

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Uitwerking Visie

Kasteel Wijchen

17 september 2018

Inleiding

In 2016 heeft de gemeenteraad van Wijchen een motie aangenomen waarin aan de gemeente is gevraagd een meningsvormende nota te presenteren met een visie over het gebruik van het kasteel Wijchen. In de nota zijn vervolgens drie scenario's uitgewerkt; te weten een maatschappelijke visie (scenario A), een cultureel toeristische visie (scenario B) en een commercieel toeristische visie (scenario C). Op 11 juli 2017 heeft de raad de meningsvormende nota inhoudelijk behandeld, waarna de opdracht is gegeven de maatschappelijke visie nader uit te werken. Hierbij is tevens meegegeven om onderdelen uit de cultureel-toeristische visie aan de maatschappelijke visie toe te voegen. Deze onderdelen betreffen een betere positie annex zichtbaarheid voor het museum en de wens om de cultuurhistorische beleving van het kasteel te vergroten. Deze voorkeursscenario is scenario A+ genoemd.

De uitgangspunten die in scenario A+ zijn uitgewerkt vormen de basis voor het haalbaarheidsonderzoek. Verlaan & Bouwstra heeft in april 2018 de opdracht gekregen dit haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. Hiervoor is een subsidie van de provincie beschikbaar gesteld.

Doel van het haalbaarheidsonderzoek is om de maatschappelijke functie, die het kasteel in de huidige situatie ook heeft, in het kasteel te handhaven en de mogelijkheden te onderzoeken het maatschappelijke gebruik te optimaliseren. Dit betekent dat zowel de gemeente als het museum gebruik zullen blijven maken van het kasteel. Voorwaarde hierbij is dat het kasteel voor iedereen goed toegankelijk moet worden. Dit is in de huidige situatie niet het geval. Tevens dient de entree van het kasteel tot foyer en ontvangstruimte te worden opgewaardeerd en moet ook het museum, dat zich op de zolderverdieping bevindt, in het kasteel beter zichtbaar worden gemaakt. Daarnaast dient het kasteel geschikt te worden gemaakt voor een multifunctioneel gebruik door de gemeente en het museum. Hierbij is het belangrijk de audiovisuele voorzieningen van de raadszaal te verbeteren zodat er meer interactie kan plaatsvinden tussen de raadszaal en de andere vertrekken in het kasteel. Ten behoeve van een betere beleving van het kasteel moeten tevens de cultuurhistorische kwaliteiten van het kasteel worden versterkt, zodat het gehele kasteel representatief kan worden ingezet voor ontmoeting, ontvangst, bijeenkomst en museale beleving.

Het rapport is het resultaat van de uitwerking van scenario A+ in optima forma. Hierin zijn zoveel mogelijk voorstellen uitgewerkt die in het scenario zijn gevraagd en gewenst. Dit is de maximale variant genoemd. Maar ook met een minder uitgebreid pakket kan aan de opdracht worden voldaan om de functionaliteit en beleving van het kasteel te verbeteren. De mogelijkheden zijn in totaal in vijf varianten samengevat; van maximaal, naar optimaal, naar basis plus, naar basis tot minimaal. In de minimale variant worden alleen de noodzakelijke aanpassingen ten behoeve van een maatschappelijk en multifunctioneel gebruik uitgevoerd. In variant Basis wordt het multifunctionele gebruik geoptimaliseerd, terwijl in variant Basis Plus ook wordt ingezet op het versterken van het historische karakter van het kasteel. De cultuurhistorische beleving wordt in de optimale variant vergoot, waarbij in variant Maximaal de museale beleving nog eens extra wordt versterkt. De keuze welke variant in het vervolgtraject verder dient te worden uitgewerkt zal aan de raad worden voorgelegd.

Samenvatting

Het haalbaarheidsonderzoek is onderverdeeld in vijf thema's, die vervolgens in subonderdelen zijn uitgewerkt. Deze onderdelen zijn in de varianten die aan de raad worden voorgelegd terug te herleiden, zodat de keuze inhoudelijk wordt verduidelijkt.

Als eerste wordt een korte geschiedenis van het kasteel geschetst, waarna de twintigste-eeuwse geschiedenis van de periode na de brand van 1906 wordt beschreven. Vervolgens wordt de opgave voor het haalbaarheidsonderzoek in vijf thema's behandeld. Als eerste zijn de *noodzakelijke ingrepen*, die in scenario A+ worden gevraagd, uitgewerkt. Dit betreft het toegankelijk maken van het kasteel, het overkappen van de binnenplaats en het opwaarderen van de binnenplaats tot foyer en ontvangstruimte, waarbij ook het museum beter zichtbaar wordt en een gastvrije receptie krijgt. Tevens moet de scheurvorming bij de toren worden verholpen en wordt de gelegenheid benut om de toiletten te upgraden en een garderoberuimte in het souterrain te maken. Gevolg van het overkappen van de binnenplaats is dat er een nieuwe klimaatbeheersing en betere brandveiligheidsvoorzieningen moeten worden aangebracht.

In scenario A+ is ook gevraagd te onderzoeken op welke manier het *multifunctionele gebruik* kan worden vergroot. Het verbeteren van de audiovisuele middelen van de raadszaal is onderdeel van het programma van eisen. Dit kan samengaan met een functionele herinrichting van de raadszaal, waarbij nieuw, verplaatsbaar meubilair zal worden ontworpen waarin de audiovisuele voorzieningen worden geïntegreerd. Daarnaast dienen de ruimten van zowel de begane grond als de verdieping ten behoeve van algemeen herstel opgeknapt en geschilderd te worden. Om het gebruik van de ruimten op de verdieping te verbeteren dienen de vergaderkamers van de loopzones te worden afgescheiden, wat nu niet het geval is. Op deze manier kan er een rondgang op de verdieping worden gemaakt en kunnen de kamers onafhankelijk van elkaar worden gebruikt.

Omdat een grote representatieve vergaderzaal in het Huis van de Gemeente ontbreekt is het wenselijk deze in het kasteel te realiseren. Hiervoor dienen de kleine kantoren van het museum verplaats te worden, zodat de grote ruimte boven de raadszaal als vergaderkamer kan worden ingericht. Door vitrinekasten in de scheidingswanden van de nieuwe kantoren te maken kan een deel van de collectie van het museum ook op de verdieping worden tentoongesteld, zodat de verdieping ook interessant kan worden voor museale rondleidingen.

Om het kasteel optimaal te kunnen gebruiken wordt een klimaatinstallatie ingebracht, zodat de ruimten op de begane grond en op de verdieping kunnen worden voorzien van luchtbehandeling. Op deze manier kunnen grote en kleine groepen tegelijk gebruik maken van het kasteel en wordt de capaciteit aanzienlijk vergroot, wat het multifunctionele gebruik ten goede komt.

Naast het multifunctionele gebruik zijn de mogelijkheden onderzocht om de *beleving van het historische karakter van het kasteel* te versterken. Deze voorzieningen zijn vanuit het functionele aspect niet perse noodzakelijk, maar dragen wel voor een groot deel bij aan de cultuurhistorische en toeristische doelstelling. Het souterrain heeft veel potentie om de geschiedenis van het kasteel beter erfahrbaar te maken. Hier worden aanpassingen voorgesteld om een gedeelte te verdiepen zodat er een circuit door het souterrain ontstaat waarlangs groepen kunnen worden rondgeleid. Deze wordt ook rolstoeltoegankelijk. Door het archeologisch depot in het souterrain onder te brengen kan het souterrain museaal beleefbaar worden gemaakt en komt het koetshuis vrij voor een ander gebruik.

Tevens kan in de vloer van de binnenplaats een visuele verbinding worden gemaakt naar het souterrain, zodat er een relatie ontstaat tussen binnenplaats en souterrain en de oudste geschiedenis ook van bovenaf erfahrbaar wordt. Naast het algemene herstel- en schilderwerk kan de representatieve uitstraling van de vertrekken op de begane grond en de verdieping aanzienlijk worden verbeterd. Voorgesteld wordt om de raadzaal te voorzien van een representatieve afwerking die aansluit bij de jaren dertig stijl van de raadzaal. De trouwzaal en B&W kamer kunnen een meer historisch cachet krijgen waarbij een relatie met Emilia van Nassau kan worden gelegd. Voor de ruimten op de verdieping wordt voorgesteld de historische uitstraling te vergroten en tevens eigentijdse elementen toe te voegen, zodat er een interessante wisselwerking tussen oud en nieuw ontstaat, die aansluit bij de multifunctionele functie van de verdieping. Door de vluchtrap uit de voormalige kapel te verplaatsen kan de kapel boven de poort worden hersteld en worden opgenomen in de museale rondleiding.

Aan de buitenzijde kunnen de *buitenluiken*, die er ooit hebben gezeten, maar in de loop van de tijd zijn verwijderd, worden teruggebracht. Dit zal de uitstraling aan de buitenzijde van het kasteel ten goede komen.

Ten behoeve van een toekomstbestendig kasteel zijn de mogelijkheden voor het inpassen van *duurzaamheidsvoorzieningen* onderzocht. Allereerst kan de bouwfysische buitenschil energetisch worden verbeterd. Tevens lijkt het mogelijk zonnepanelen te plaatsen en zal een warmtepomp worden aangebracht. In de bijlage achterin het rapport zijn alle installatievoorzieningen gedetailleerd uitgewerkt.

Nog uit te voeren archeologisch en bouwhistorisch onderzoek

Tijdens het verdiepen van de toiletten in het souterrain in 1995 zijn bij het archeologisch onderzoek houten paalkoppen aangetroffen die waarschijnlijk tot de oudere fasen van het kasteel behoren. Bij het funderingsherstel van de toren en de graafwerkzaamheden ten behoeve van het gedeeltelijk uitdiepen van het souterrain zal eveneens archeologisch onderzoek worden uitgevoerd. Het onderzoek kan helpen meer over de oudste geschiedenis van het kasteel te weten te komen, een periode waarover tot op heden weinig bekend is. Naast het archeologisch onderzoek moet ook bouwhistorisch onderzoek worden uitgevoerd. Alle gegevens bij elkaar zullen informatie verschaffen over de ontwikkeling van het kasteel. Het bouwhistorisch onderzoek zal in het vervolgtraject worden uitgevoerd.

- Inleiding
- Samenvatting
- Ontstaansgeschiedenis
- Bouwkundige opname en herbouw na de brand
- Opgave haalbaarheidsonderzoek
- A. Noodzakelijke aanpassingen voor beter gebruik kasteel
- B. Vergroten multifunctioneel gebruik
- C. Beleving kasteel intern
- D. Uitstraling kasteel extern
- E. Duurzaamheid

Bijlage I

Tekeningen bestaande- en nieuwe toestand

Bijlage II

Rapportage Brandveiligheid, bouwfysica & installaties

Geschiedenis

Kasteel Wijchen wordt in schriftelijke bronnen in 1392 voor het eerst vermeld. Echter vanaf de twaalfde eeuw bestaat het waarschijnlijk al als vrije heerlijkheid van de heeren van Wijchen. Vanaf het eind van de veertiende eeuw is het kasteel in bezit van het geslacht Van Galen, die het in de vijftiende eeuw belenen. Het kasteel raakt in verval en in 1536 wordt het beleend kasteel getransporteerd naar de familie Bronckhorst-Van Batenburg. In 1609 wordt het kasteel verkocht aan Emilia van Nassau en Emanuel van Portugal.

Prinses Emilia, dochter van Prins Willem van Oranje, door haar huwelijk met de katholieke Emanuel van Portugal uit de familie verstoten, kon zich na verzoening met Prins Maurits in Wijchen vestigen. De burch met mogelijk een woontoren werd grondig verbouwd, waarbij het kasteel haar huidige verschijningsvorm kreeg. Bij de verbouwing werden oudere delen van de oude bebouwing in de nieuwbouw geïncorporeerd.

Het kasteel heeft een bijna vierkante plattegrond en wordt geheel omsloten door een gracht. Het gehele kasteel is onderkelderd, waarboven zich twee bouwlagen en een zolderverdieping bevinden. Het hoofdvolume van het kasteel kreeg een L-vormige plattegrond met in de oksel een markante toren. Aan de linkerszijde wordt de binnenplaats omsloten door een volume, die op de begane grond is voorzien van een open galerij. Het volume met de toegangspoort en een kapel boven de poort springt naar voren ten opzichte van de kasteelbebouwing. De architectuur is in een Italianiserende, Hollandse renaissance stijl gebouwd. De gevels zijn met gelijkvormige vensterassen regelmatig opgezet. Het metselwerk wordt afgewisseld met natuurstenen speklagen. De muurankers zijn als een dubbele E (Emilia en Emmanuel) of S vormgegeven. Op elke hoek is het kasteel voorzien van een arkeltoren. De toegangspoort is voorzien van een natuurstenen renaissance poort. Erboven bevindt zich een rij kleine vensters met een uitgemetseld rondboogfries, waarboven zich ronde en ruitvormige spaarnissen met Latijnse spreuken bevinden.

Na de dood van Prins Maurits gaat Emilia met haar gezin in Zwitserland wonen. Het kasteel wordt vervolgens enkele keren verkocht en komt in de achttiende eeuw in bezit van het geslacht Osy. In 1903 wordt het kasteel geveild en aangekocht door Jonkvrouwe A.W. van Andringa de Kempenaer, die het voor bewoning geschikt maakt.

Bouwkundige opname en herbouw na de brand

In 1904 wordt kasteel Wijchen geheel opgemeten en in tekening uitgewerkt. Adolph Mulder, in 1902 benoemd tot Rijksbouwmeester voor de monumenten, heeft na zijn benoeming een groot aantal monument in Nederland opmeten en geïnventariseerd, waaronder kasteel Wijchen. Mulder was al vanaf 1870 actief in de restauratie en monumentenzorg en heeft het kasteel nauwkeurig opgemeten. De tekeningen geven een gedetailleerd beeld van het kasteel voor de brand, zoals deze in de zeventiende eeuw onder leiding van Emilia van Nassau en Emanuel van Portugal tot stand was gekomen.

In 1906 brandt het kasteel op Sinterklaasavond door een schoorsteenbrand geheel uit. Op de foto's is goed te zien dat alleen het muurwerk nog overeind staat, maar de gehele houtconstructie verloren is gegaan. Meteen na de brand wordt het kasteel onder leiding van Architect Franciscus Ludewig in 1907 herbouwd. De gedetailleerde opmetingstekeningen van Mulder dienen als basis voor de herbouw. Ludewig behoudt het muurwerk zoveel mogelijk. De tussenmuren, schouwen en schoorstenen worden echter vernieuwd (gearceerd op de tekeningen). Aan de hand van de tekeningen van Mulder wordt de gehele houtconstructie gereconstrueerd. De begane grond wordt voor ontvangst en facilitaire zaken ingericht, de woonvertrekken komen op de verdieping.

In 1936 wordt het kasteel aan de gemeente Wijchen verkocht, waarna het kasteel geschikt wordt gemaakt voor het college en de raad. De twee achterste vertrekken op de begane grond worden doorgebroken om als raadszaal te dienen. Mogelijk is toen de eiken lambrisering aangebracht. In 1954 vindt nog een interne verbouwing plaats waarbij deuren worden vervangen.

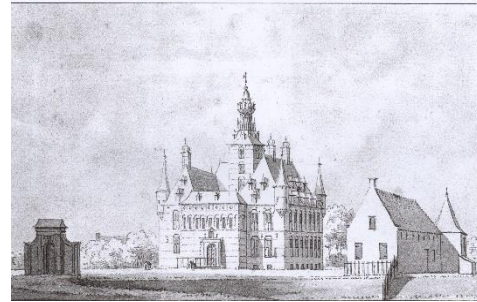
Omdat in 1995 het museum op de zolder van het kasteel een plaats krijgt vindt een grootscheepse verbouwing plaats. Alle in 1907 aangebrachte eiken moer- en kinderbinten balklagen worden verwijderd en vervangen door betonvloeren ondersteund door stalen balken. De oude sleutelstukken worden onder de omtimmerde stalen balken aangebracht. De spanten van de dakconstructie op zolder blijven wel behouden. Tevens wordt een lift van souterrain naar zolderruimte geplaatst. Op de begane grond wordt de galerij met glazen puien dichtgezet, zodat er een voorruimte voor de raadszaal en lift ontstaat. De linkerszijde van de kelder wordt uitgediept om toiletten te plaatsen. Op de verdieping vindt een herindeling plaats en worden doorgangen in de traptoren dichtgemetseld.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

Ontstaansgeschiedenis



Kasteel Wijchen raakt in verval
1536 verkocht aan Herman
Bronckhorst-Van Batenburg



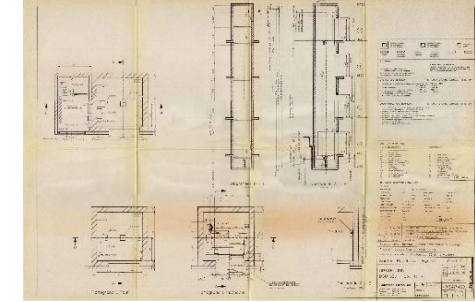
Gewassen pentekening
C. Pronk
1732



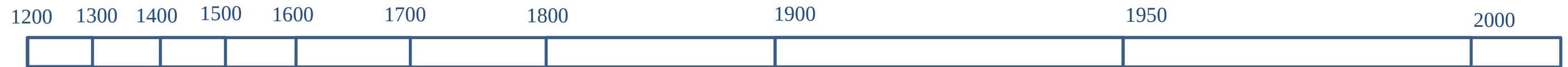
Na een schoorsteenbrand
brandde het kasteel geheel
uit. 1906



F.A. Ludewig
Restauratie / reconstructie
1907



Bureau Croonen Architectuur
Verbouwing en toevoegen van lift,
toiletten in kelder en betonvloeren
1995



Vrij heerlijkheid Wijchen

12^e -14^e eeuw

Woonbestemming

+/- 14^e eeuw - 1932

Gemeentehuis

1932- heden

+ Museum

1996 - heden



14^e - 15^e eeuw
Kasteel in bezit
familie Van Galen



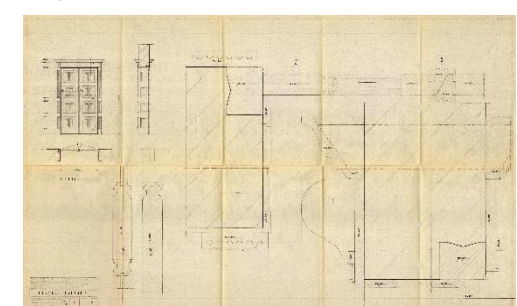
1609
Emilia van Nassau en Emanuel van Portugal krijgen
het kasteel in bezit, herbouw kasteel.
Het kasteel krijgt de huidige verschijningsvorm in
Hollandse renaissancestijl met Italianiserende toevoegingen



A.J.M. Mulder
Opname 1904



Gemeente Wijchen koopt
het Kasteel voor de som
van fl. 32.000,- 1932



Interne verbouwing
Kleine aanpassingen in interieur
1954

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Kasteel Wijchen voor de brand
omstreeks 1902

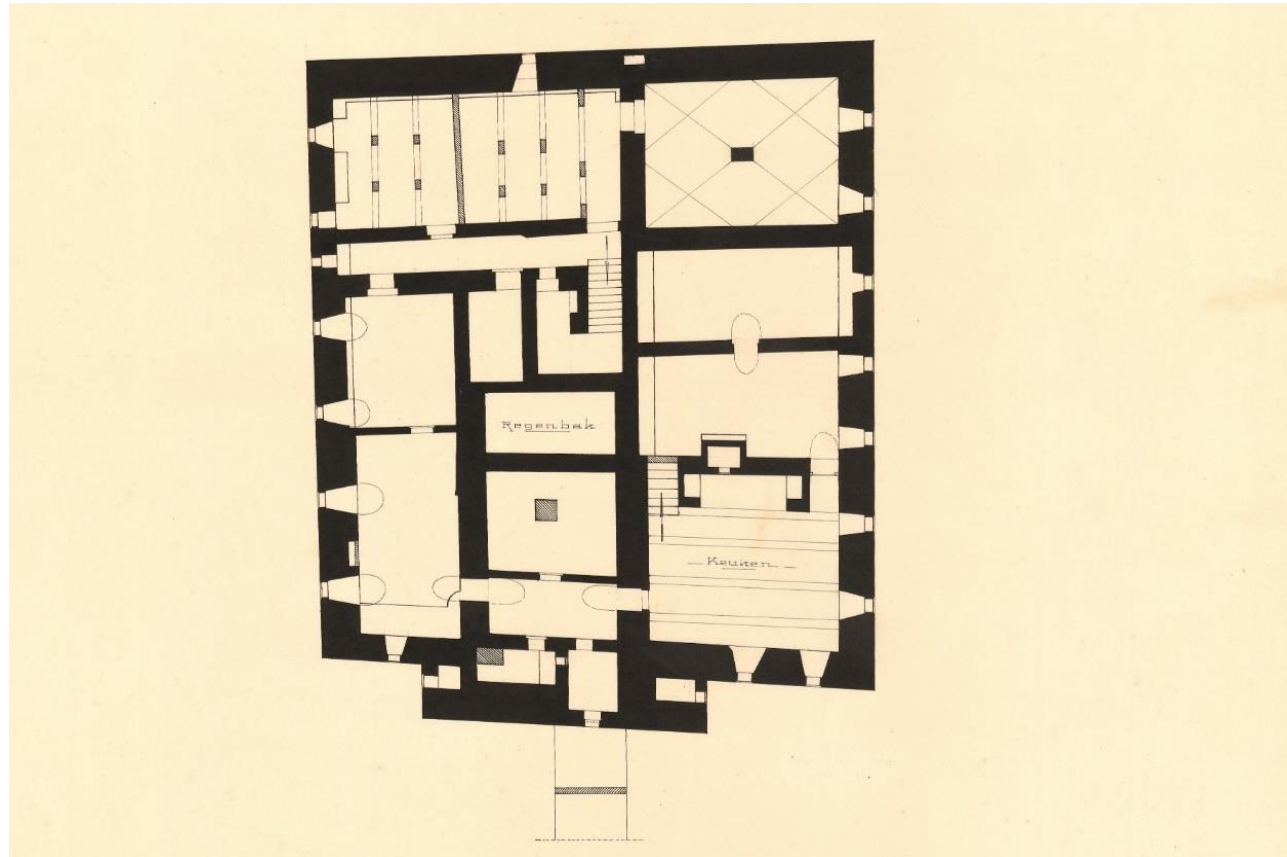
Bouwkundige opname



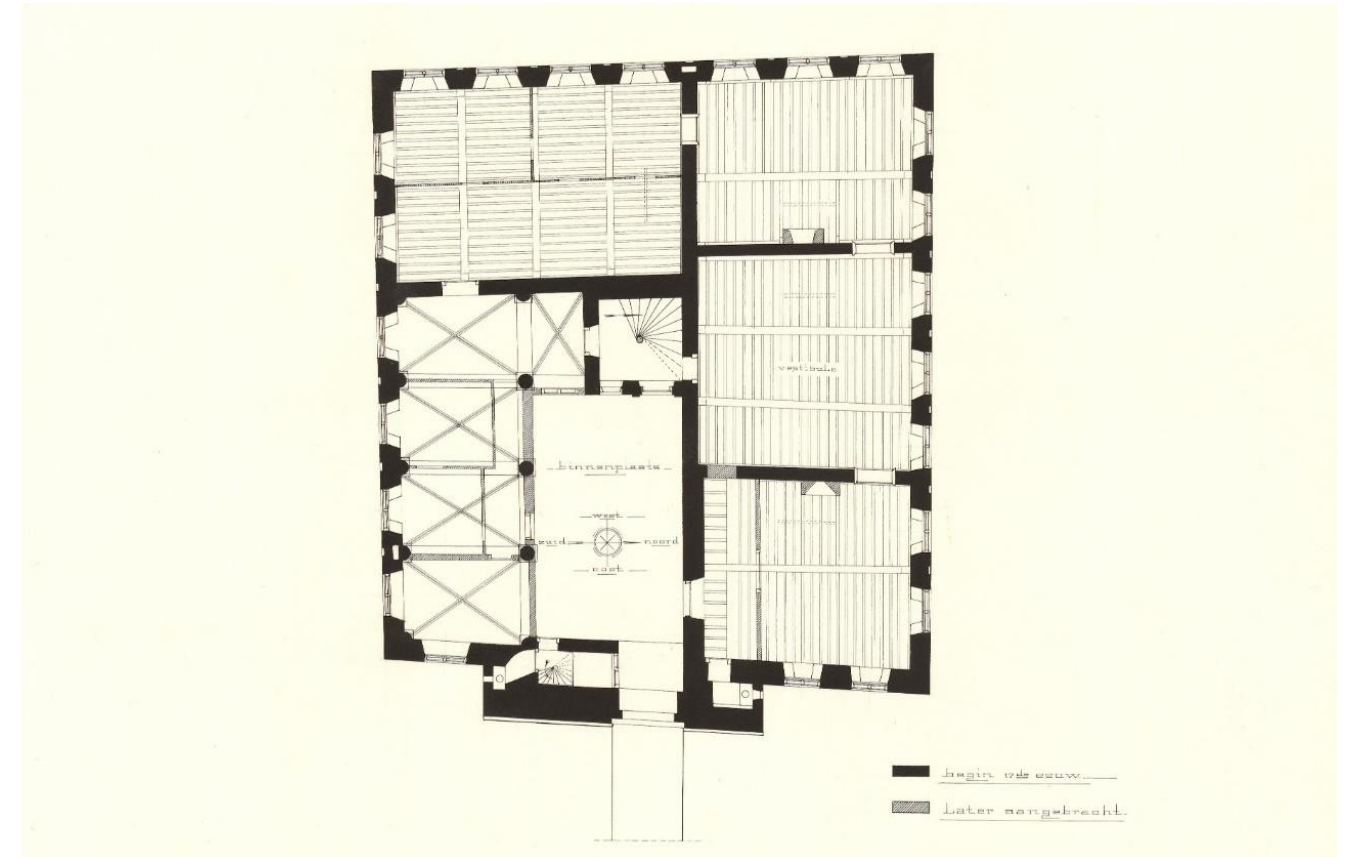
Adolph Joannes Mathias Mulder
18 februari 1856 – 17 november 1936

In 1902 werd hij benoemd tot Rijksbouwmeester voor de monumenten. In die functie was hij verantwoordelijk voor het opmeten en inventariseren van een groot aantal monumentale gebouwen in Nederland.

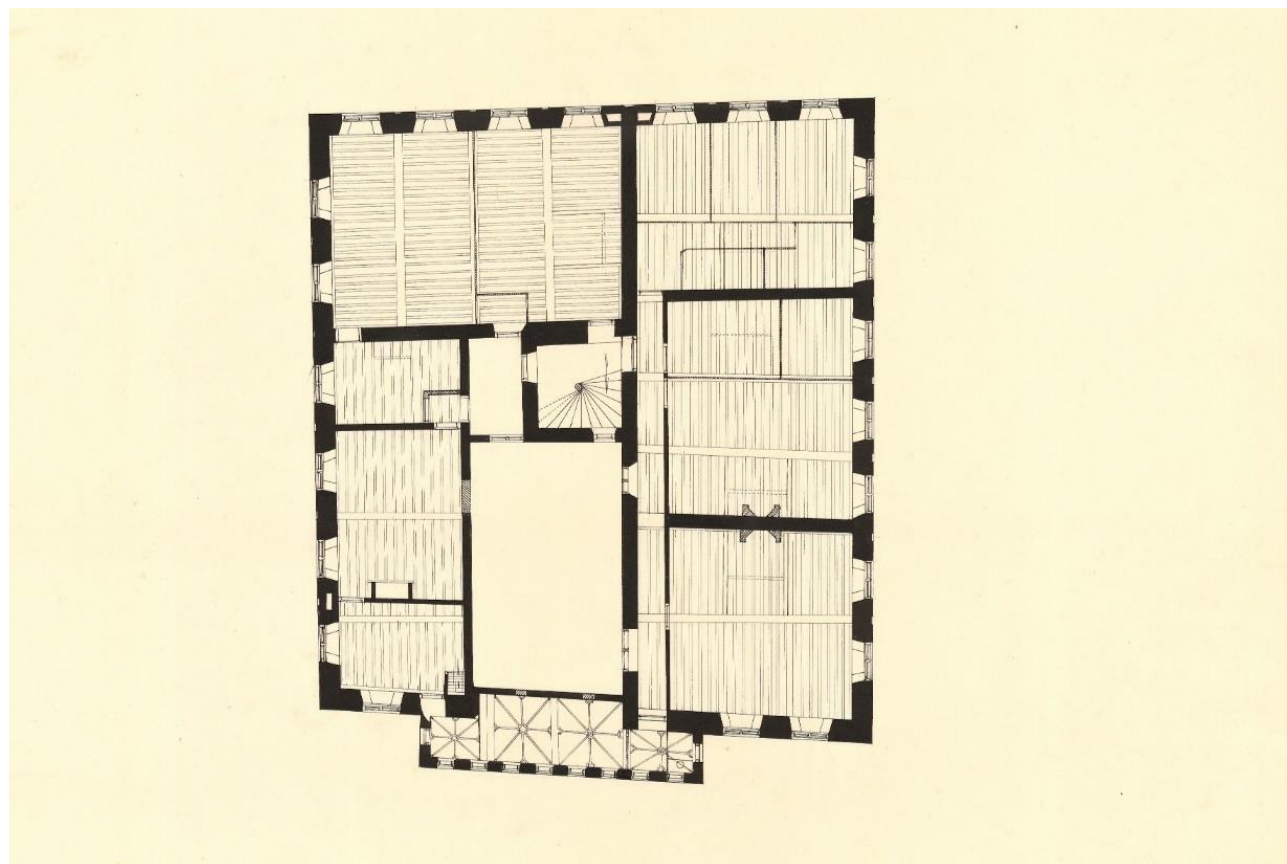
In 1904-06 heeft hij kasteel Wijchen gedetailleerd opgemeten en de opname in tekening uitgewerkt.



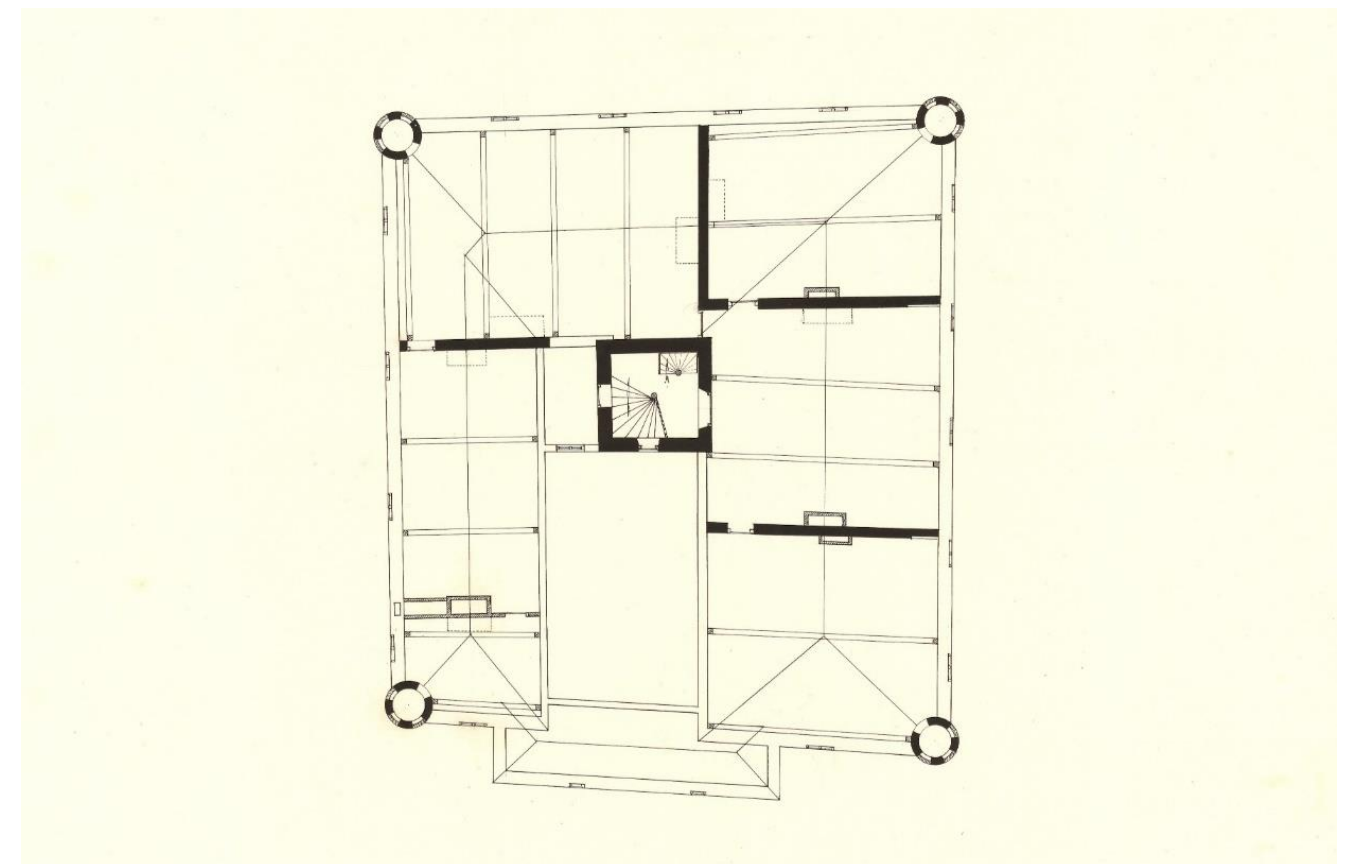
Opname 1906, Souterrain A.J.M. Mulder



Opname 1906, Bel-etage A.J.M. Mulder



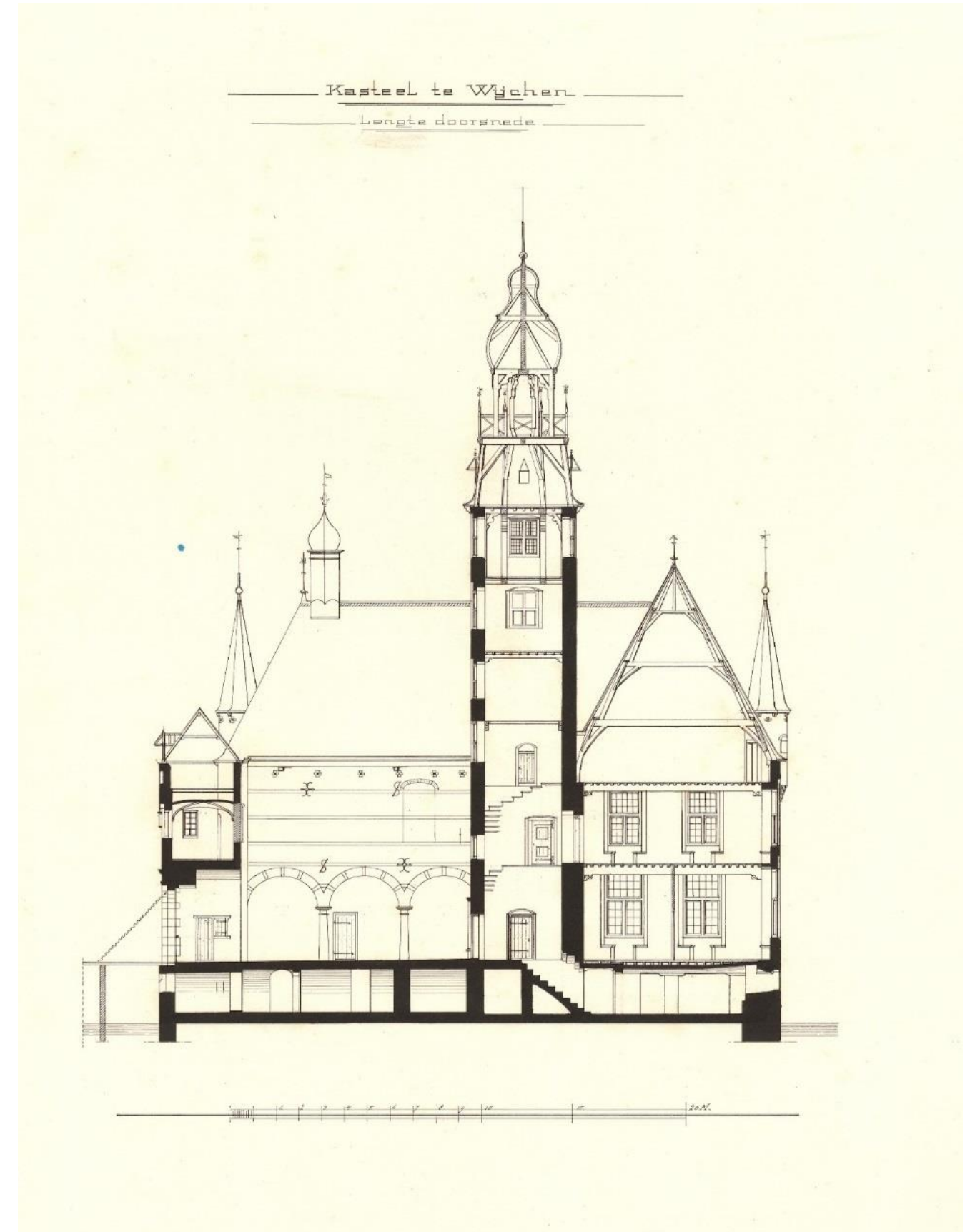
Opname 1906, Verdieping A.J.M. Mulder



Opname 1906, Zolder A.J.M. Mulder



Opname 1906, Voorgevel A.J.M. Mulder



Opname 1906, Langsdoorsnede A.J.M. Mulder

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Kasteel Wijchen na de brand
omstreeks 1907

Herbouw na de brand

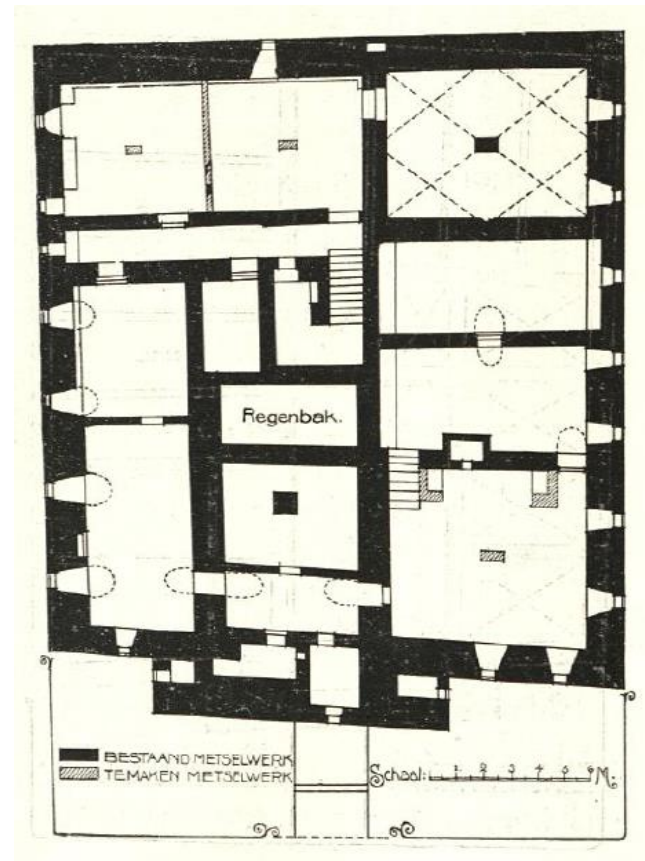


Franciscus (Frank) Adrianus Ludewig

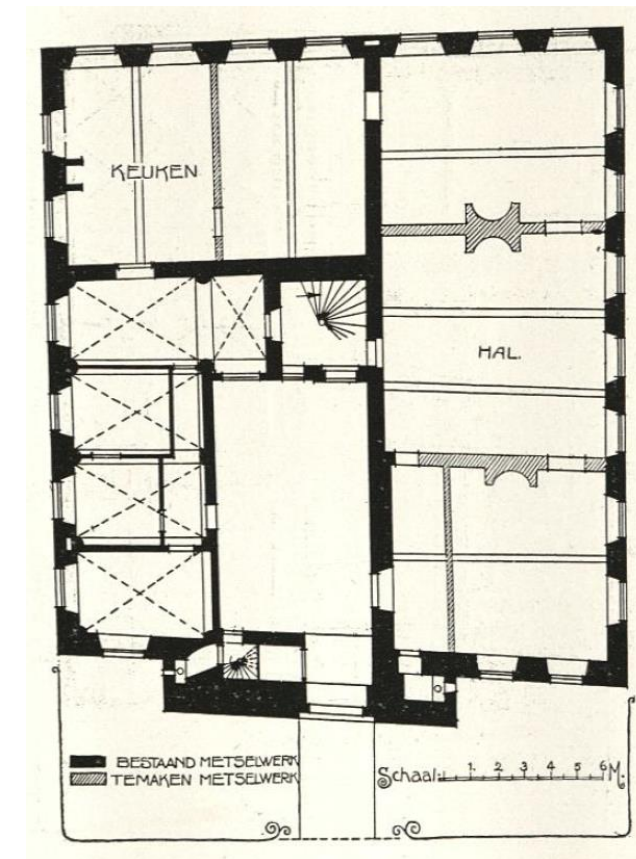
22 oktober 1863 – 16 september 1940
was een architect

In 1902 werd hij zelfstandig architect te Nijmegen waar hij talrijke huizen ontwierp. In deze tijd raakte hij geïnteresseerd in het restaureren van gebouwen. Dat leidde ertoe dat hij opdracht kreeg om het in 1906 door brand verwoeste kasteel van Wijchen te restaureren.

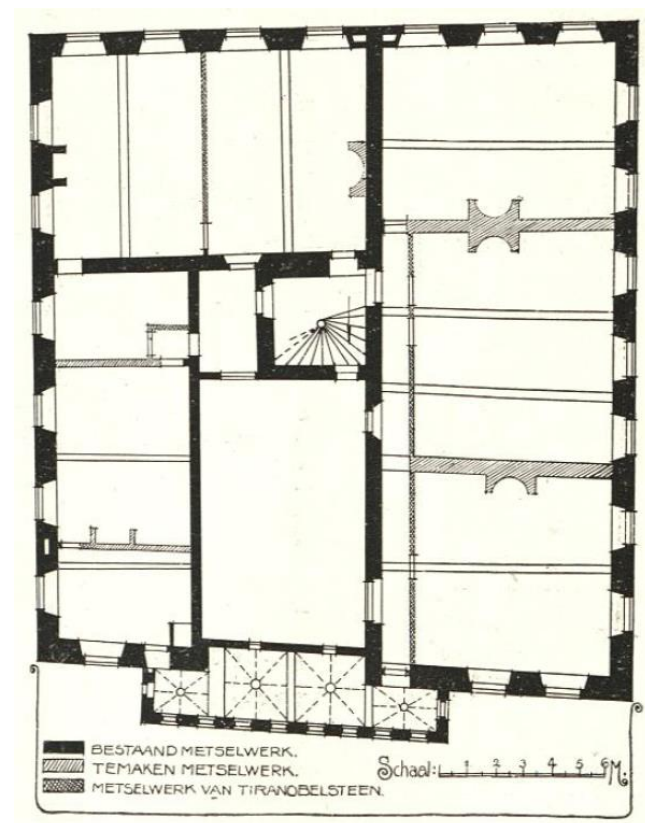
VERLAAN & BOUWSTRA architecten



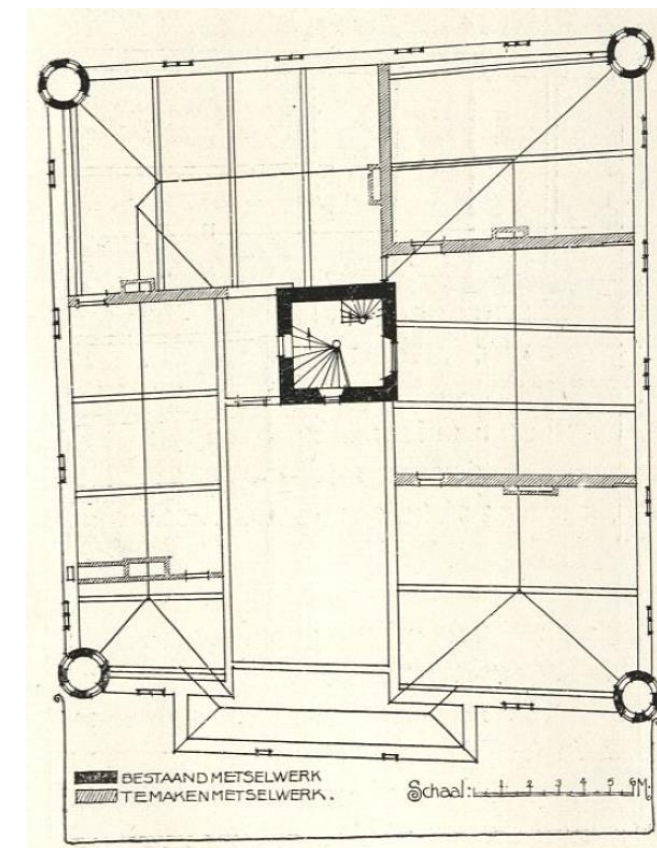
Tekening 1907, Souterrain F.A. Ludewig



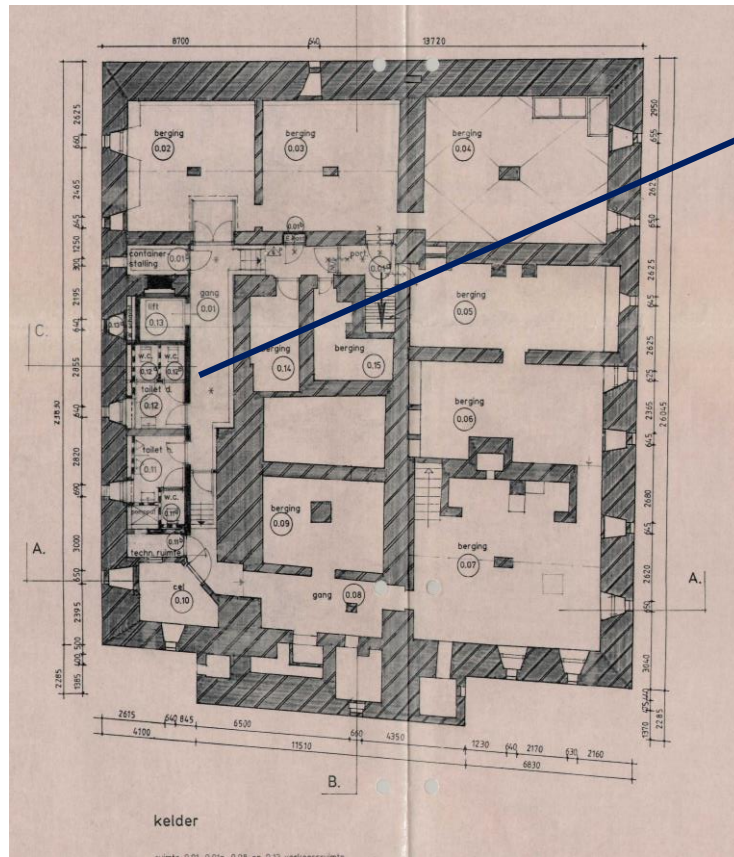
Tekening 1907, Bel-etage F.A. Ludewig



Tekening 1907, Verdieping F.A. Ludewig

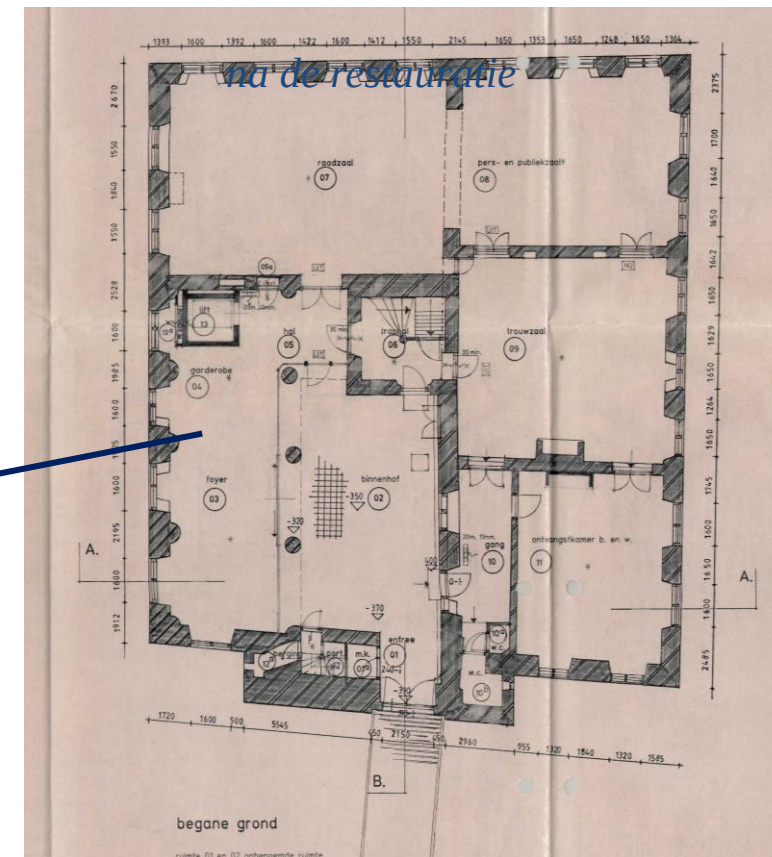


Tekening 1907, Zolder F.A. Ludewig



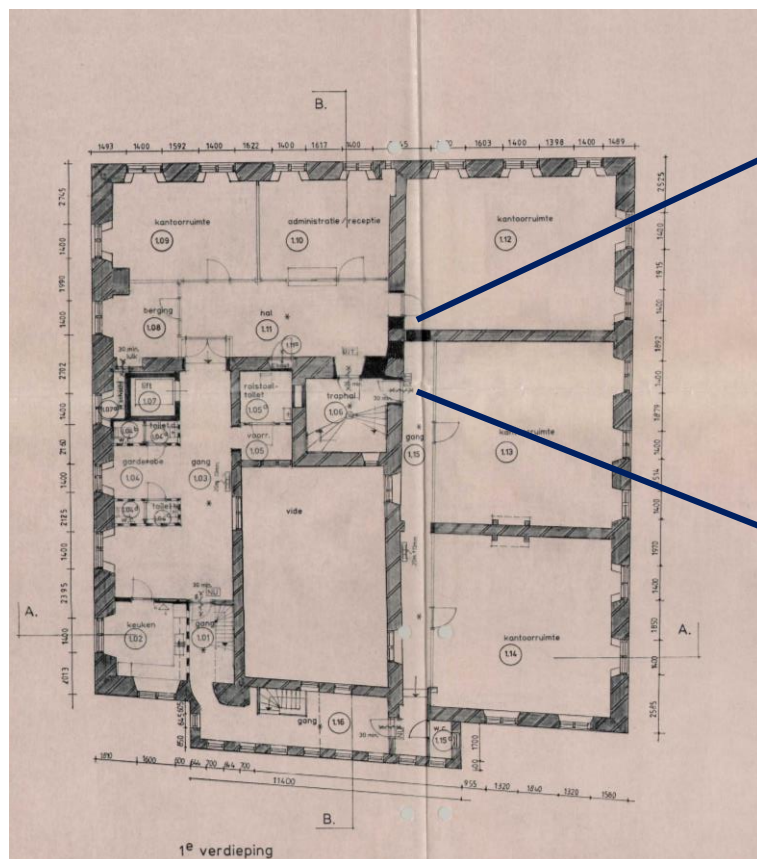
Toiletgroep en lift zijn de ingrepen in het souterrain

Lift en foyer zijn de ingrepen op de bel-etage

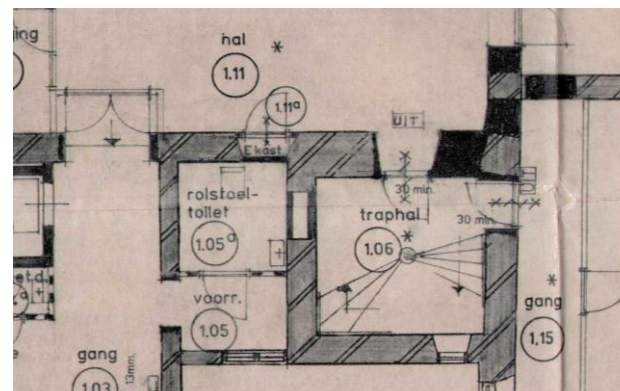


Opname 1993, Souterrain Croonen architectuur *na de restauratie*

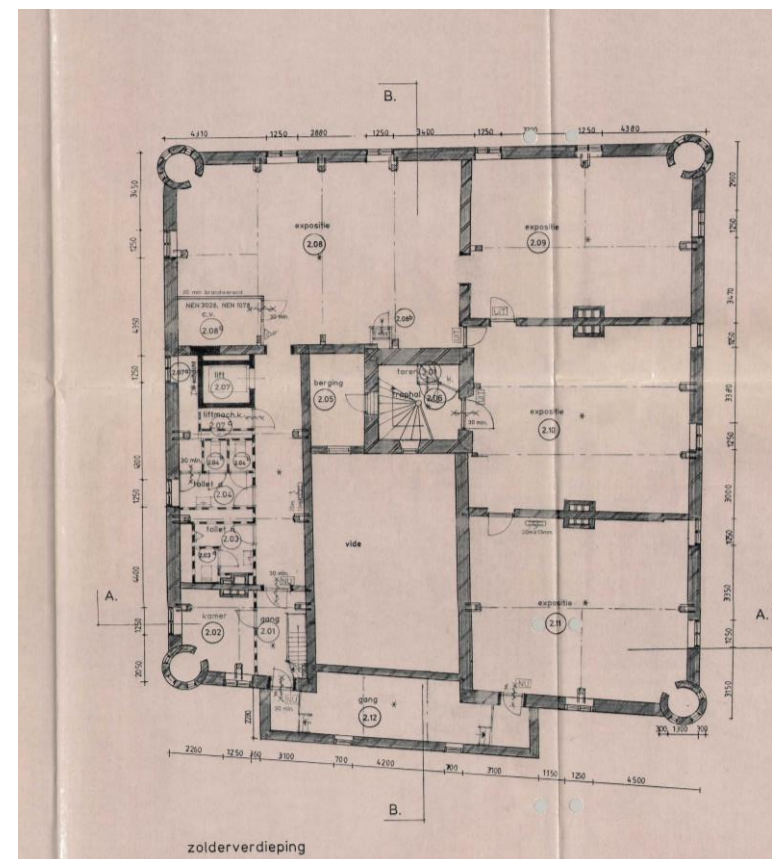
Opname 1993, Bel-etage Croonen architectuur *na de restauratie*



Veel ingrepen nabij bestaande trappenhuis



Opname 1993, Verdieping Croonen architectuur *na de restauratie*



Opname 1993, Zolder Croonen architectuur *na de restauratie*

Opgave haalbaarheidsonderzoek

Het haalbaarheidsonderzoek is opgedeeld in een aantal onderdelen. Volgens de meningsvormende nota die de raad op 11 juli 2017 heeft behandeld is ervoor gekozen de maatschappelijke visie uit te werken. Dit betekent dat zowel de gemeente(raad) als het museum van het kasteel gebruik blijven maken. Hierbij is meegegeven ook onderdelen van de cultureel-toeristische visie toe te voegen. Deze onderdelen betreffen een betere positie annex zichtbaarheid voor het museum en het vergroten van de cultuurhistorische beleving van het kasteel.

In het haalbaarheidsonderzoek zijn de gevraagde visies uitgewerkt. Ten behoeve van het **maatschappelijk functioneren** zijn de gewenste aanpassingen in twee onderdelen onderverdeeld, betreffende de **noodzakelijke aanpassingen** en het vergroten van het **multifunctioneel gebruik**.

Noodzakelijke aanpassingen zijn het *fysiek toegankelijk* maken van het kasteel voor alle gebruikers en het *opwaarderen van de binnenplaats* door middel van een overkapping tot een uitnodigende ontvangstruimte en foyer. Op deze manier kunnen bezoekers voor het museum aan een publieksvriendelijk balie ontvangen worden. Eventueel kan het VVV er ook een plek krijgen. Tevens ontstaat de mogelijkheid om de binnenplaats te gebruiken voor ontvangst van groepen en voor recepties. Consequentie van het overkappen van de binnenplaats is dat de buitenruimte een binnenruimte wordt. Hiervoor moeten er technische en bouwkundige voorzieningen voor klimaatbeheersing en brandveiligheid worden aangebracht.

Door zetting van de toren is er in het souterrain scheurvorming in de vloeren en de gewelven ontstaan. *Funderingsherstel van de toren* is noodzakelijk. In combinatie met dit herstel kan de vloer rondom de toren worden verdiept, zodat de lage ruimte vanaf de traptoren beter toegankelijk wordt. Hierdoor kan de toiletruimte die in 1995 in een reeds verlaagd deel van het souterrain is aangebracht, maar die momenteel niet wordt gebruikt, worden opgewaardeerd en kunnen beter bruikbare toiletten worden gemaakt. Tevens kan de garderobe in het souterrain een plek krijgen.

Om het **multifunctioneel gebruik** te vergroten moeten de representatieve ruimten op de begane grond en de vergadervertrekken en kantoren op de verdieping worden *heringericht* en *functioneel beter bruikbaar* worden gemaakt. De raadszaal met het verplaatsbare meubilair voldoet op dit moment, maar heeft geen optimale opstelling. Gezocht wordt om met nieuw, maatwerk meubilair een optimalere opstelling voor de raadsvergadering te creëren. Hierbij kunnen de audiovisuele middelen die benodigd zijn voor de raadsvergadering in de tafels worden geïntegreerd. Door de tafels en stoelen flexibel en verplaatsbaar te maken kan de raadszaal ook voor ontvangst en presentatiedoeleinden worden gebruikt. In alle ruimten op de begane grond vindt verder algemeen herstel- en schilderwerk plaats.

Op de verdieping is de indeling beperkt bruikbaar. Doordat de vergaderruimten niet apart van de gangen zijn afgesloten is de ene kamer alleen via de andere kamer te betreden. Dit beperkt de gebruiksmogelijkheden aanzienlijk. Ook bestaat de wens om naast de raadszaal een andere grote vergaderruimte in het kasteel beschikbaar te hebben. De enige plek waar dit mogelijk is wordt momenteel door kleinere kantoren in beslag genomen.

Om een multifunctioneel gebruik mogelijk te maken dient de verdieping heringedeeld te worden. De kantoren en het kennislaboratorium van het museum worden verplaatst naar de vleugel rechts van de binnenplaats. De ruimten worden met glazen vitrinekasten van een gangzone afgescheiden, waarin ook nieuwe installatie weggewerkt kunnen worden. Aan de achterzijde van het kasteel komen de grote vergaderruimten. De rondloop buiten de vergaderruimten om wordt via weer te open doorgangen in de traptoren bereikt. Aan de linkerzijde van de binnenplaats worden de toiletten geclusterd en het miva-toilet verplaatst. De vrijgekomen ruimte wordt benut voor een royale koffieruimte, waar ook informeel overleg kan plaatsvinden. De gehele verdieping wordt hersteld en geschilderd.

Ten behoeve van het multifunctionele gebruik is het wenselijk het klimaat in de ruimten te verbeteren. Dit wordt gedaan door mechanische ventilatie toe te passen. De kanalen worden uit het zicht weggewerkt achter voorzetwanden en in de nieuwe vitrinewanden, vanwaar zowel de begane grond als de verdieping van verse lucht voorzien kan worden.

Naast de noodzakelijke en functionele aanpassingen is de wens onderzocht om de **beleving van het kasteel** te versterken. Op dit moment zijn alle ruimten kaal en sober afgewerkt. Een *meer historische uitstraling van het interieur* zal beter aansluiten bij het representatieve karakter dat het kasteel aan de buitenzijde heeft.

Hiervoor kan de raadszaal een afwerking krijgen die meer in overeenstemming is met de periode waarin de raadszaal is gemaakt. Bestaande onderdelen uit die periode, zoals de deuren en eiken lambrisering worden hierdoor weer meer in samenhang gebracht. Ook van de overige vertrekken op de begane grond kan de historische uitstraling versterkt worden.

Op de verdieping kan gezocht worden naar een combinatie tussen oud en nieuw, zodat er een interessant spanningsveld ontstaat. In de nieuwe vitrinekastwanden kan een deel van de collectie van het museum uitgesteld worden, waarover tijdens de rondleidingen verteld kan worden. Als extra kunnen voorzieningen worden aangebracht om de ruimten op de verdieping naast het functionele gebruik ook een meer museale functie te geven. De kapel boven de ingangspoort kan weer in ere worden hersteld. Hiervoor moet de vluchttrap worden verplaatst.

De meest historische ruimten bevinden zich in het souterrain van het kasteel. Op dit moment is het souterrain door de lage ruimten en het ontbreken van een vluchtweg beperkt toegankelijk. Door het souterrain plaatselijk uit te diepen en er een museale route door aan te brengen kan het verhaal over de oudste geschiedenis van het kasteel beter worden verteld. Tevens kan het archeologisch depot in het souterrain worden tentoongesteld, wat bijdraagt aan de cultuurhistorische beleving van het kasteel en de omgeving. Door toevoegen van een extra vluchttrap kunnen grotere groepen worden rondgeleid. Het museum circuit wordt voorzien van hellingbanen, zodat het gehele souterrain ook voor minder validen toegankelijk wordt.

De grootste winst met betrekking tot het versterken van de historische beleving is in het interieur te behalen. De buitenzijde heeft al een uitgesproken historisch en representatief karakter. Echter, ook de **uitstraling van het exterieur** kan worden versterkt. Bij de restauratie na de brand in 1906 is al het houtwerk vernieuwd. De huidige vensters, die toen zijn aangebracht, waren voorzien van buitenluiken. Deze zijn echter in de loop van de tijd verwijderd. Om de historische uitstraling van het kasteel te versterken is het aan te bevelen de *buitenluiken weer opnieuw aan te brengen*, zodat het cultuurhistorische karakter weer optimaal ervaarbaar wordt. Kleuronderzoek op de nog bestaande luiken van de traptoren kan helderheid verschaffen over de kleurstelling die de luiken hebben gehad.

Het verduurzamen van historisch erfgoed is altijd een ingewikkelde opgave. In het haalbaarheidsonderzoek is onderzocht in hoeverre toch **duurzaamheidsvoorzieningen in het kasteel** kunnen worden ingepast. Hierbij mogen uiteraard geen historische waarden verloren gaan. Omdat er ten behoeve van het overkappen van de binnenplaats extra installaties nodig zijn zal de energiebehoefte van het kasteel toenemen. Ook door toepassing van luchtbehandeling en extra verwarming in de ruimten op de begane grond en verdieping van het kasteel zal de energievraag stijgen. De installaties zijn zodanig ontworpen dat ze zo efficiënt mogelijk functioneren. Om te zorgen dat het energieverbruik zo laag mogelijk blijft worden enkele duurzaamheidsvoorzieningen voorgesteld. Allereerst kan er door het *verbeteren van de bouwfysische buitenschil* voor gezorgd worden dat er minder energie verloren gaat. Het voorstel is om de huidige ramen met enkele glas te voorzien van dun, isolerend monumentenglas. Dit glas is echter kostbaar in aanschaf en verwerking. Een alternatief zou kunnen zijn om de huidige achterzetramen te vervangen door beter isolerende achterzetramen waarbij ook de bovenramen, die nu niet zijn geïsoleerd, ook moeten worden voorzien van achterzetramen. Het voordeel van het overkappen van de binnenplaats is dat het aantal buitengevels wordt gereduceerd, wat helpt bij het reduceren van energieverlies. Ook wordt nog onderzocht of gevels geïsoleerd kunnen worden.

Naast het verbeteren van de bouwfysische eigenschappen van de buitenschil kan ook een *duurzame energieopwekking* worden ingebracht. Op de binnenzijde van het dak aan de rechter zijde van de binnenplaats zouden zonnepanelen kunnen worden aangebracht. De ligging is erg gunstig voor de energieopbrengst en het dakvlak is zowel vanaf de binnenplaats als van buitenaf niet zichtbaar. Voor het aanbrengen van zonnepanelen moet in verband met de cultuurhistorische waarden toestemming worden gevraagd aan de overheidsinstanties. De binnenplaats zal verwarmd worden door een lage temperatuur vloerverwarming. Deze verwarming zal in combinatie met een warmtepomp functioneren, zodat een zo efficiënt mogelijke warmteopwekking plaatsvindt.



NOODZAKELIJKE AANPASSINGEN VOOR VERBETEREN KASTEEL

Noodzakelijke aanpassingen

Ten behoeve van een beter gebruik van het kasteel dient er een aantal noodzakelijke aanpassingen gedaan te worden. Dit heeft met name betrekking op het fysiek toegankelijk maken van het kasteel voor alle gebruikers en het opwaarderen van de binnenplaats door middel van een overkapping tot een uitnodigende ontvangstruimte en foyer. Op deze manier kunnen de bezoekers van het museum aan een publieksvriendelijk balie ontvangen worden. Eventueel kan het VVV er ook een plek krijgen. Tevens ontstaat de mogelijkheid om de binnenplaats te gebruiken voor ontvangst van groepen en voor recepties.

Door de **overkapping van de binnenplaats zo transparant mogelijk** te maken kan deze als eigentijdse toevoeging aan de historische binnenplaats worden toegevoegd. Voorwaarde hierbij is dat het zicht op de toren vanaf de binnenplaats zo min mogelijk wordt verstoord. De toren is van buitenaf een zeer karakteristiek onderdeel van de architectuur van het kasteel. Ook op de binnenplaats speelt de toren een prominente rol. Bij het betreden van de binnenplaats vanaf de toegangspoort wordt het zicht naar boven richting de toren getrokken. In het schetsontwerp voor de lichtkap wordt een neutrale, rechte, glazen overkapping voorgesteld, met zo weinig mogelijk constructie in de zichtlijn. Voorgesteld wordt om ook de dragende constructieonderdelen van de lichtkap in glas uit te voeren, zodat een geheel glazen overkapping ontstaat, zoals de referentiebeeld van kasteel Ruurlo laten zien.

Voordeel van de overkapping is dat **de gehele binnenplaats als entree en ontvangstruimte** is te benutten. Op dit moment is de binnenplaats maar beperkt bruikbaar. De glazen puien die de galerij van de binnenplaats afscheidt verdeelt de binnenplaats in twee slecht bruikbare ruimten. Met het overkappen van de binnenplaats kunnen deze puien komen te vervallen. Hierdoor ontstaat er vanaf de binnenplaats weer een ruimtelijke en functionele verbinding met de galerij en wordt het bijzondere karakter van de historische waardevolle galerij weer ervaarbaar. De receptie kan onder de galerij worden opgesteld, zodat **het museum op de begane grond beter zichtbaar** is en de bezoekers gastvrij kunnen worden ontvangen.

Consequentie van het overkappen van de binnenplaats is dat de buitenruimte een binnenruimte wordt. Hiervoor moeten er technische en bouwkundige voorzieningen voor **klimaatbeheersing en brandveiligheid** worden aangebracht

Door zetting van de toren is in het souterrain scheurvorming in de vloeren en de gewelven ontstaan. **Funderingsherstel van de toren** is noodzakelijk. In combinatie met dit herstel kan de vloer rondom de toren worden verdiept, zodat de lage ruimte vanaf de traptoren beter toegankelijk wordt. Hierdoor kunnen de toiletten die in 1995 in een reeds verlaagd deel van het souterrain zijn aangebracht, maar die momenteel niet worden gebruikt, worden opgewaardeerd en kunnen **beter bruikbare toiletten** gemaakt worden. Tevens kan de **garderobe in het souterrain** een plek krijgen.

A. Noodzakelijke aanpassingen voor beter gebruik kasteel

A1 - Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij.

A2 - Het opwaarderen van de entree en de foyer.

A3 - Het optimaliseren van de toegankelijkheid in het kasteel.

A4 - Toegankelijkheid in het souterrain voor garderobe en toiletten.

A5 - Aanpakken van de verzakking/scheurvorming in het kasteel.

A6 - Klimaatbeheersing en brandveiligheid binnenplaats.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A1. Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij



Representatieve entree



Beperkt functioneel gebruik binnenplaats

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

Overkappen binnenplaats

- Efficiënter gebruik maken van de binnenplaats.
- Een uitnodigende ontvangstruimte en foyer.
- Ontvangstbalie voor het museum.
- Galerij weer open maken, de ruimtelijke en functionele verbinding met de binnenplaats herstellen.
- Toren vanaf overdekte binnenplaats zichtbaar.
- Ontvangst (culturele) evenementen.



Situatie binnenplaats met open galerij omstreeks 1977

A1. Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij



Pui uit 1995 verwijderen, foyer betrekken bij de binnenplaats

VERLAAN & BOUWSTRA architecten

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

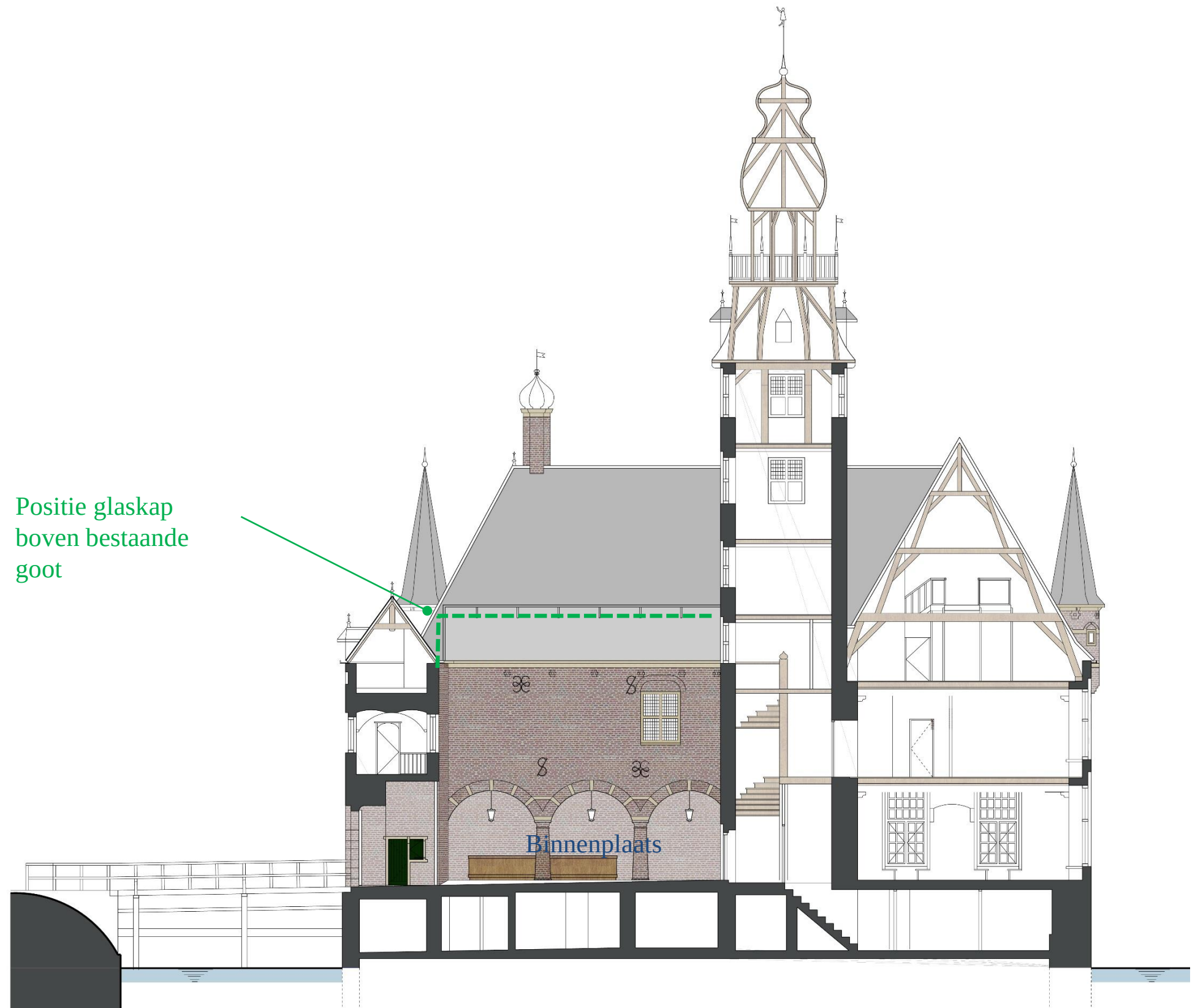
A1. Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij

Overkappen binnenplaats

- Efficiënter gebruik maken van de binnenplaats.
- Een uitnodigende ontvangstruimte en foyer.
- Ontvangstbalie voor het museum.
- Galerij weer open maken, de ruimtelijke en functionele verbinding met de binnenplaats herstellen.
- Toren vanaf overdekte binnenplaats zichtbaar.
- Ontvangst (culturele) evenementen.

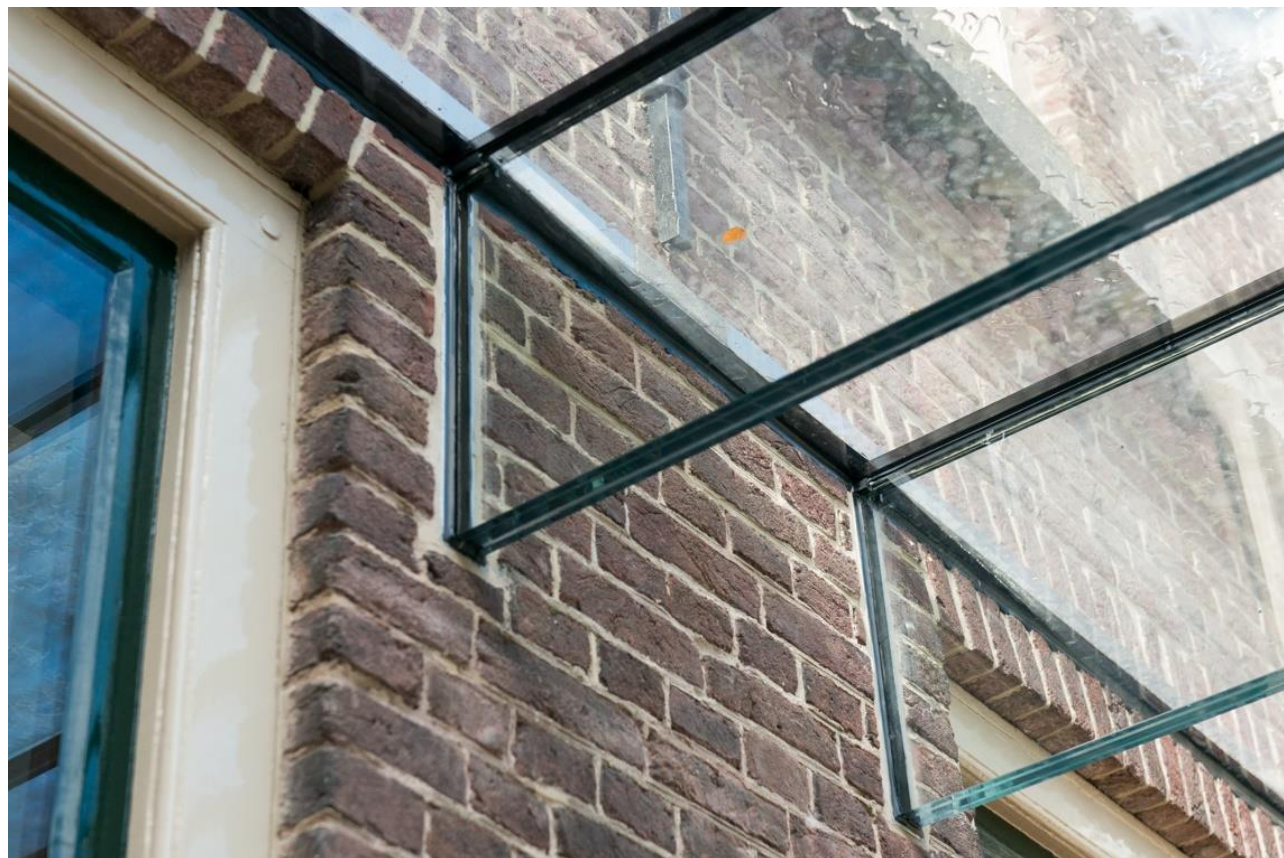


Afgesloten galerij van de binnenplaats



Schetsontwerp glazen overkapping

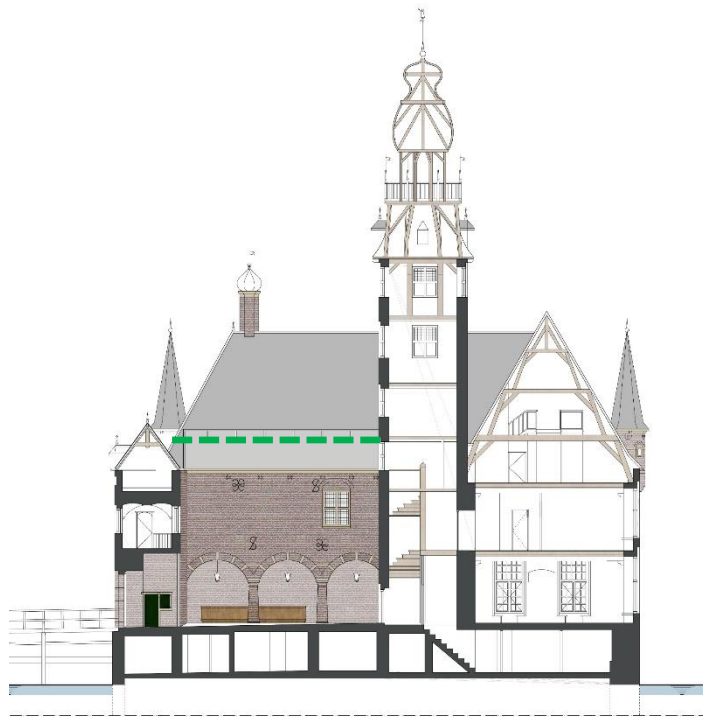
Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Referentiebeelden, Kasteel Ruurlo, volledig glazen overkapping

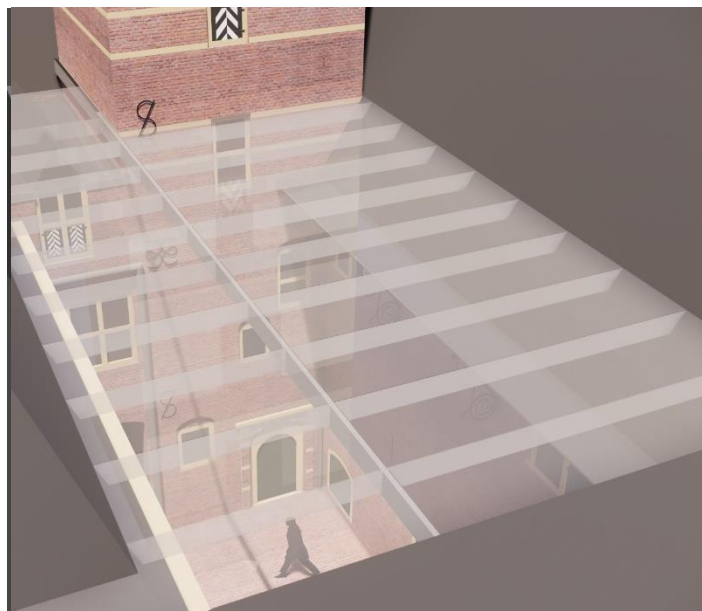
A1. Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij





Positie glaskap boven bestaande goot

- Glazen constructie t.b.v. optimale transparantie
- Toren zoveel mogelijk zichtbaar houden vanaf de binnenplaats

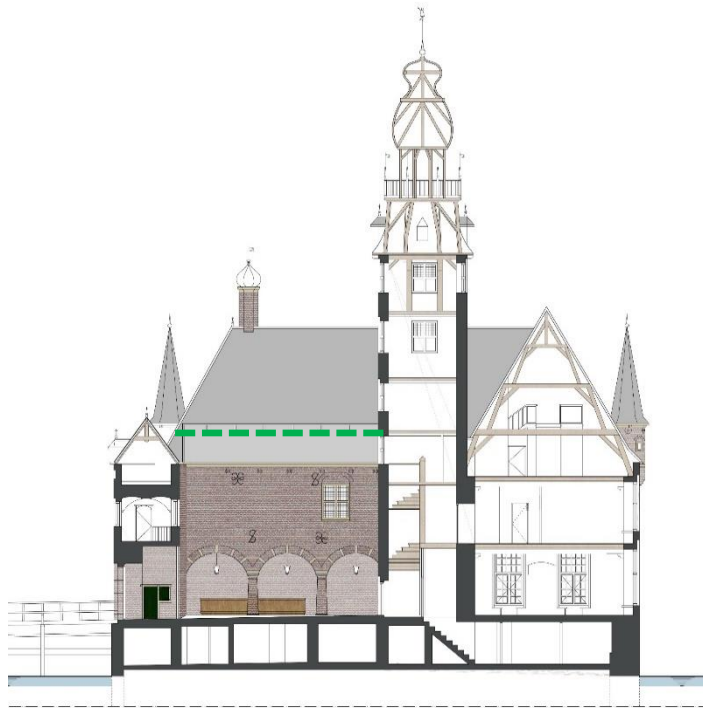


Bovenaanzicht vanuit zuidoost



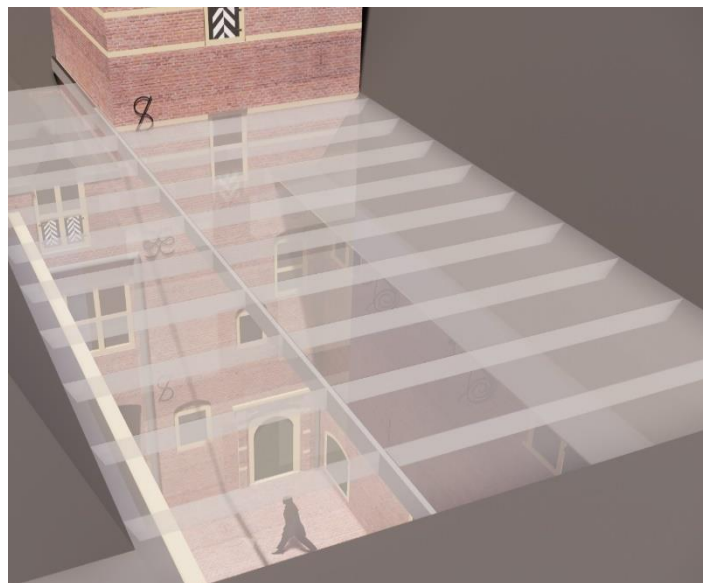
Zicht vanuit de hoofdentree op de binnenplaats

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Positie glaskap boven bestaande goot

- Galerij weer open maken.
- Ruimtelijk herstel tussen binnenplaats en galerij.
- Gastvrije receptie onder de galerij.
- Zichtbaarheid museum vergroten.



Bovenaanzicht vanuit zuidoost

A1. Het overkappen van de binnenplaats en open maken galerij



Zicht vanuit de hoofdentree op de binnenplaats

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

Begane grond

Begane grond

- Overkappen binnenplaats.
- Toegankelijkheid verbeteren.
- Verbeteren van AV installatie.
- Tweede vluchtweg.
- Representatieve vertrekken op begane grond.
- Versterken historische karakteristieken.
- Multifunctioneel gebruik raad/ huwelijk en bijeenkomsten.

De raadzaal zal gerestaureerd en heringericht worden ten behoeve van multifunctioneel gebruik voor vergaderingen

Ruimte voor technische installaties

Nieuwe ontvangstbalie / kassa

Overkappen van de binnenplaats zorgt voor een centraal hart binnen het gebouw, een ontmoetingsplaats voor activiteiten

Hoofdttrap nieuwe hoofdontsluiting museum

Raadzaal (multifunctioneel)
27 raadsleden, 7 B&W, 6 griffier notulist en ondersteuning

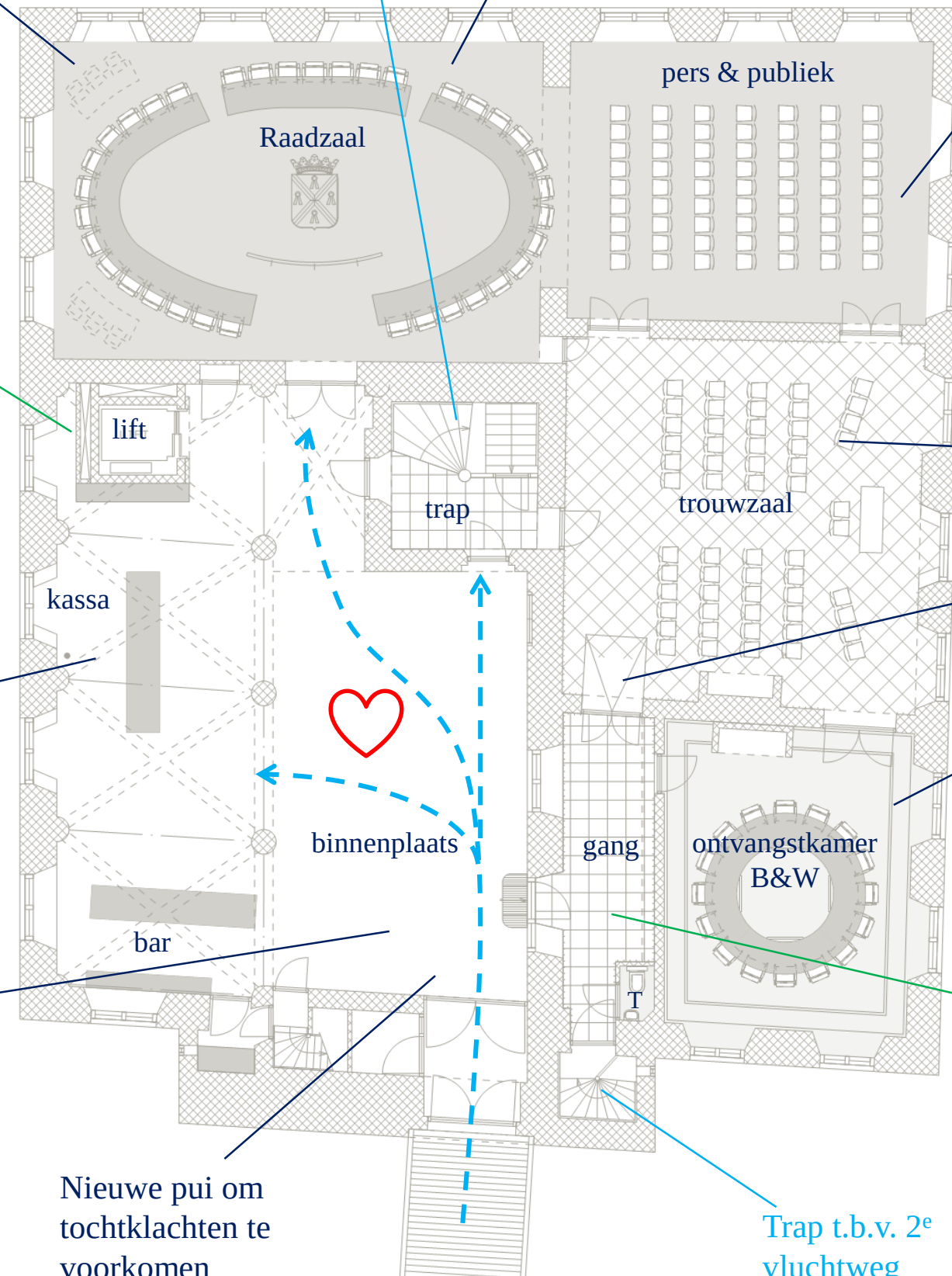
Pers en Publiek herinrichten en verbeteren van het comfort

Herinrichten van de trouwzaal

Hellingbaan t.b.v. toegankelijkheid

Ontvangstkamer voor B&W herinrichten en het verbeteren van het comfort t.b.v. vergaderingen

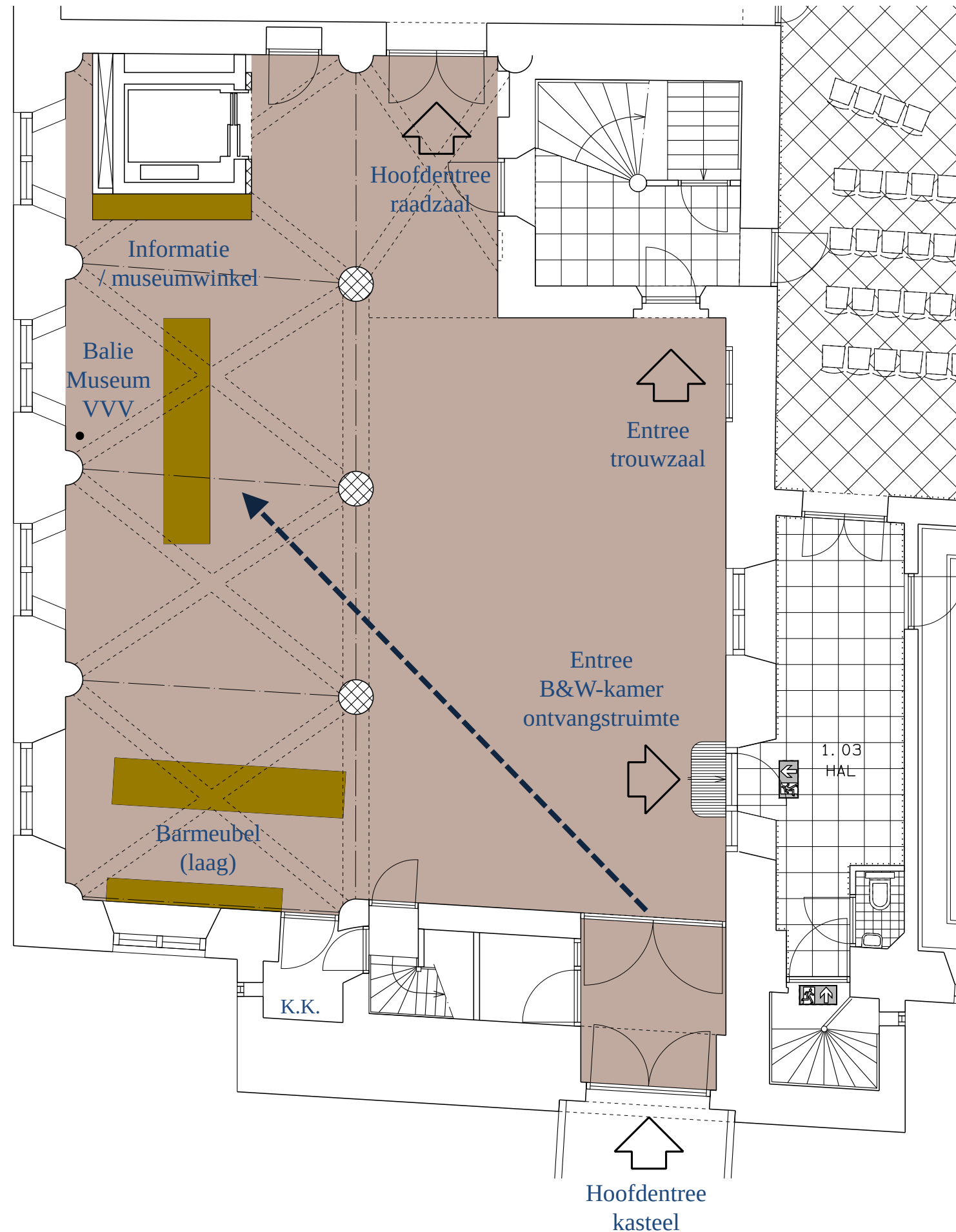
Plafond verlagen voor installaties



Nieuwe pui om tochtklachten te voorkomen

Trap t.b.v. 2^e vluchtweg

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



A2. Het opwaarderen van de entree en de foyer

Eigenschappen:

- Zichtbaarheid vanuit de poort op de informatiebalie.
- Gastvrije ontvangst.
- Zichtbaarheid museum vergroten.
- VVV ook in kasteel.
- Barmeubel onder galerij t.b.v. van ontvangst en receptie.
- Ondersteunende koffievoorzieningen.
- Binnenplaats te gebruiken voor ontvangst en recepties.



Pui verwijderen, foyer betrekken bij de binnenplaats



Zicht vanuit de hoofdentree naar ontvangstbalie/kassa

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A3. Het optimaliseren van de toegankelijkheid in het kasteel

Toegankelijkheid

- Bereikbaarheid verbeteren.
- Hoogte overbruggen door hellingbaan.
- Tweede vluchtweg.

Renvooi:

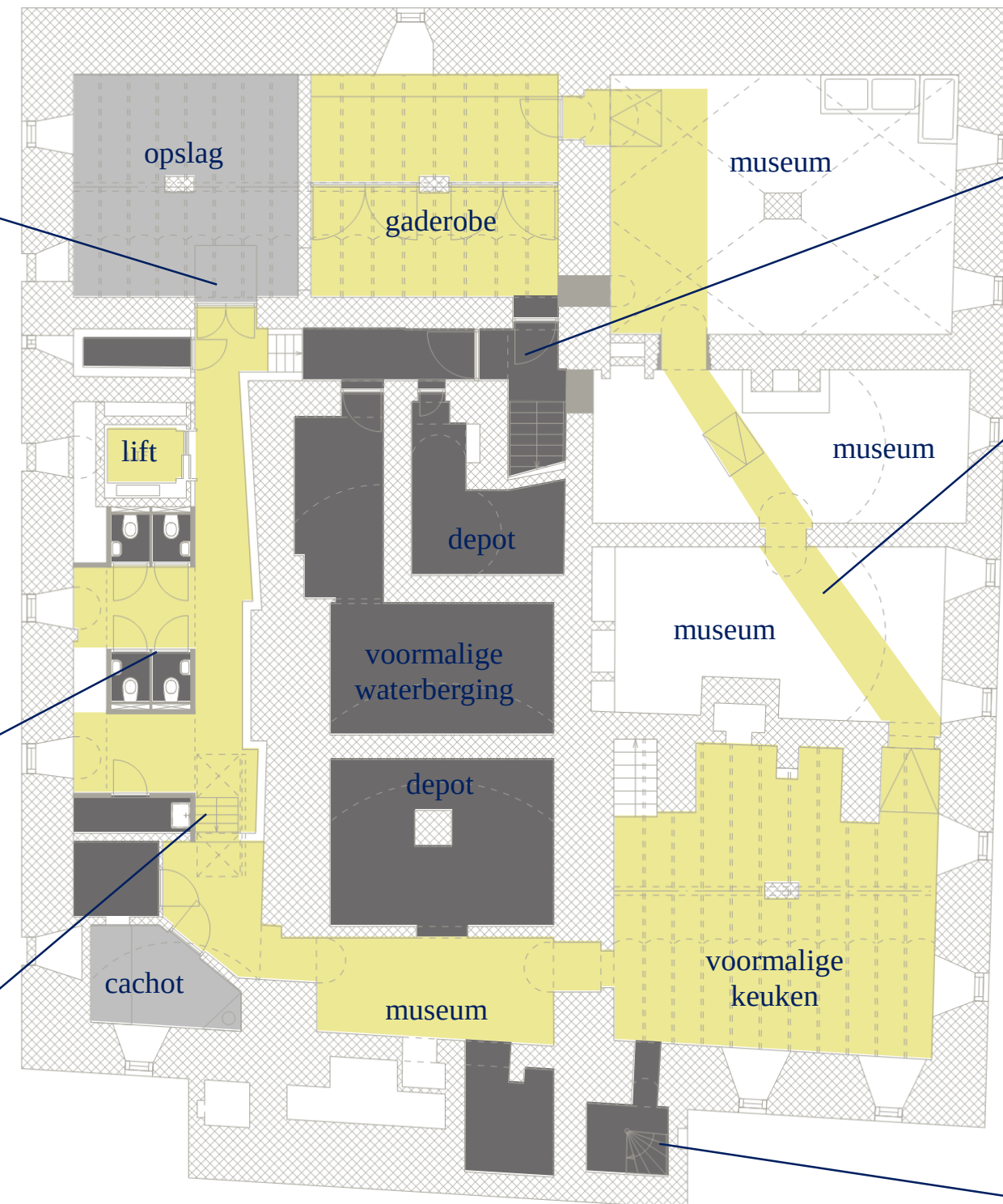
-  Toegankelijk
-  Beperkt toegankelijk
-  Niet toegankelijk

Opslag Meubels en catering nabij bestaande lift beperkt toegankelijk

Toiletten vernieuwen MIVA toilet op de eerste verdieping

Toegankelijkheid rondgang door souterrain verbeteren door toepassen van een platformlift

Souterrain

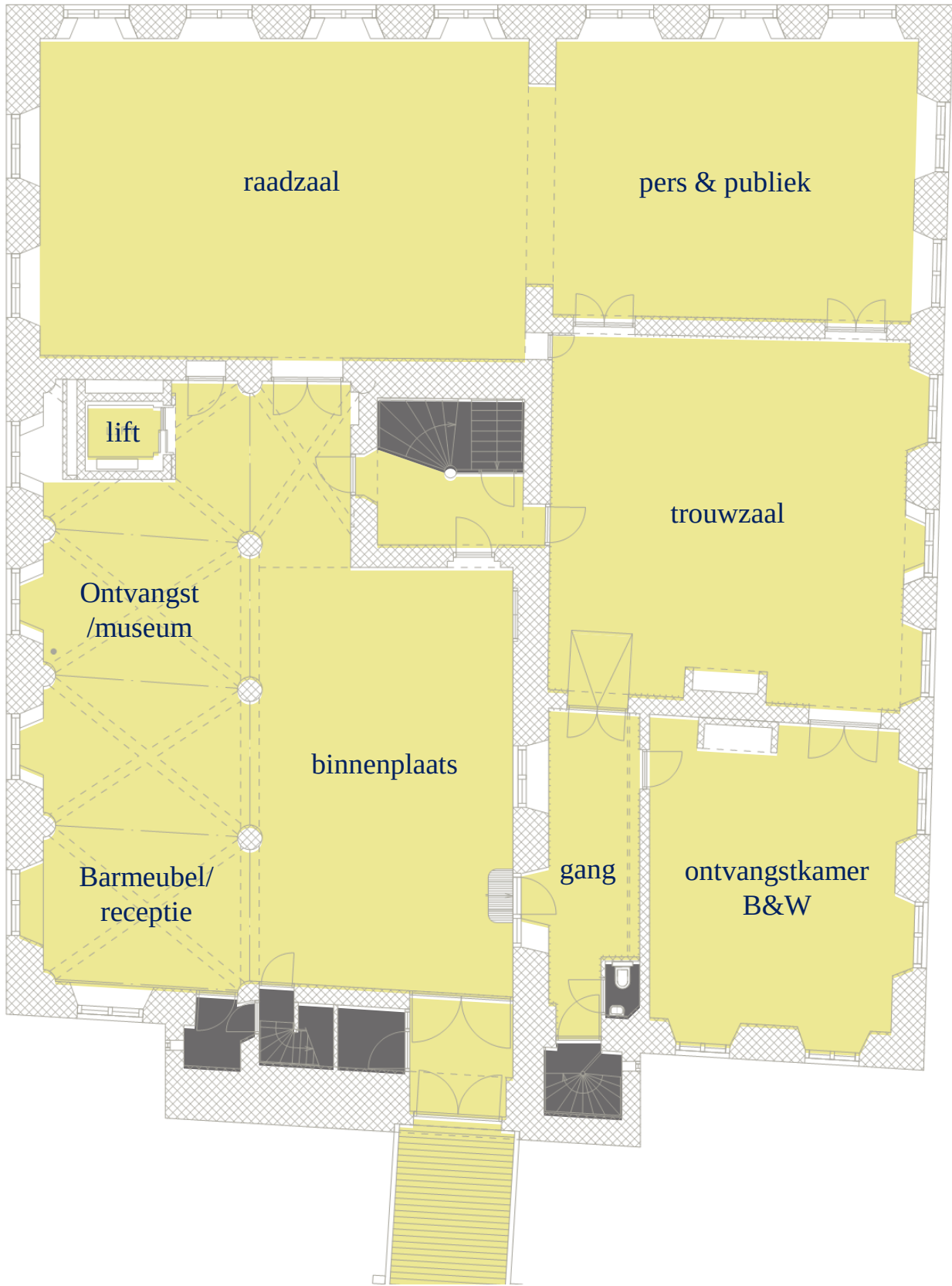


Bereikbaarheid verbeteren door plaatselijk de vloer te verlagen

Museumcircuit toegankelijk door toepassen van een verdiepte strook met hellingbanen

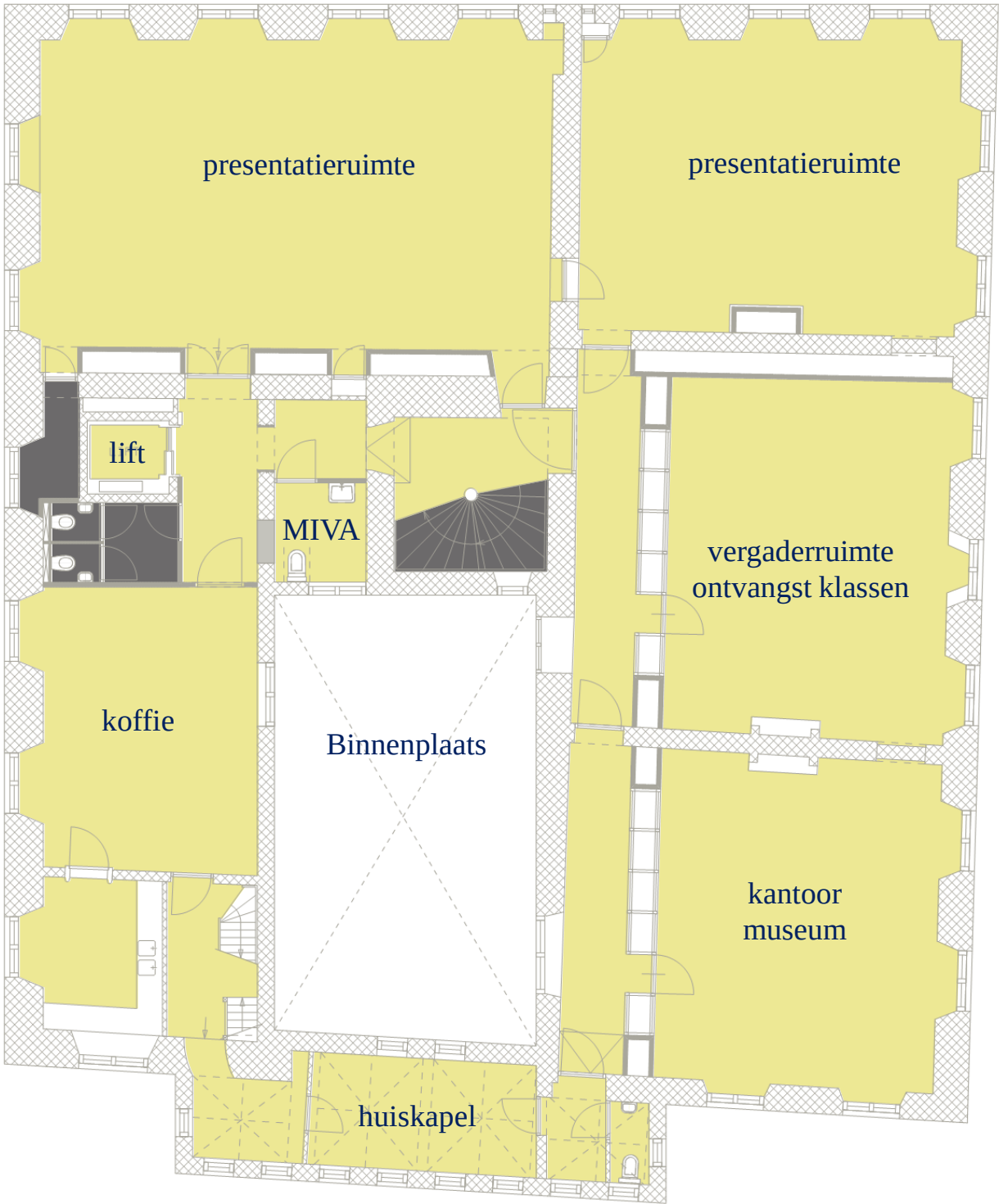
2^e vluchtweg om de capaciteit in de kelder te verbeteren

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Bel-etage (begane grond)

A3. Het optimaliseren van de toegankelijkheid in het kasteel



Verdieping

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A4. Toegankelijkheid in het souterrain voor garderobe en toiletten

Souterrain

- Funderingsherstel.
- Verbeterde verbinding met begane grond.
- Garderobe toevoegen.
- Update van de sanitaire ruimten.
- Tweede vluchtweg.
- Opslag meubels en catering.

Renvooi:

Plaatselijk verdiepte kelder t.b.v. museum circuit



Huidige keldervertrekken



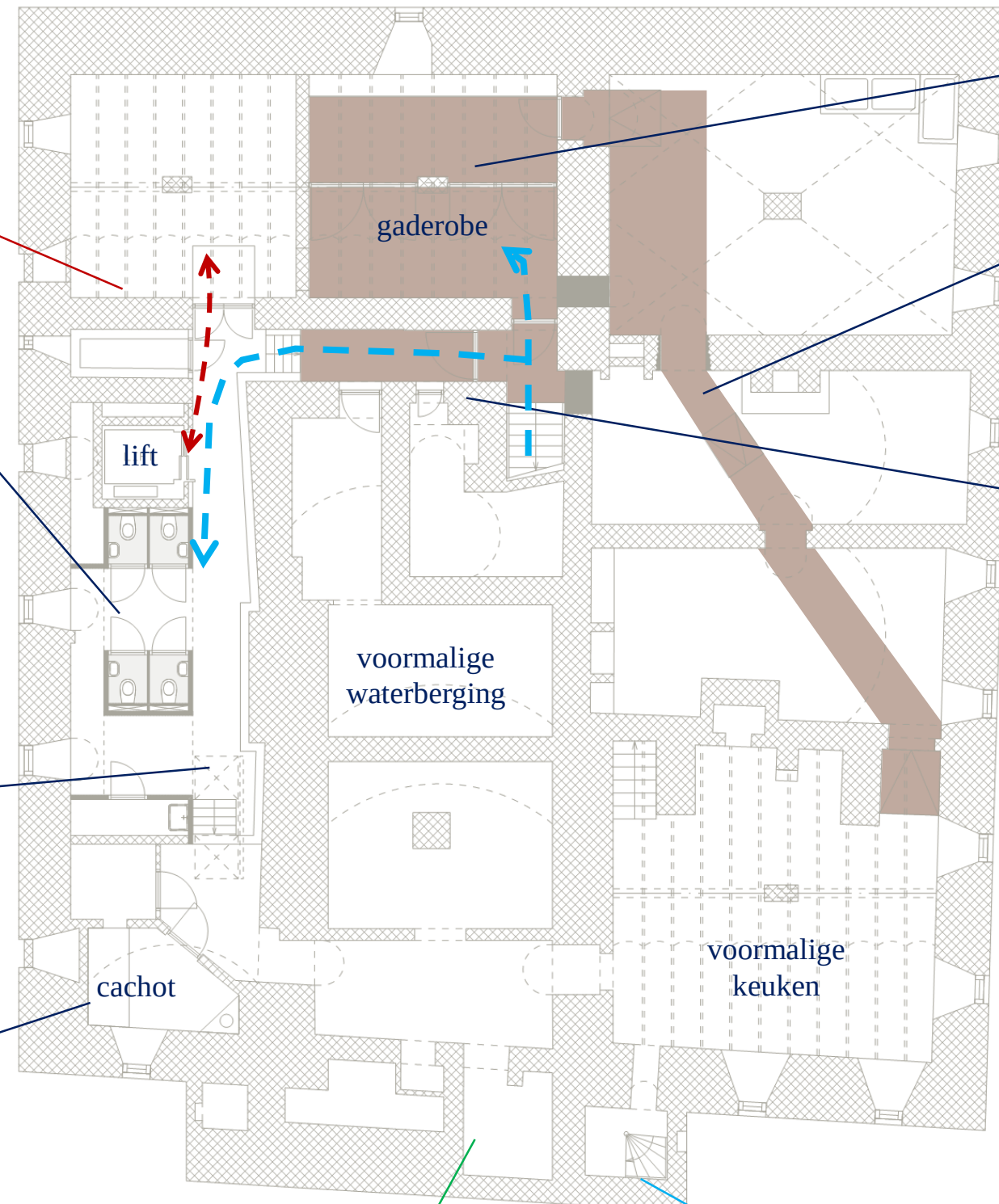
Voormalige keuken in het souterrain

Opslag meubels en catering nabij bestaande lift

Indeling toiletten wijzigen voor meer licht in kelder

Plateaulift t.b.v. toegankelijkheid

Versterken karakter en vertellen van verhalen



Garderobe toevoegen

Plaatselijk verdiepen souterrain

Onderzoek naar funderingsherstel

Ruimte voor technische installaties

Trap t.b.v. 2e vluchtweg

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A4. Toegankelijkheid in het souterrain voor garderobe en toiletten

Souterrain

- Verbeterde verbinding met begane grond.
- Tweede vluchtweg noodzakelijk.
- Update van de sanitaire ruimten.
- Vrijstaande toiletvolumes.
- Verbetering daglichttoetreding bij toiletten.
- Versterken gewelvenstructuur.



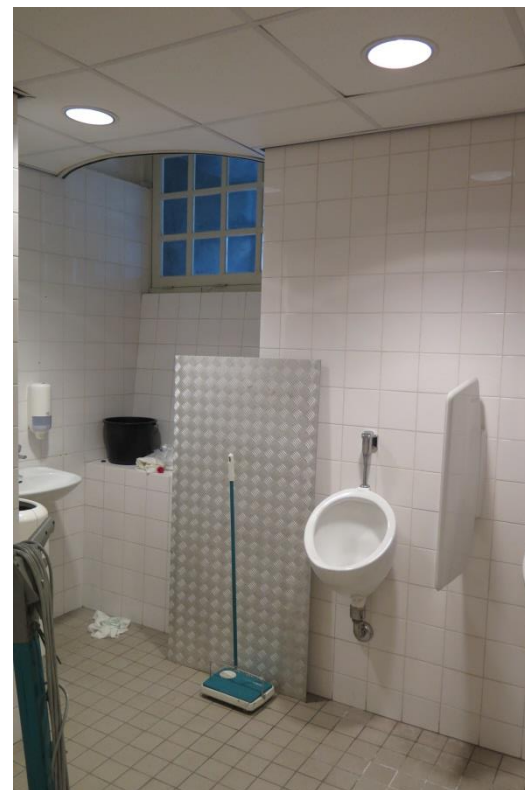
Route naar toiletten
souterrain

Onvoldoende hoogte



Huidige sanitair

Geen daglicht
Gesloten karakter



Referentiebeeld toilet

Daglicht
Toiletten als vrijstaande element in de ruimte
Versterken van de gewelven structuur

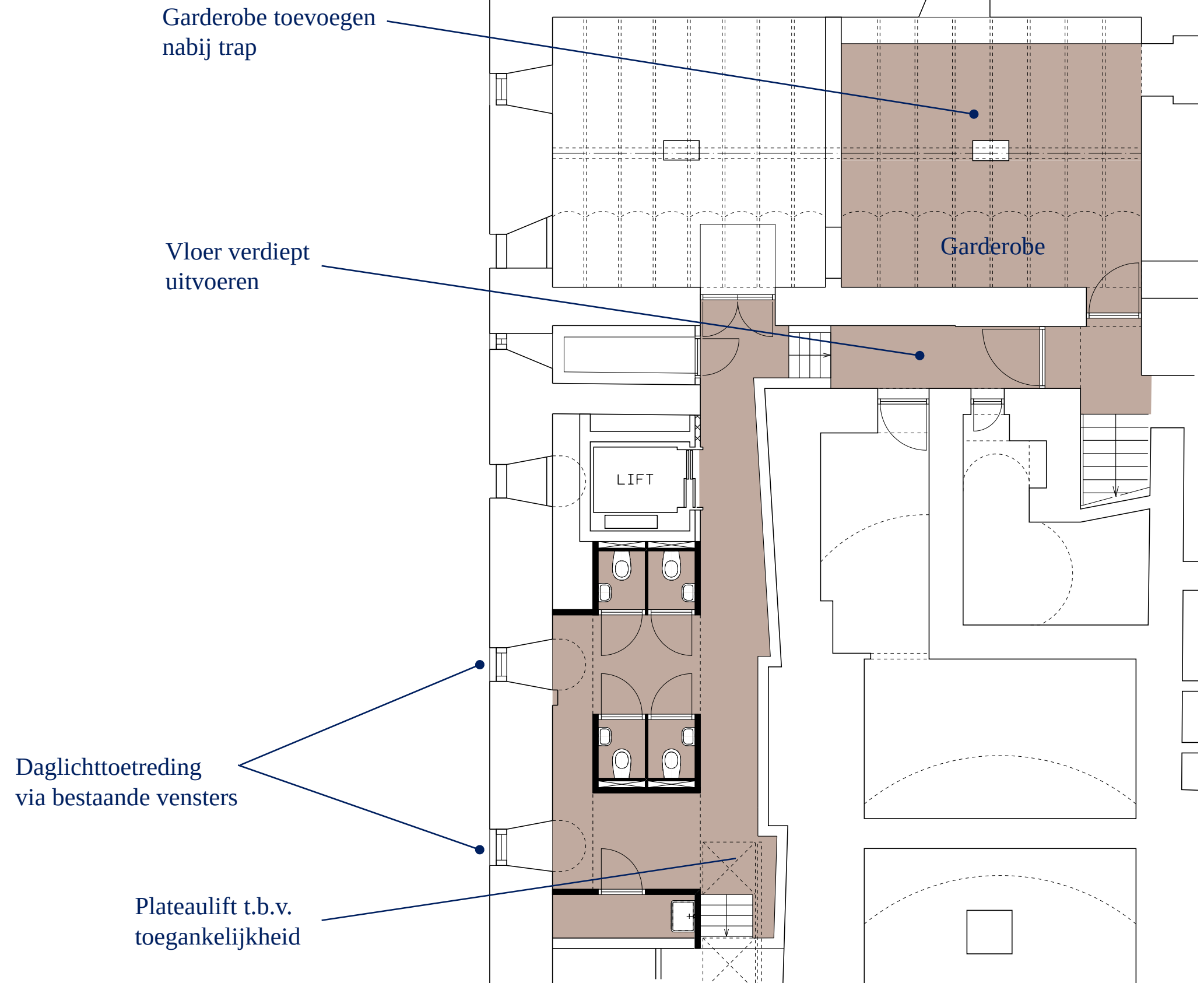


Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A4. Toegankelijkheid in het souterrain voor garderobe en toiletten

Souterrain

- Verbeterde verbinding met begane grond.
- Tweede vluchtweg noodzakelijk.
- Update van de sanitaire ruimten.
- Vrijstaande toiletvolumes.
- Verbetering daglichttoetreding bij toiletten.
- Versterken gewelvenstructuur.



Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

A5 - Aanpakken van de verzakking/scheurvorming in het kasteel

Funderingsaanpak

- Opstellen van een schadeanalyse.
- Ingrijpen of monitoren.
- Herstelmogelijkheden onderzoeken.
- Vloer verlagen met funderingsherstel .

Opname van huidige
scheurvorming visuele inspectie

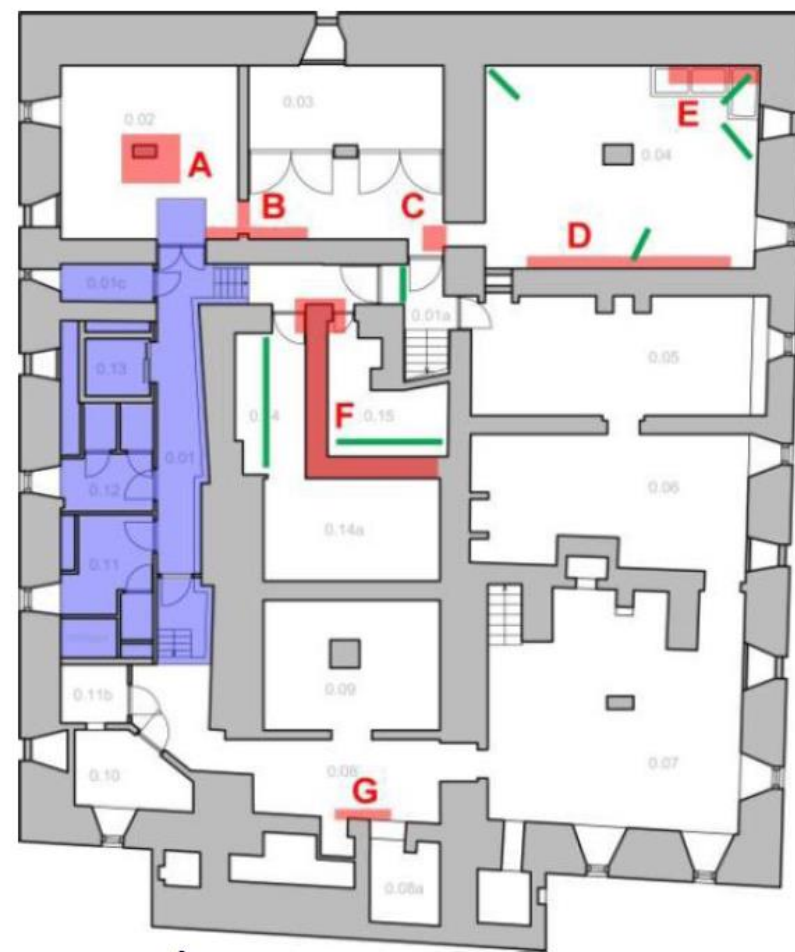


Kelder nabij fundering toren



Entree pers en publiekzaal

Opname van huidige
scheurvorming visuele
inspectie



Gebieden met deformaties



Herstel van scheurvorming souterrain



VERGROTEN MULTIFUNCTIONEEL GEBRUIK

Vergroten multifunctioneel gebruik

Om het multifunctioneel gebruik te vergroten moeten de representatieve ruimten op de begane grond en de vergadervertrekken en kantoren op de verdieping worden *heringericht* en *functioneel beter bruikbaar* worden gemaakt.

De raadszaal heeft op dit moment een rechthoekige opstelling. Het meubilair is verplaatsbaar en kan met een wisselende opstelling ook worden benut voor andere gelegenheden. Voor ontvangst van groepen kan de raadszaal worden leeggeruimd en de tafels in het souterrain worden opgeborgen. Hoewel de huidige inrichting in principe voldoet kan met nieuw, maatwerk meubilair **een optimalere opstelling voor de raadsvergadering** worden gecreëerd. Door een ovale vergaderopstelling kan er meer interactie tussen de raadsleden ontstaan. Het nieuwe meubilair moet ook verplaatsbaar en wegneembaar zijn zodat er een flexibele opstelling gemaakt kan worden en de raadszaal ook voor bijeenkomst en recepties gebruikt kan worden. De tweedeling tussen raadszaal en publieksruimte is door de historische structuur van de raadszaal moeilijk op te heffen. Door het nieuwe meubilair als maatwerk vorm te geven kan er een hoogwaardig uitstraling gecreëerd worden. Tevens kunnen de voor de raadsvergadering benodigde **audiovisuele middelen in het meubilair geïntegreerd** worden. **De ruimten op de begane grond worden opgeknapt en geschilderd.**

Op de verdieping zijn de ruimten door de huidige indeling beperkt bruikbaar. Omdat de vergadervertrekken niet van de gangen zijn afgesloten is de ene kamer alleen via de andere kamer te bereiken. Dit beperkt de gebruiksmogelijkheden aanzienlijk. Ook is de wens om naast de raadszaal een andere grote vergaderruimte in het kasteel beschikbaar te hebben. De enige plek waar dit mogelijk is wordt momenteel door kleinere kantoren in beslag genomen.

Om een multifunctioneel gebruik mogelijk te maken dient de verdieping heringedeeld te worden. **De kantoren en het kennislaboratorium van het museum worden verplaatst** naar de vleugel rechts van de binnenplaats. Door het verplaatsen van de kleinere kantoren kunnen in de vrijgekomen ruimten aan de achterzijde van het kasteel grote vergaderruimten worden gerealiseerd. Om alle vergaderplekken afzonderlijk en afgesloten van de gangen te kunnen gebruiken kan **een nieuwe rondgang langs de gevels van de binnenplaats** worden gemaakt.

De kantoren en het kennislaboratorium van het museum worden met glazen vitrinekasten van de gangzone afgescheiden. In de vitrinekasten kan een deel van de collectie van het museum worden uitgesteld, zodat het zicht van de gang naar de kantoren wordt onderbroken, maar de wanden toch transparant blijven. Door de transparantie kan het licht door de wanden vallen zodat er geen donkere gangen en kantoorruimten ontstaan. Bij een museale rondleiding kunnen de voorwerpen in de vitrines worden gebruikt om het verhaal te vertellen en de beleving van het kasteel te versterken. Tevens kunnen in de nieuwe wanden de nieuwe installaties worden weggewerkt.

Om een grote vergaderruimte te realiseren dient de rondgang niet meer door de achterste ruimten te lopen, maar via de traptoren. Hiervoor worden de doorgangen in de traptoren, die in 1995 zijn dichtgemetseld weer open gemaakt. Hierbij dient ook het miva-toilet verplaatst te worden. Bij het nieuwe miva-toilet zal tevens een garderobe worden gemaakt, zodat alle miva-voorzieningen bij elkaar geclusterd zijn.

Aan de linkerzijde van de binnenplaats bevindt de koffiehoeek zich nu tussen twee toiletten in. Dit is een onprettige en beperkte indeling. Een mogelijkheid is om de toiletten tegen de lift te clusteren, zodat de toiletten zich met het miva-toilet bij elkaar in de gangzone bevinden en er ruimte wordt vrijgespeeld voor een royale koffieruimte, waar ook informeel overleg kan plaatsvinden. **De ruimten op de verdieping worden opgeknapt en geschilderd**, zodat de gehele verdieping er weer fris bij staat.

Ten behoeve van het multifunctionele gebruik is het wenselijk **het klimaat van het kasteel te verbeteren**. Dit wordt gedaan door mechanische ventilatie toe te passen. In de kap, op de zolder boven de toiletten van het museum, kan een nieuwe luchtbehandelingsinstallatie worden ingebracht. Vanaf de zolder lopen de kanalen achter de lift naar de verdieping waar ze horizontaal over de verdieping verspreid worden. De kanalen worden achter voorzetwanden en in de nieuwe wanden met vitrinekasten zoveel mogelijk uit het zicht weggewerkt. Via verticale schachten kunnen de kanalen naar de begane grond worden geleid. Op deze manier kan zowel de verdieping als de begane grond van verse lucht worden voorzien zonder in de representatieve ruimten van de begane grond storende kanalen te moeten aanbrengen.

B. Vergroten multifunctioneel gebruik

B1 - Toevoegen/verbeteren audiovisuele middelen in de raadzaal.

B2 - Algemeen herstel ruimten begane grond.

B3 - Functioneel herinrichting van de raadzaal.

B4 - Algemeen herstel ruimten verdieping.

B5 - Rondgang maken en opwaarderen ruimten 1e verdieping.

B6 - Een relocatie van Kennislab en kantoor museum op de 1e verdieping.

B7 - Klimaatbeheersing ruimten op de begane grond.

B8 - Klimaatbeheersing ruimten op de 1e verdieping.

B9 - Klimaatbeheersing museum op de 2e verdieping.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

Begane grond

Begane grond

- Overkappen binnenplaats.
- Toegankelijkheid verbeteren.
- Verbeteren van AV installatie.
- Tweede vluchtweg.
- Representatieve vertrekken op begane grond.
- Versterken historische karakteristieken.
- Multifunctioneel gebruik raad/ huwelijk en bijeenkomsten.

De raadzaal zal gerestaureerd en heringericht worden ten behoeve van multifunctioneel gebruik voor vergaderingen

Ruimte voor technische installaties

Nieuwe ontvangstbalie / kassa

Overkappen van de binnenplaats zorgt voor een centraal hart binnen het gebouw, een ontmoetingsplaats voor activiteiten

Hoofdttrap nieuwe hoofdontsluiting museum

Raadzaal (multifunctioneel)
27 raadsleden, 7 B&W, 6 griffier notulist en ondersteuning

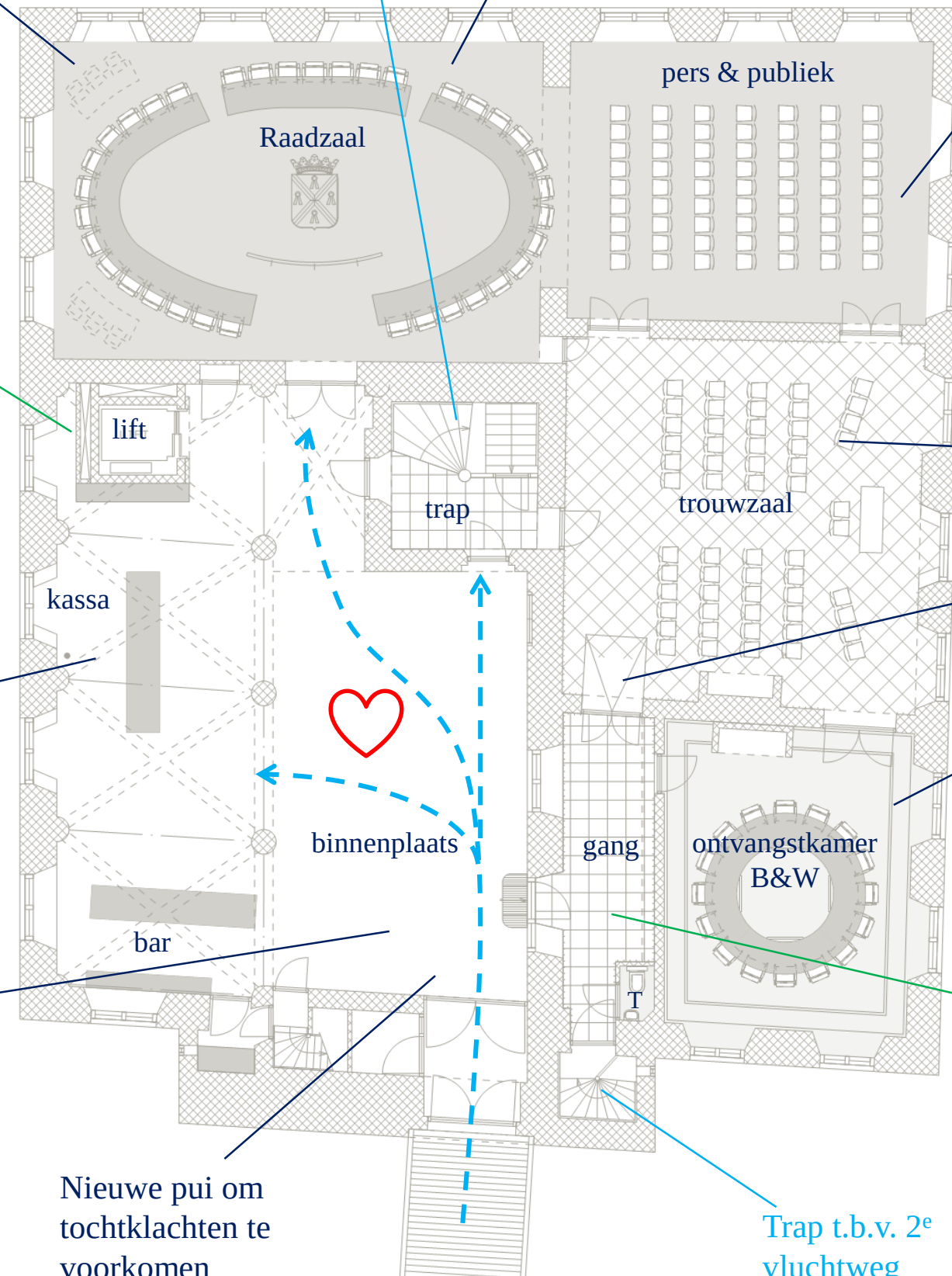
Pers en Publiek herinrichten en verbeteren van het comfort

Herinrichten van de trouwzaal

Hellingbaan t.b.v. toegankelijkheid

Ontvangstkamer voor B&W herinrichten en het verbeteren van het comfort t.b.v. vergaderingen

Plafond verlagen voor installaties



Nieuwe pui om tochtklachten te voorkomen

Trap t.b.v. 2^e vluchtweg

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

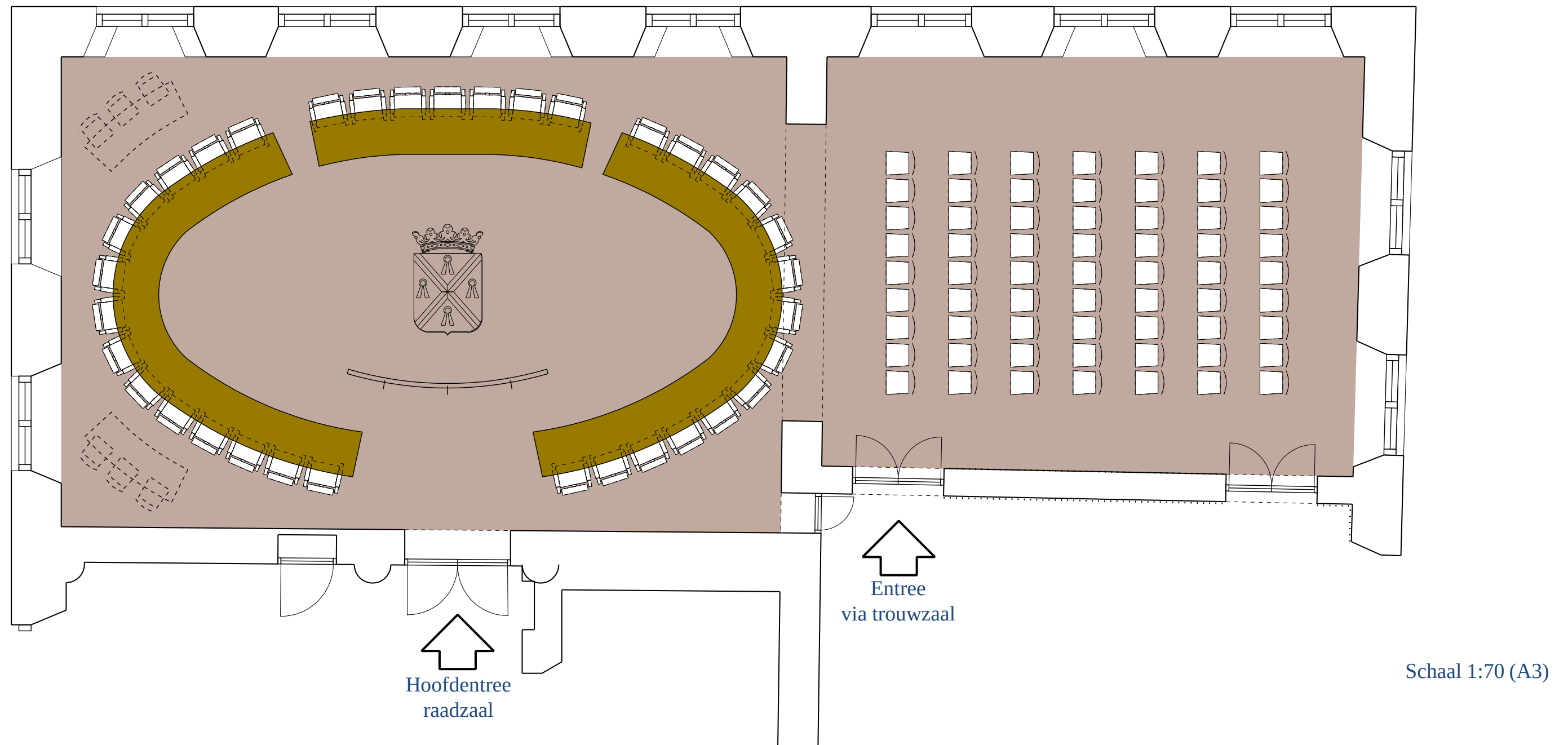
B3. Functioneel herinrichting van de raadzaal



Presentatie opstelling huidige raadszaal



Raadzaal opstelling huidige raadszaal



Eigenschappen:

- Centraal in ruimte
- Maatwerk verplaatsbare meubels
- Slechts één rij
- Interactie door ovale vorm
- 27 raadsleden
- 5(+) overige
- Pers en publiek: los meubilair

Afwerken in de stijl van de
bouwtijd (jaren '30)

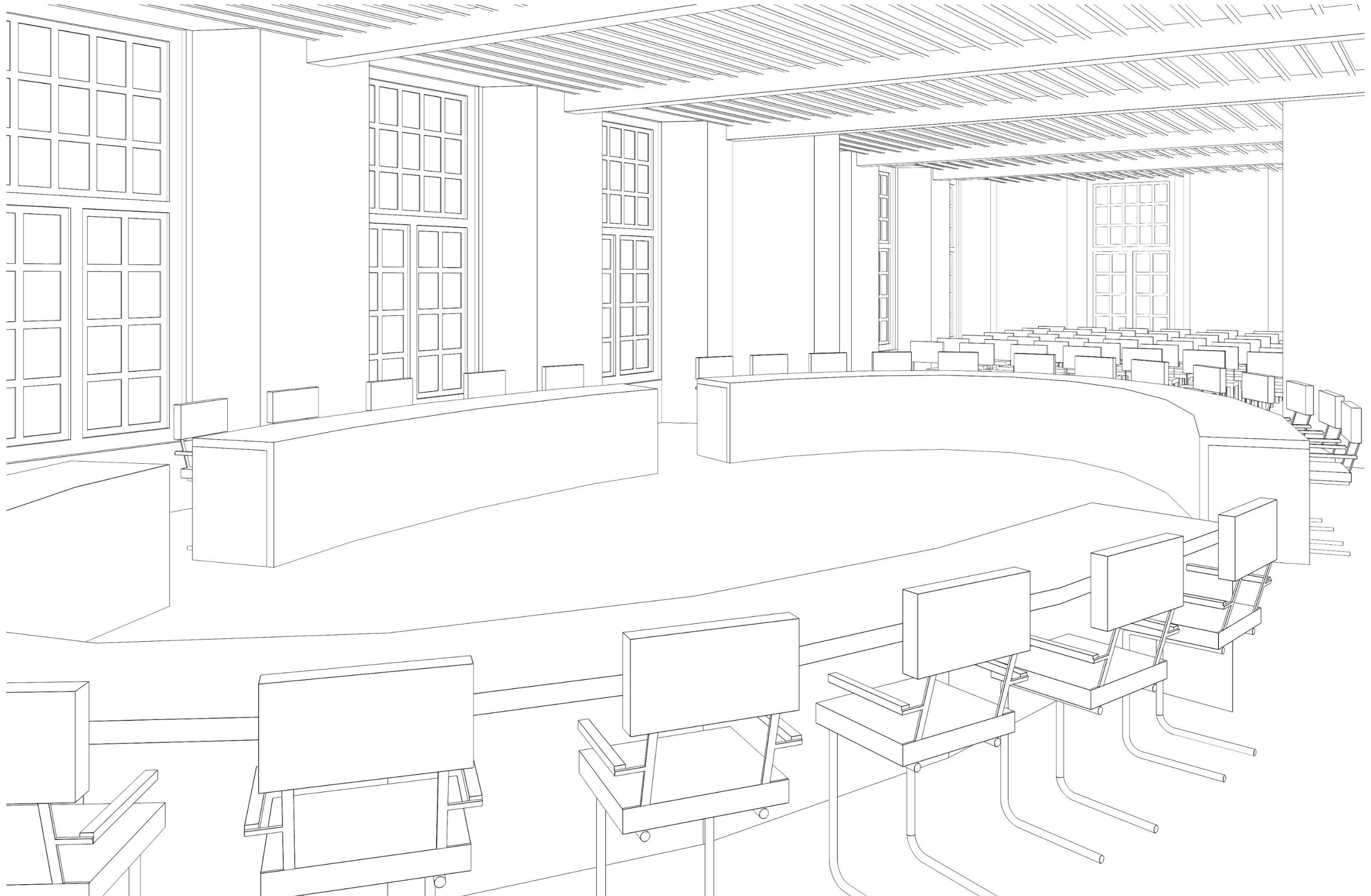
Kleuren te bepalen na
kleuronderzoek



Referentiebeeld, Representatieve aankleding van de raadszaal in jaren 30 stijl, gemeentewapens op stoffering of wandkleden



Referentiebeeld, Opstelling raadszaal met een ronde tafel



Raadzaal

Referentie raadzaal Breda

- Looppaden in de assen van de zaal.
 - Centraal in ruimte.
 - Maatwerk meubels (vast).
 - Ovale vorm.
 - Opstelling twee rijen diep.
 - Hoofdvorm niet onder het balkon.
-
- 39 raadsleden.
 - 15(+) overigen.
 - Pers en publiek: los meubilair.

Inrichting aansluiten op bestaande historische sfeer.



Stadhuis Breda in de jaren '60



Nieuwe raadzaal, Stadhuis Breda

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

B3. Functioneel herinrichting van de raadzaal

Referentie Provinciehuis Noord-Holland

- Looppaden decentrael in de assen van de zaal.
 - Centraal in ruimte.
 - Maatwerk meubels (demontabel).
 - Opstelling drie rijen diep.
-
- 55 statenleden
 - 15(+) overigen
 - Pers en publiek: los meubilair

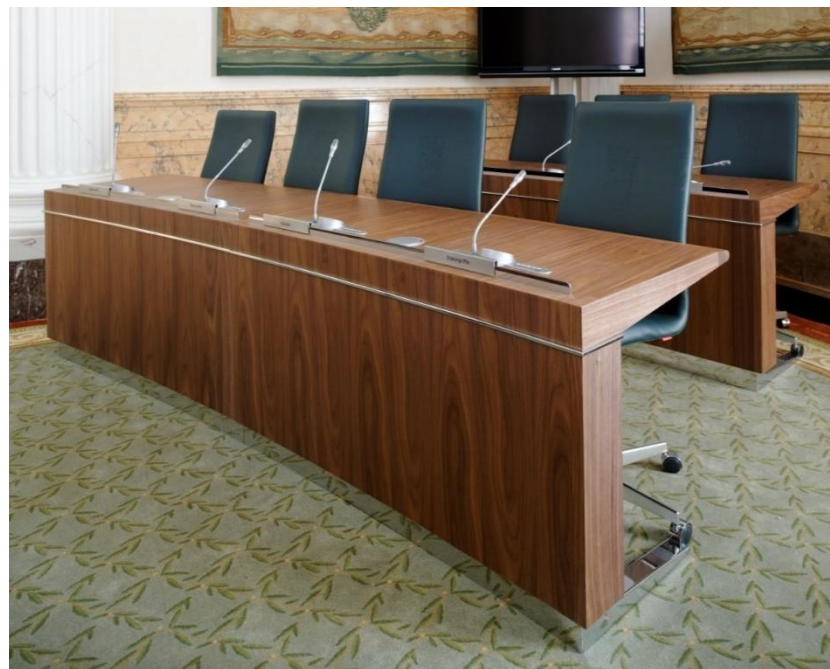
Inrichting eigentijds maar in aansluiting op historische omgeving



Statenzaal, 2005



Nieuwe Statenzaal na restauratie, Provinciehuis Noord-Holland Haarlem



Toepassing in Haarlem (provinciehuis).
Vergadertechniek (Bosch) in het meubilair
geïntegreerd.



Referentie: inbouwapparatuur Paviljoen
Welgelegen.



Stoelen raadsaal compact en comfortabel, de
stoelen stapelbaar en makkelijk weg te bergen.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

B5. Rondgang maken en opwaarderen ruimten 1^e verdieping

Eerste verdieping

- Vergaderruimten afgescheiden van gangzone.
- Verplaatsen kantoren museum.
- Realiseren grote vergaderkamer.
- Creëren rondgang verdieping.
- Vluchtroute rondom binnenplaats.
- Brandscheiding binnenplaats i.v.m. overkapping.
- Verbeteren van AV middelen.
- Verbeteren van de rondgang op verdieping.
- Historische ruimten met moderne toevoegingen.



Herstellen van de enfilade

De kantoorruimte
worden gescheiden
door glazen
binnenwanden of
vitrinekasten

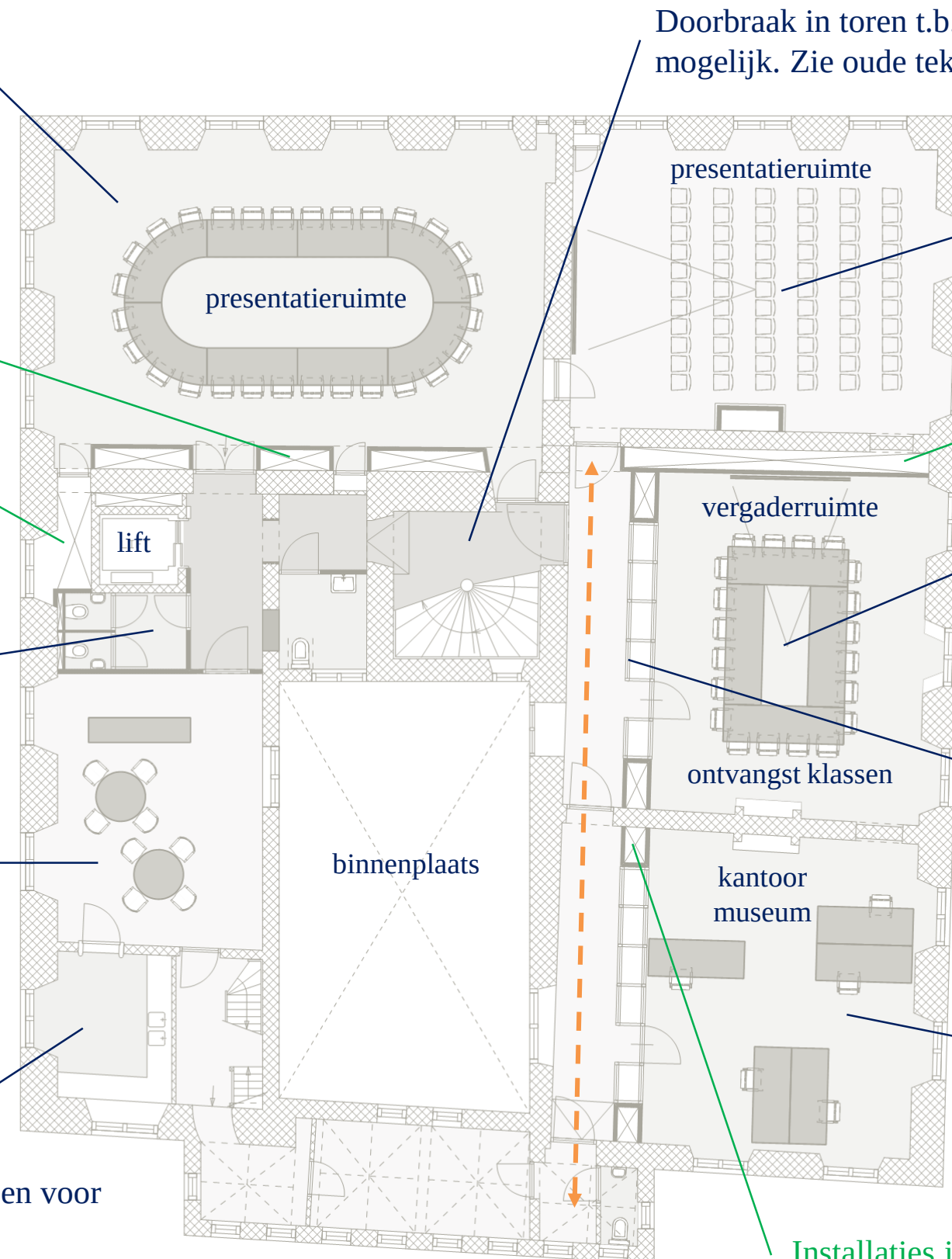
Wand opdikken voor wegwerken installaties

Ruimte voor
technische
installaties

Toiletten clusteren
samen met miva
toilet

Nieuwe indeling voor ruimte koffiekamer

Keuken aanpassen voor het catering



Doorbraak in toren t.b.v. ontsluiting is
/ mogelijk. Zie oude tekeningen

Diverse vergaderopstellingen zijn mogelijk voor presentaties of overleg

Wand opdikken voor wegwerken installaties

Multifunctioneel gebruik vergaderruimten

Nieuwe rondgang
met afgesloten
gangzone door
toevoegen wanden
met vitrinekasten

Verplaatsen kantoren museum

Installaties in vitrinewand integreren



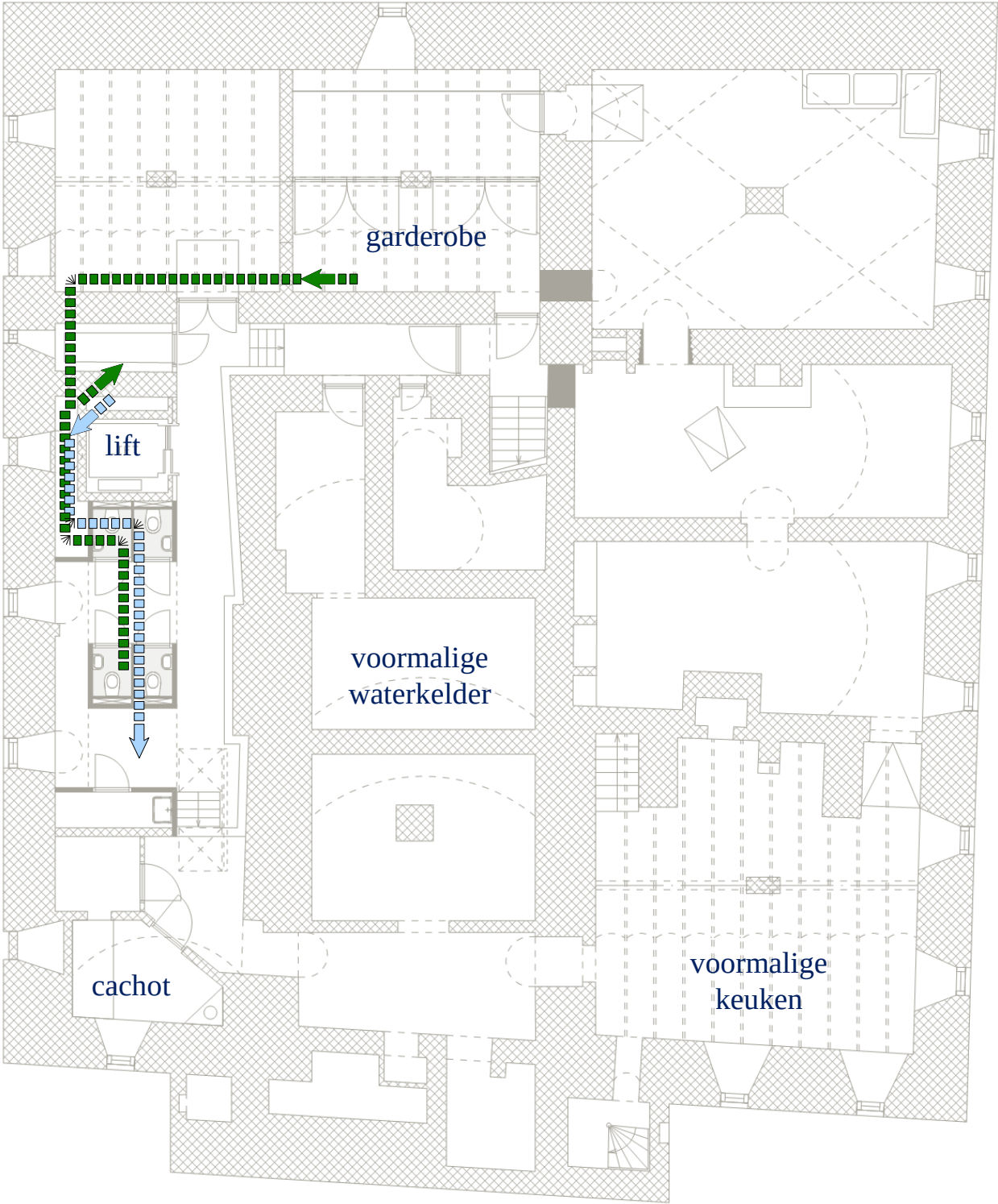
10m

Klimaatbeheersing

- Souterrain

Renvooi:

- Afvoerkanaal
- Toevoerkanaal
- Afvoerrooster
- Toevoerrooster / verdringingsrooster
- Afvoerkanaal door plafond / vloer
- Toevoerkanaal door plafond / vloer
- Vloerverwarming

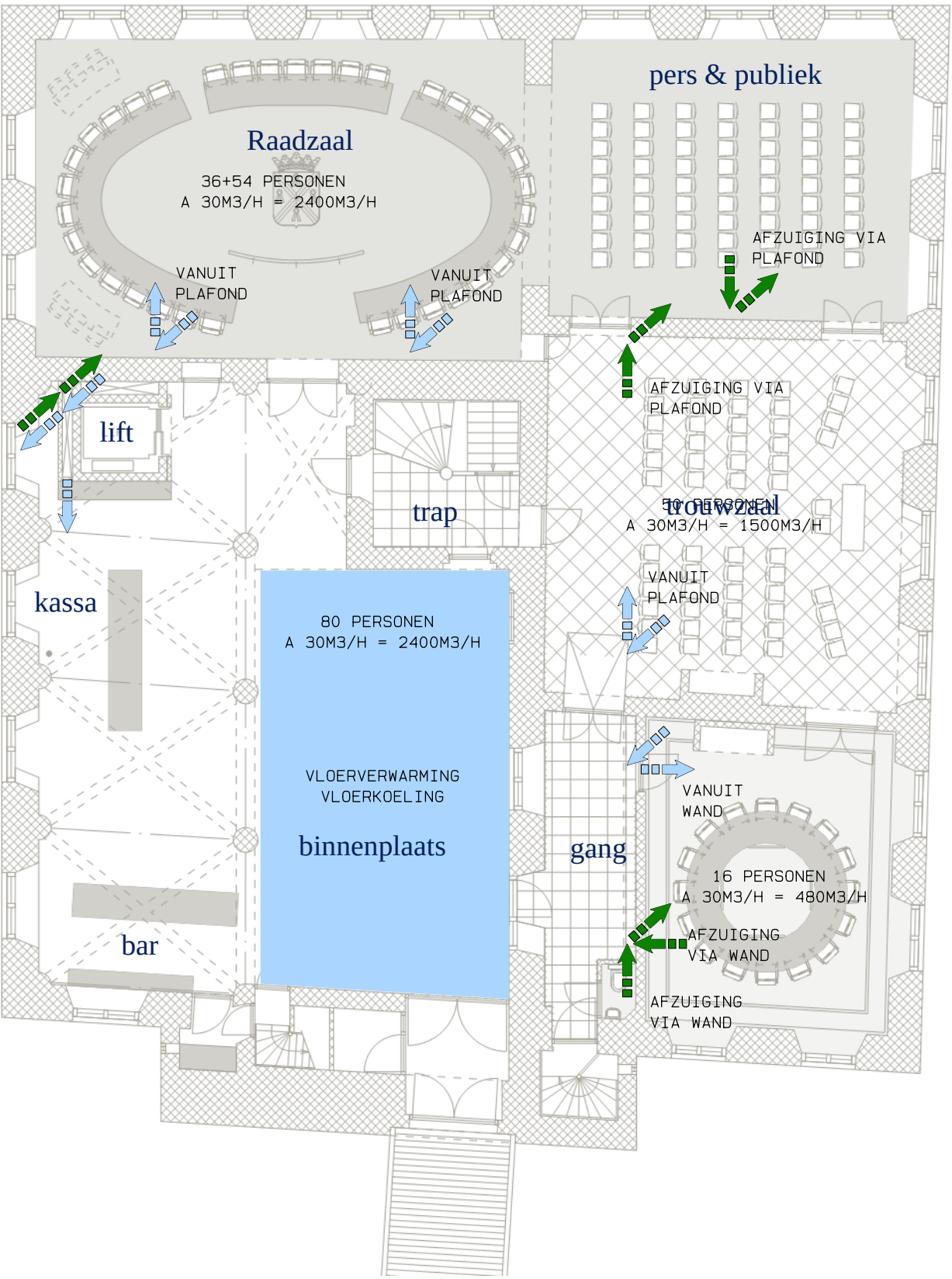


Klimaatbeheersing

- Begane grond

Renvooi:

-  Afvoerkanaal
-  Toevoerkanaal
-  Afvoerrooster
-  Toevoerrooster / verdringingsrooster
-  Afvoerkanaal door plafond / vloer
-  Toevoerkanaal door plafond / vloer
-  Vloerverwarming

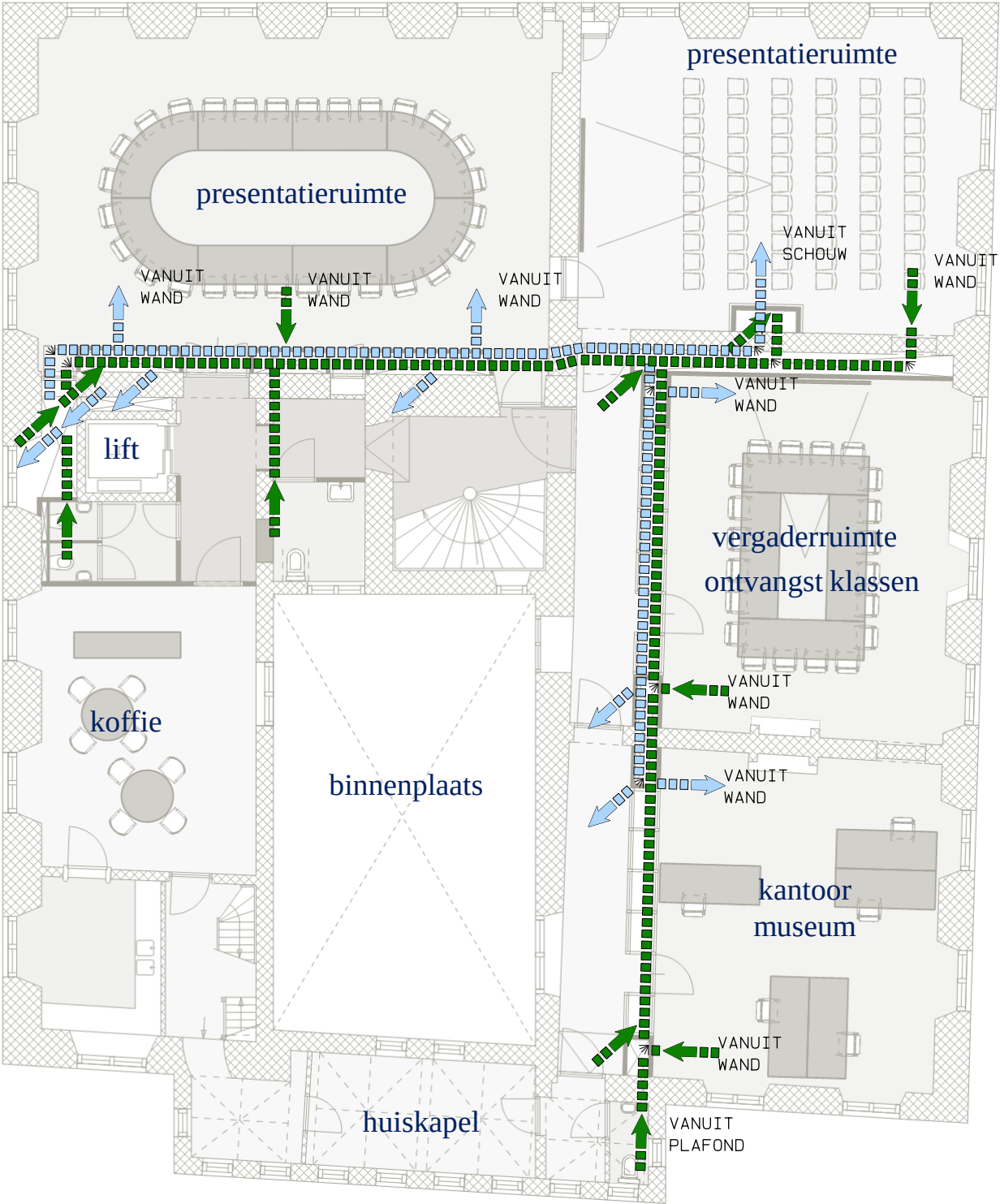


Klimaatbeheersing

- Eerste verdieping

Renvooi:

-  Afvoerkanaal
-  Toevoerkanaal
-  Afvoerrooster
-  Toevoerrooster / verdringingsrooster
-  Afvoerkanaal door plafond / vloer
-  Toevoerkanaal door plafond / vloer
-  Vloerverwarming

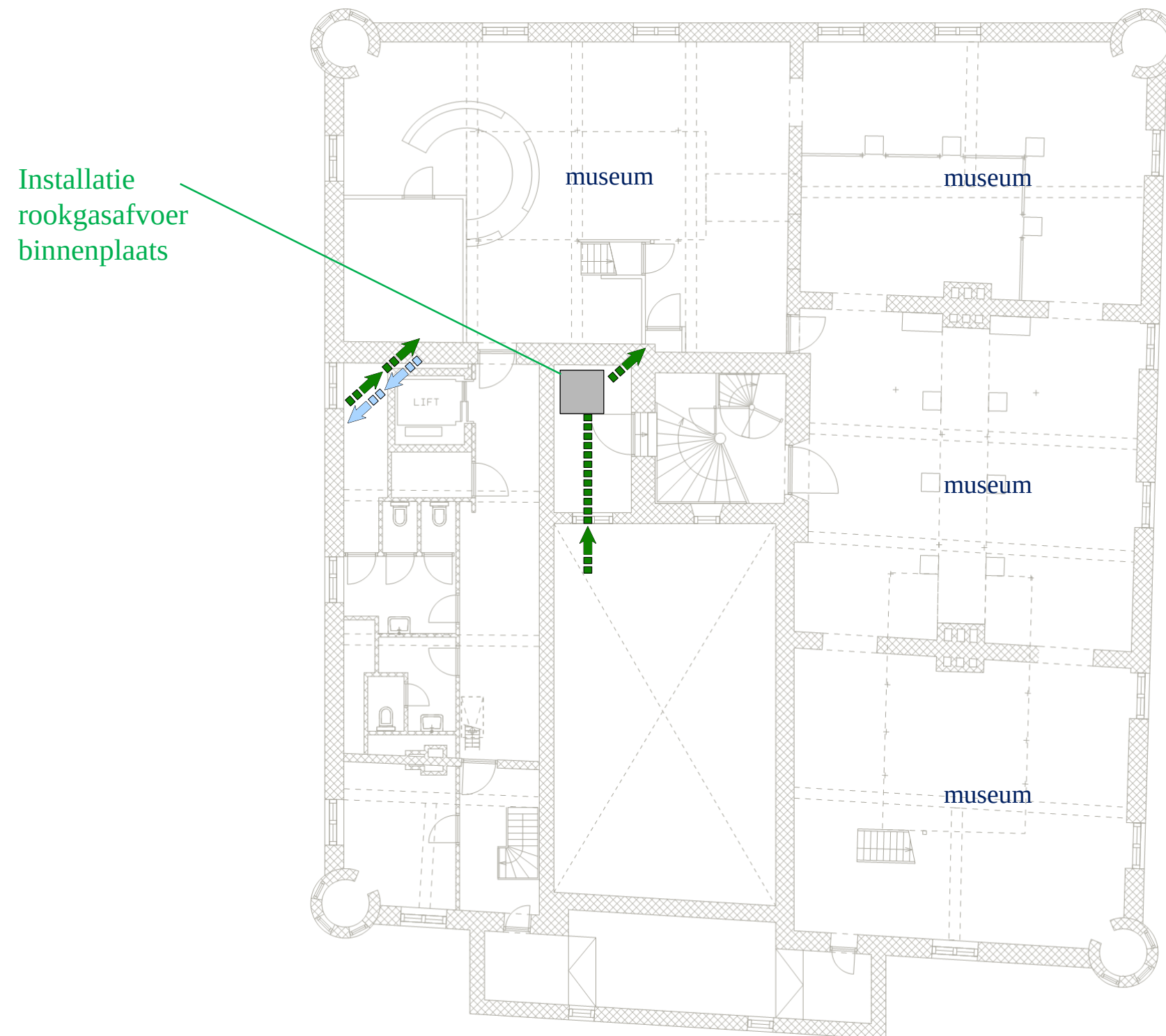


Klimaatbeheersing

- Tweede verdieping

Renvooi:

- | | |
|---|---------------------------------------|
|  | Afvoerkanaal |
|  | Toevoerkanaal |
|  | Afvoerrooster |
|  | Toevoerrooster /
verdringsrooster |
|  | Afvoerkanaal door plafond /
vloer |
|  | Toevoerkanaal door plafond /
vloer |
|  | Vloerverwarming |



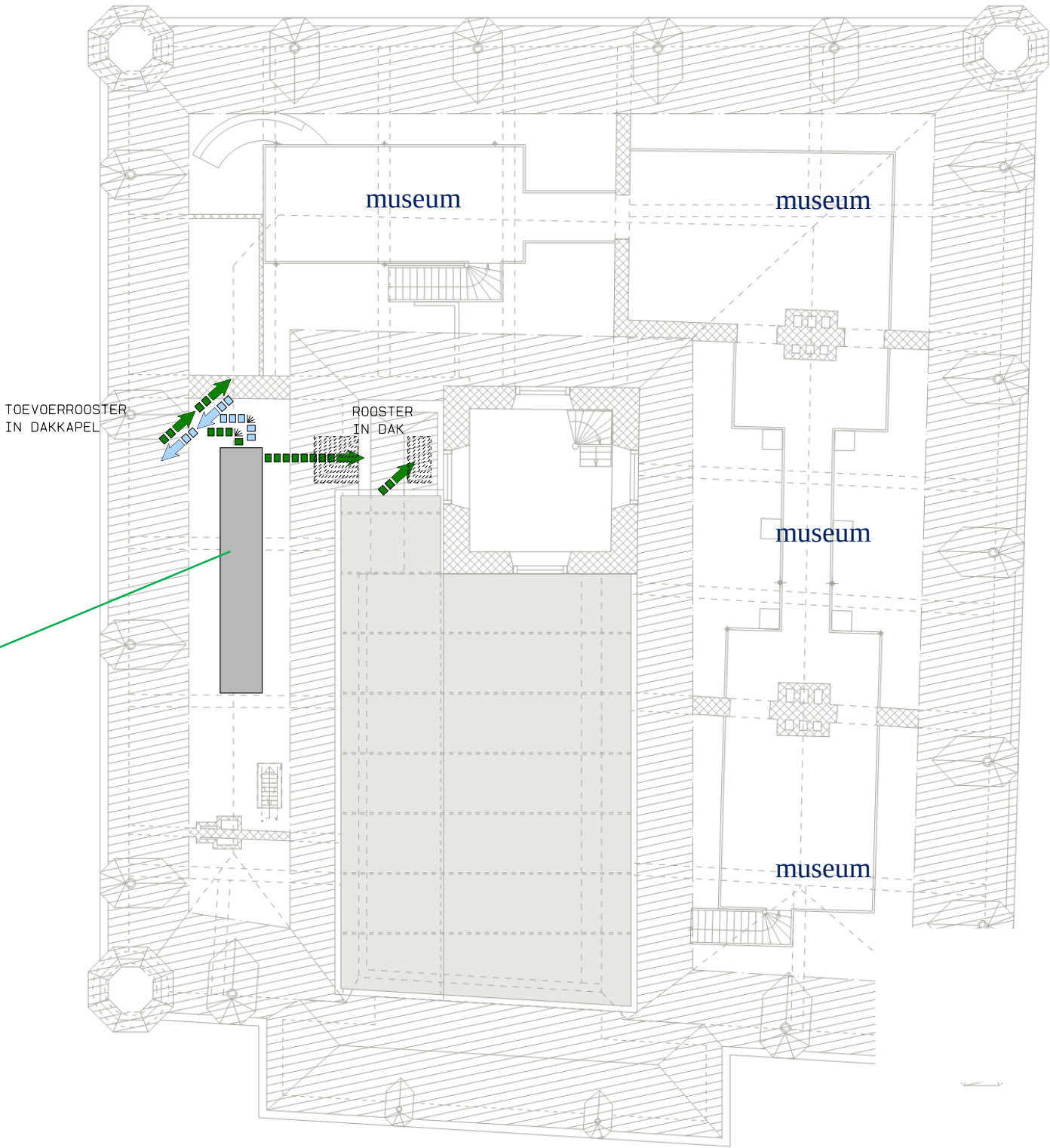
Klimaatbeheersing

- Eerste verdieping

Renvooi:

-  Afvoerkanaal
-  Toevoerkanaal
-  Afvoerrooster
-  Toevoerrooster / verdringingsrooster
-  Afvoerkanaal door plafond / vloer
-  Toevoerkanaal door plafond / vloer
-  Vloerverwarming

Installatie
luchtbehandeling
begane grond en
verdieping





BELEVING KASTEEL INTERN

VERLAAN & BOUWSTRA architecten

Beleving van het kasteel intern

Naast de noodzakelijke en functionele aanpassingen is de wens onderzocht om de beleving van het kasteel te versterken. Op dit moment zijn alle ruimten kaal en sober afgewerkt. Een *meer historische uitstraling van het interieur zal het karakter van het kasteel versterken* en beter aansluiten bij het representatieve karakter dat het kasteel aan de buitenzijde heeft.

De meest historische ruimten bevinden zich in het souterrain van het kasteel. Hier is de geschiedenis van het kasteel het meest tastbaar. Op dit moment is het souterrain door het ontbreken van een vluchtweg echter alleen voor kleine groepen toegankelijk. Dit beperkt de mogelijkheid voor rondleidingen. Tevens zijn de meeste ruimten te laag om rechtop te kunnen rondlopen. Als het souterrain toegankelijker wordt gemaakt kan de potentie van het souterrain beter worden benut. In een nu nog afgesloten ruimte in de voormalige, historische keuken kan een vluchtrap worden toegevoegd, zodat grotere groepen in het souterrain kunnen worden rondgeleid. Door **het gedeeltelijk verdiepen van de vloer van het souterrain** kan er een looproute door het souterrain worden gerealiseerd. Hierdoor kan **het souterrain museaal beleefbaar** worden gemaakt en kan het verhaal over de geschiedenis van het kasteel beter worden verteld. Tevens ontstaat de mogelijkheid om **het archeologisch depot in het souterrain** tentoon te stellen. Dit draagt bij aan het versterken van de cultuurhistorische beleving van het kasteel en kan een relatie leggen tussen het kasteel en de omgeving. De museale routing door het souterrain wordt voorzien van hellingbanen, zodat het gehele souterrain ook voor minder validen toegankelijk is.

In het midden van het souterrain bevindt zich de voormalige waterkelder. Vanaf de begane grond is er nauwelijks een relatie met het souterrain. De huidige klinkerbestrating is niet origineel. Op oude foto's is zichtbaar dat er eerst vloertegels hebben gelegen. Omdat met het overkappen van de binnenplaats vloerverwarming moet worden aangelegd, ontstaat de mogelijkheid **de oude vloerafwerking van de binnenplaats terug te brengen**. Door het toevoegen van **een glasplaat naar de waterkelder** kan een visuele relatie tussen de binnenplaats en het souterrain worden gecreëerd. Mogelijk kunnen hier de archeologische vondsten van de opgravingen van het kasteel zelf worden opgesteld, zodat deze zowel vanaf de binnenplaats als in het souterrain zichtbaar zijn.

Het gehele interieur kan meer in overeenstemming met de kwaliteit van het kasteel worden gebracht. Naast de functionele verbeteringen en het algemene herstel van zowel de begane grond als de verdieping kan het interne karakter van het kasteel worden versterkt. Toen de gemeente het kasteel in de jaren dertig kocht is de raadszaal in het kasteel gerealiseerd. De afwerking van de raadszaal is deels nog aanwezig, maar heeft weinig samenhang met het kasteel. Door de raadszaal van een nieuwe interieurafwerking te voorzien die aansluit bij de jaren dertig sfeer zal **het representatieve karakter van de raadszaal versterken**. Hetzelfde geldt voor de trouwzaal en B&W-kamer. Deze vertrekken lenen zich ervoor om de relatie met Emilia en Emanuel beter voor het voetlicht te brengen. Door een passende afwerking aan te brengen kan **het historisch cachet van de trouwzaal en B&W-kamer vergroten**.

Op de verdieping kan meer gezocht worden naar een combinatie tussen oud en nieuw, zodat er een interessant spanningsveld ontstaat. Door toepassing van kleur en wandafwerking krijgen **de kamers op de verdieping een historisch cachet**. Als extra kunnen voorzieningen worden aangebracht om de ruimten op de verdieping naast het functionele gebruik ook een meer **museale functie** te geven. In de nieuwe vitrinekastwanden kan een deel van de collectie van het museum worden uitgesteld, zodat er tijdens rondleidingen over verteld kan worden, waardoor de **museale beleving ook op de verdieping wordt versterkt**.

De voormalige kapel boven de ingangspoort fungeert momenteel vooral als doorloopruimte. Door **het verplaatsen van de vluchtrap** kan de sfeer van **de bijzondere kapelruimte weer in ere worden hersteld**. De kapel kan een waardevolle bijdrage leveren aan het versterken van de museale beleving van de verdieping.

C. Beleving kasteel intern

C1 - Vloer souterrain gedeeltelijk verdiepen.

C2 - Souterrain museaal beleefbaar maken, archeologisch depot.

C3 - Afwerking vloer binnenplaats en aanbrengen glasplaat in vloer.

C4 - De raadzaal representatief afwerken.

C5 - Trouwkamer en B&W kamer historisch cachet geven.

C6 - Kamers 1e verdieping historisch cachet geven.

C7 - De huiskapel op 1e verdieping in ere herstellen en vluchtweg wijzigen.

C8 - De beleving museale functie 1e verdieping versterken.

C9 - De beleving museale functie museum 2e verdieping versterken.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

C1. Vloer souterrain gedeeltelijk verdiepen

Souterrain

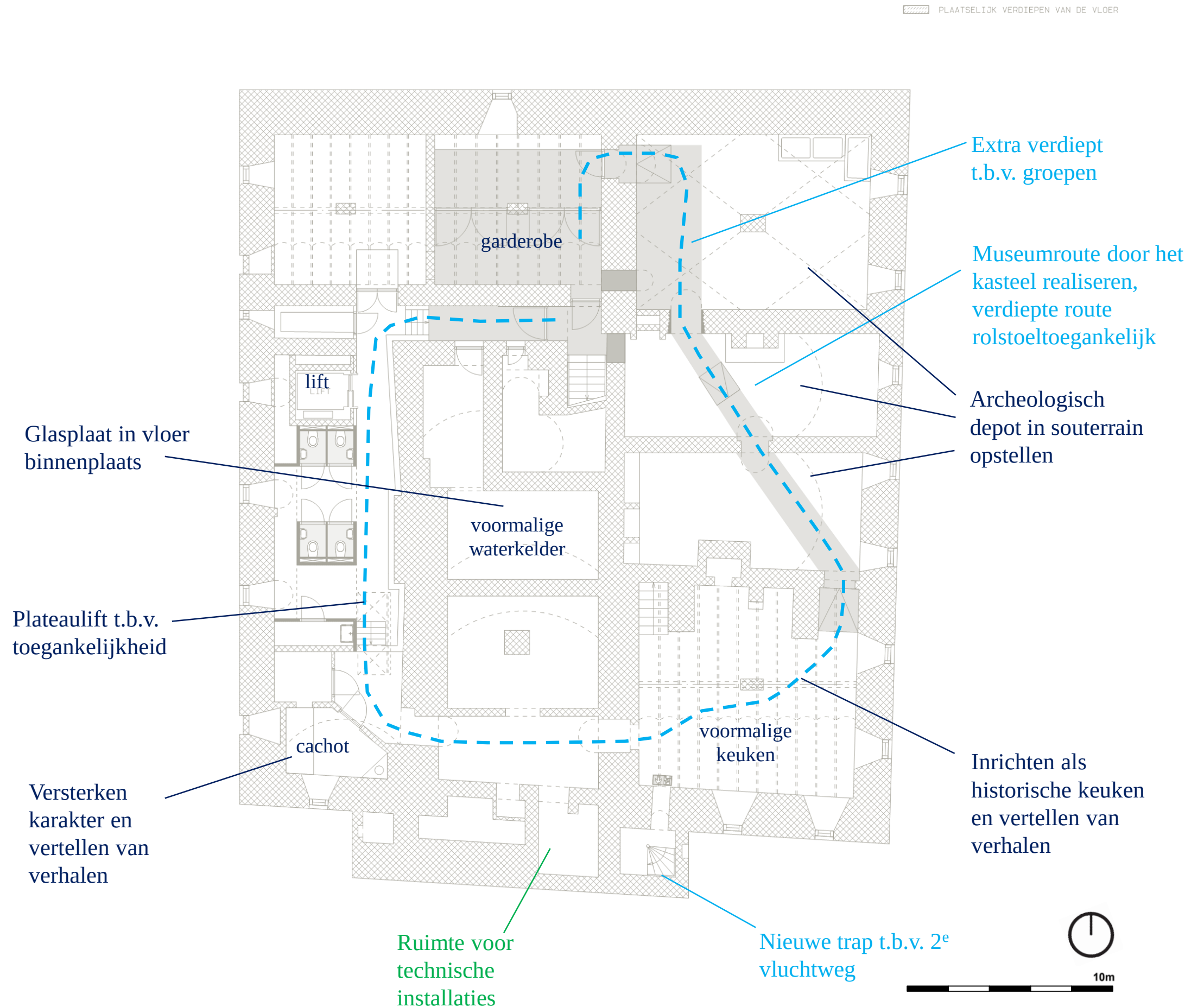
- Funderingsherstel.
- Verbeterde verbinding met begane grond.
- Garderobe toevoegen.
- Tweede vluchtweg.
- Gedeeltelijk verdiepte museumroute
- Ontwikkeling kasteel ervaarbaar maken
- Archeologisch depot opstellen
- Vertellen van verhalen



Huidige keldervertrekken

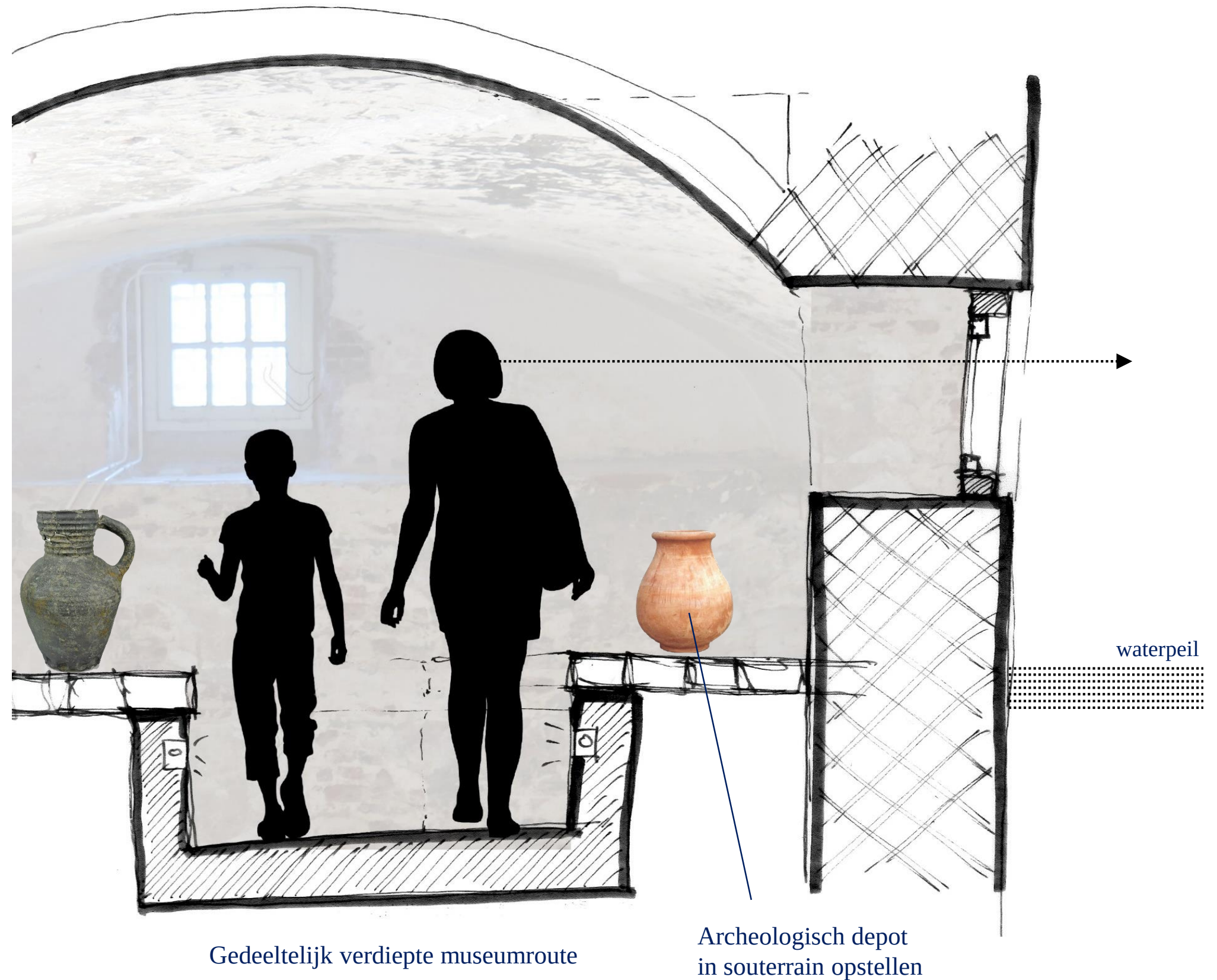


Voormalige keuken in het souterrain



Souterrain

- Versterken karakter en vertellen verhalen.
- Beleving ontwikkeling van het kasteel versterken.
- Gedeeltelijk verdiepte museumroute.
- Archeologisch depot opstellen.



Doorsnede souterrain, museumrouting gedeeltelijk verdiept uitvoeren

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

C3. Souterrain museaal beleefbaar maken, archeologisch depot

Souterrain

- Versterken karakter en vertellen verhalen.
- Beleving ontwikkeling van het kasteel versterken.
- Gedeeltelijk verdiepte museumroute.
- Archeologisch depot opstellen.



Voormalige keuken in het souterrain



Referentiebeelden souterrain, museum en tentoonstellingsruimte





Referentiebeeld, Representatieve aankleding van de raadzaal in jaren 30 stijl, gemeentewapens op stoffering of wandkleden



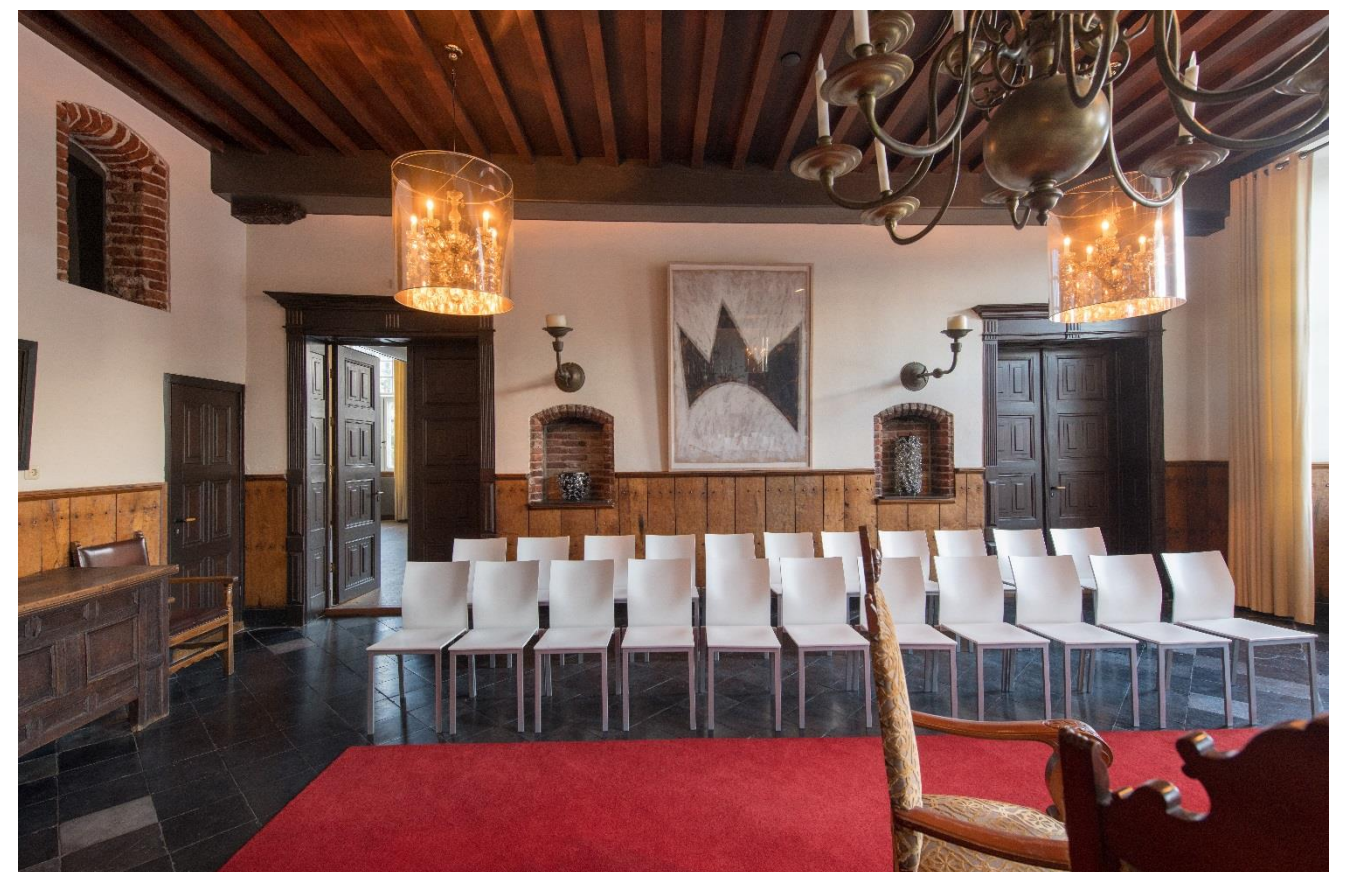
Referentiebeeld, Kasteel Ruurlo, patroon in vloer

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen



Huidige uitstraling van de trouwkamer

C5. Trouwkamer en B&W kamer historisch cachet geven



Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

C5. Trouwkamer en B&W kamer historisch cachet geven

Voorafgaand aan de restauratie

Gerestaureerde kamer



Referentie kasteel Bouvigne, voorafgaand aan de renovatie

Verbeteren van de historische uitstraling van de trouwkamer

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

Eerste verdieping

Eerste verdieping

- Vergaderruimten afgescheiden van gangzone.
- Verplaatsen kantoren museum.
- Realiseren grote vergaderkamer.
- Creëren rondgang verdieping.
- Vluchtroute rondom binnenplaats.
- Brandscheiding binnenplaats i.v.m. overkapping.
- Verbeteren van AV middelen.
- Verbeteren van de rondgang op verdieping.
- Historische ruimten met moderne toevoegingen.



Herstellen van de enfilade

De kantoorruimten worden gescheiden door glazen binnenwanden of vitrinekasten

Wand opdikken voor wegwerken installaties

Ruimte voor
technische
installaties

Toiletten clusteren
samen met miva
toilet

Nieuwe indeling voor ruimte koffiekamer

Keuken aanpassen voor het catering

Doorbraak in toren t.b.v. ontsluiting is
/ mogelijk. Zie oude tekeningen

Diverse vergaderopstellingen zijn mogelijk voor presentaties of overleg

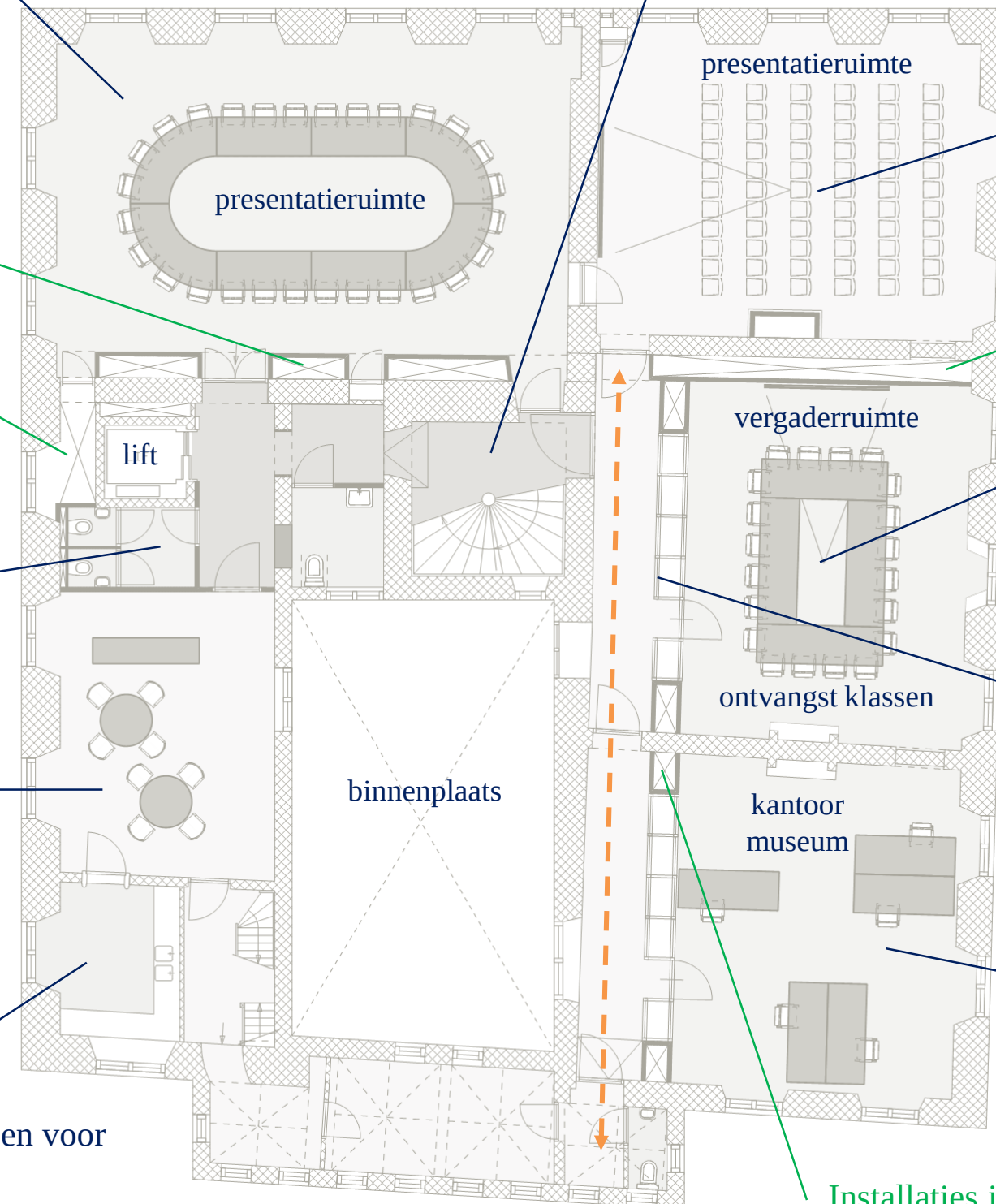
Wand opdikken voor wegwerken installaties

Multifunctioneel gebruik vergaderruimten

Nieuwe rondgang
met afgesloten
gangzone door
toevoegen wanden
met vitrinekasten

Verplaatsen kantoren museum

Installaties in vitrinewand integreren



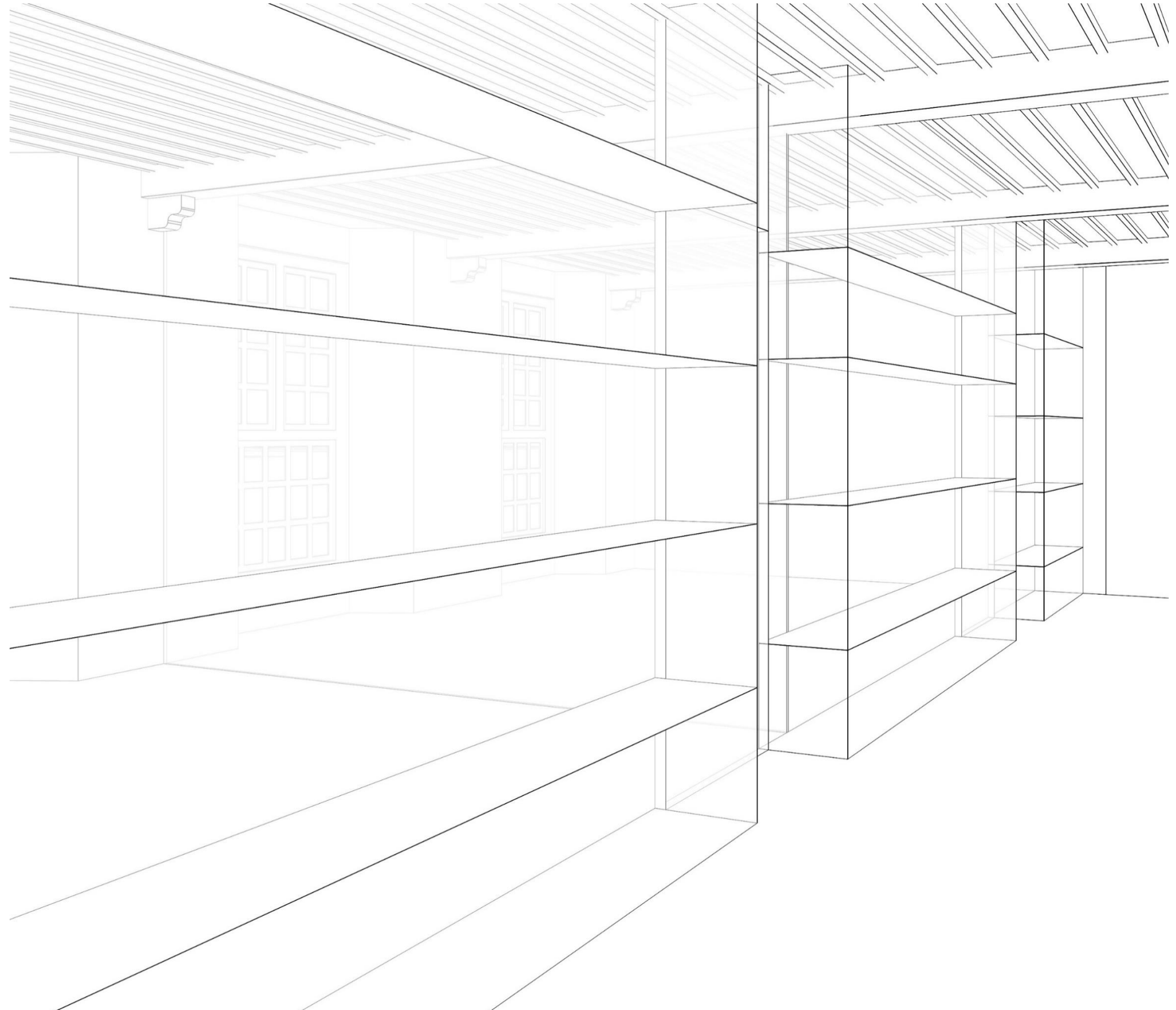
10m

Eerste verdieping

- Historische ruimten met moderne toevoegingen.
- Multifunctionele vergaderkamers en kantoren museum.
- Rondgang op verdieping realiseren.
- Kamers van gangzone afscheiden.
- Scheidingswanden met vitrinekasten.
- Collectie museum in vitrinekasten tentoonstellen.



Referentiebeeld vitrinekast als scheidingswand



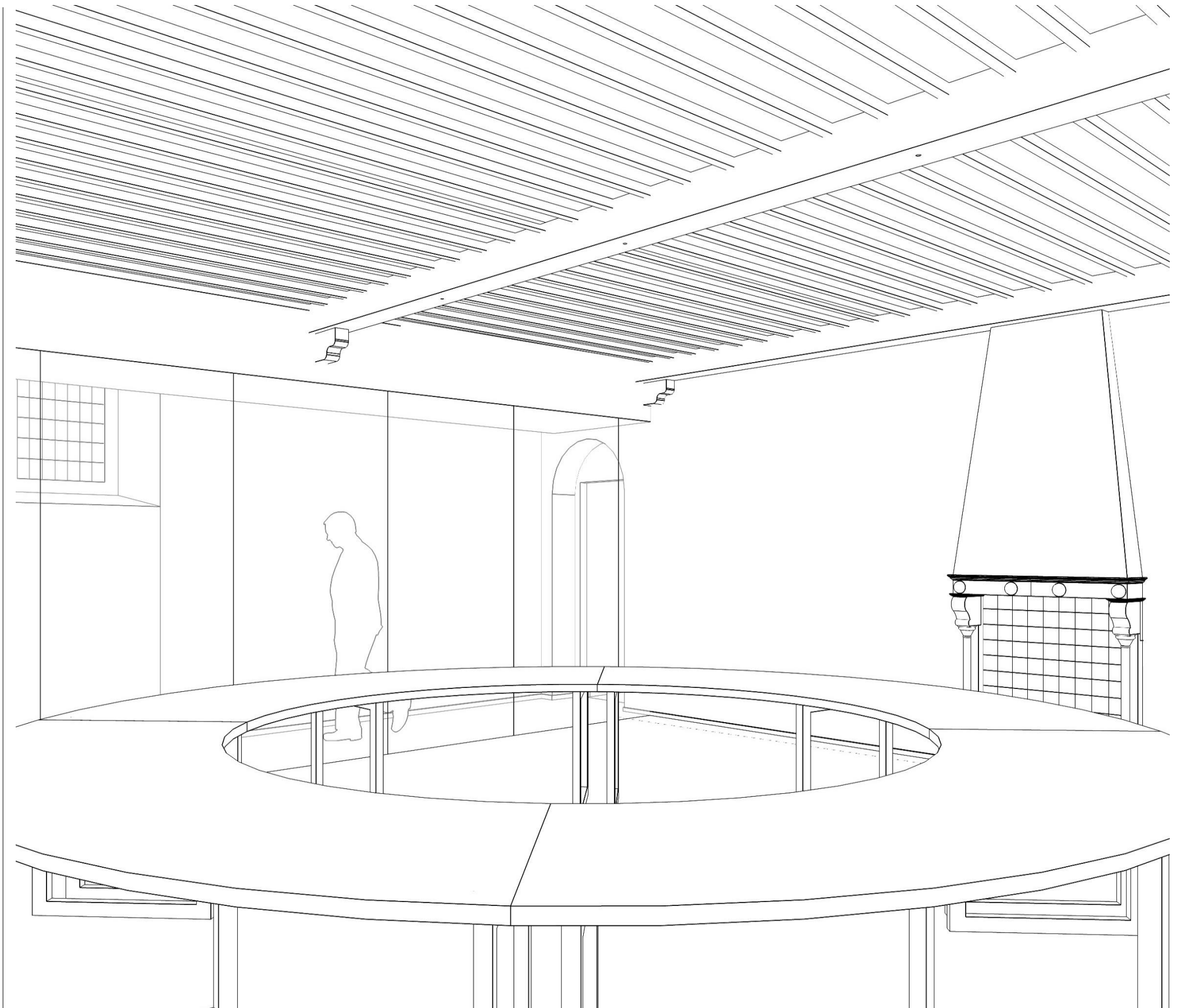
Vitrinekasten als scheidingswand, meer licht in de overloop

Eerste verdieping

- Historische ruimten met moderne toevoegingen.
- Multifunctionele vergaderkamers en kantoren museum.
- Rondgang op verdieping realiseren.
- Kamers van gangzone afscheiden.
- Scheidingswanden met vitrinekasten.
- Collectie museum in vitrinekasten tentoonstellen.



Referentie opstelling en afwerking
Stadhuis Breda (commissiekamer)



Glaswand als scheidingswand, installaties in de wanden geïntegreerd.

Haalbaarheidsonderzoek kasteel Wijchen

C6. Eerste verdieping historisch cachet geven

Huidige vergaderkamer



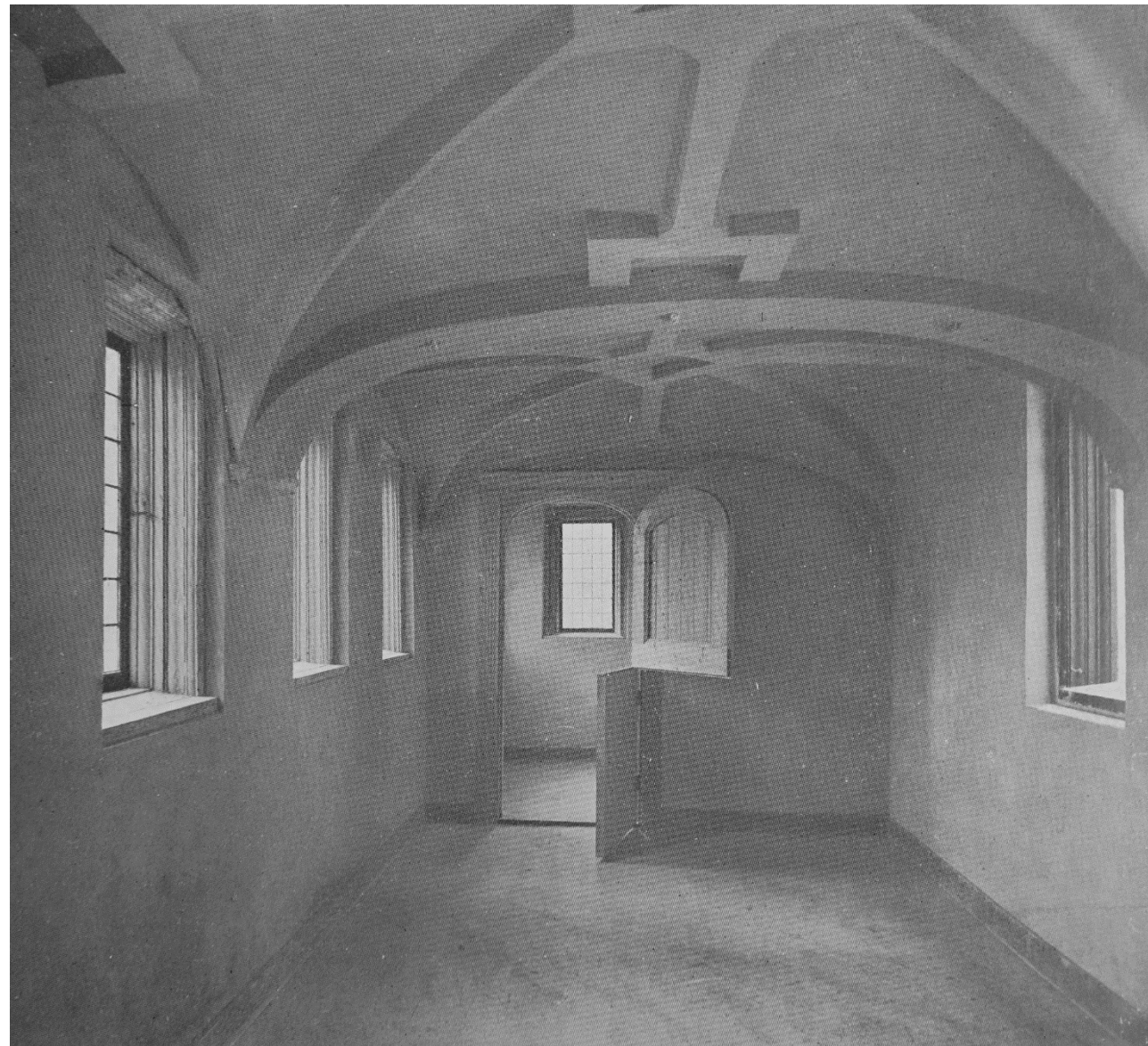
Huidige uitstraling van de vergaderruimten

Voorbeeld van een gerestaureerde kamer



Referentie stadhuis Schiedam, versterking van de historische uitstraling

Huiskapel opgeleverd na de brand



Huidige afwerking van de huiskapel



Vluchtweg verplaatsen en herstellen van huiskapel



BELEVING KASTEEL EXTERN

Beleving kasteel extern

De grootste winst met betrekking tot het versterken van de historische beleving is in het interieur te bereiken. De buitenzijde heeft al een uitgesproken historisch en representatief karakter. Echter, ook de uitstraling van het exterieur kan worden versterkt. Bij de restauratie na de brand in 1906 is al het houtwerk vernieuwd. De huidige vensters, die toen zijn aangebracht, waren voorzien van buitenluiken. Deze zijn echter in de loop van de tijd verwijderd. Om de historische uitstraling van het kasteel te versterken is het wenselijk de buitenluiken weer opnieuw aan te brengen, zodat het cultuurhistorische karakter weer optimaal zichtbaar wordt. Kleuronderzoek op de nog bestaande luiken van de traptoren kan helderheid verschaffen over de kleurstelling die de luiken hebben gehad.

D. Uitstraling kasteel extern

D1 - Aanbrengen buitenluiken

Representatieve entree

- Vlaggen als accent.
- Terugbrengen van de buitenluiken.
- Kleuronderzoek historische kleurstelling.



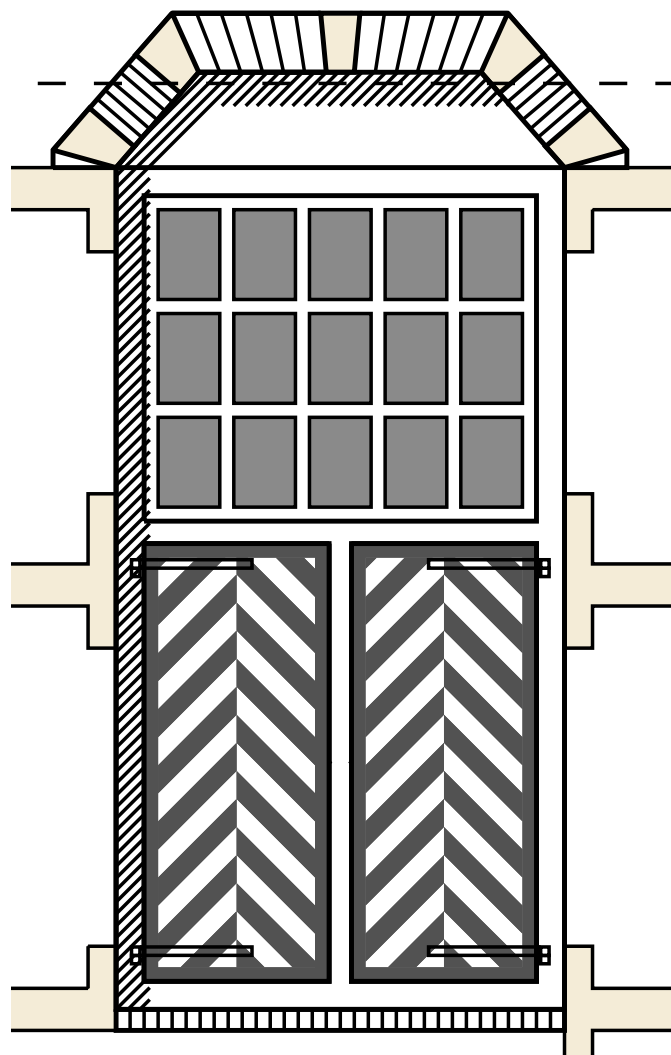
Jhr. H.L.J.M. van Rijckevorsel met prins Hendrik



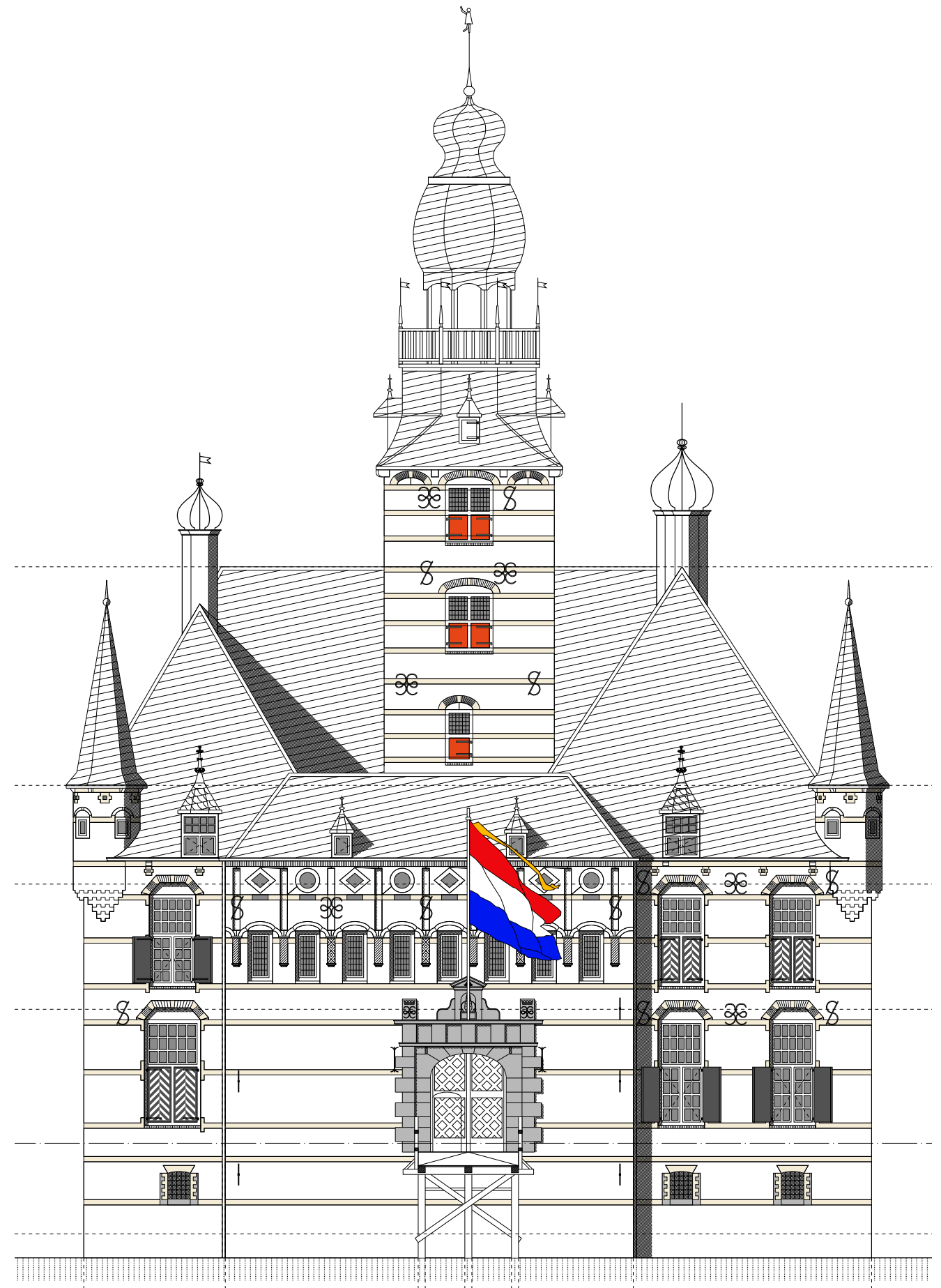
Exterieur met buitenluiken bij ontvangst prins Hendrik, 24 mei 1927



Toren en binnenplaats
voorzien van "rode" luiken



Buitengevel voorzien
van buitenluiken
patroon chevron
donker grijs/wit (?)





DUURZAAMHEID

VERLAAN & BOUWSTRA architecten

Duurzaamheid

Ten behoeve van een toekomstbestendig kasteel is onderzocht in hoeverre *duurzaamheidsvoorzieningen in het kasteel* kunnen worden ingepast. Omdat ten behoeve van het overkappen van de binnenplaats extra installaties nodig zijn zal de energiebehoefte van het kasteel toenemen. Ook door toepassing van luchtbehandeling en extra verwarming of koeling in de ruimten op de begane grond en verdieping zal de energievraag stijgen. De installaties zijn zodanig ontworpen dat ze zo efficiënt mogelijk functioneren. Om te zorgen dat het energieverbruik toch zo laag mogelijk kan blijven worden enkele inpasbare duurzaamheidsvoorzieningen voorgesteld die zonder schade of verlies van historische waarden kunnen worden ingepast..

Allereerst kan er door het *verbeteren van de bouwfysische buitenschil* voor worden gezorgd dat er minder energie verloren gaat. De huidige ramen hebben enkel glas. Het voorstel is om **alle ramen te voorzien van dun, isolerend monumentenglas**. Dit glas is echter kostbaar in aanschaf en verwerking. Een alternatief zou kunnen zijn om de huidige achterzetramen te vervangen door beter isolerende achterzetramen waarbij ook de nu niet geïsoleerde bovenramen moeten worden voorzien van achterzetramen. Het voordeel van het overkappen van de binnenplaats is dat het aantal buitengevels wordt gereduceerd, wat een positieve uitwerking heeft op het reduceren van energieverlies.

Naast het verbeteren van de bouwfysische eigenschappen van de buitenschil kan ook een *duurzame energieopwekking* worden aangebracht. Op de binnenzijde van het dak aan de rechterzijde van de binnenplaats kunnen **zonnepanelen** worden aangebracht. De ligging is erg gunstig voor de energieopbrengst en het dakvlak is zowel vanaf de binnenplaats als van buitenaf niet zichtbaar. Voor het aanbrengen van zonnepanelen moet in verband met de cultuurhistorische waarden toestemming worden gevraagd aan de overheidsinstanties.

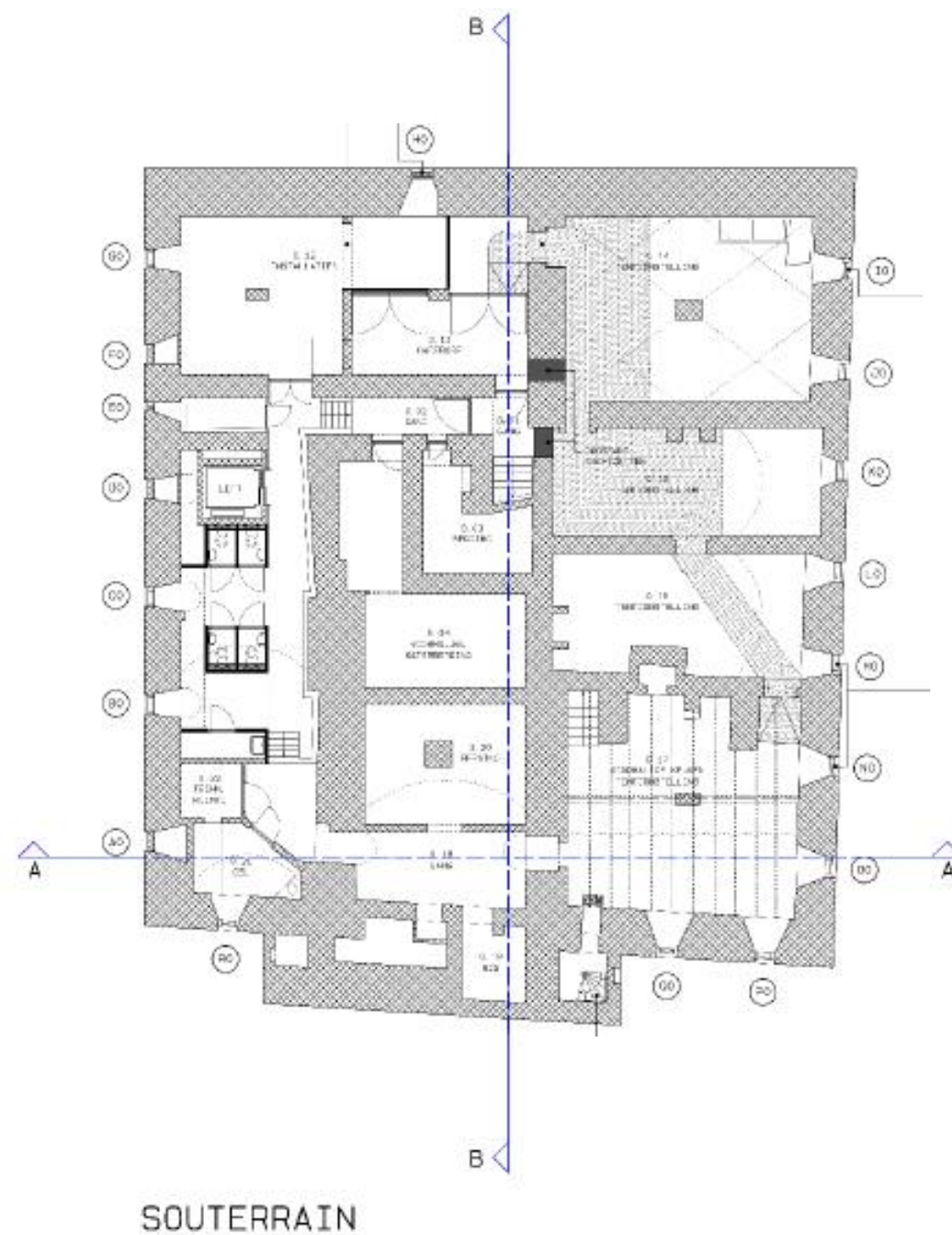
De binnenplaats zal verwarmd worden door een lage temperatuur vloerverwarming. In de zomer kan de vloer met hetzelfde systeem worden gekoeld, wat prettig is in verband met de warmte-instraling van de lichtkap. Het systeem van de binnenplaats zal in combinatie met een **warmtepomp** functioneren, zodat een zo efficiënt mogelijke energieopwekking plaatsvindt.

E. Duurzaamheid

E1 - In alle ramen monumentenglas plaatsen.

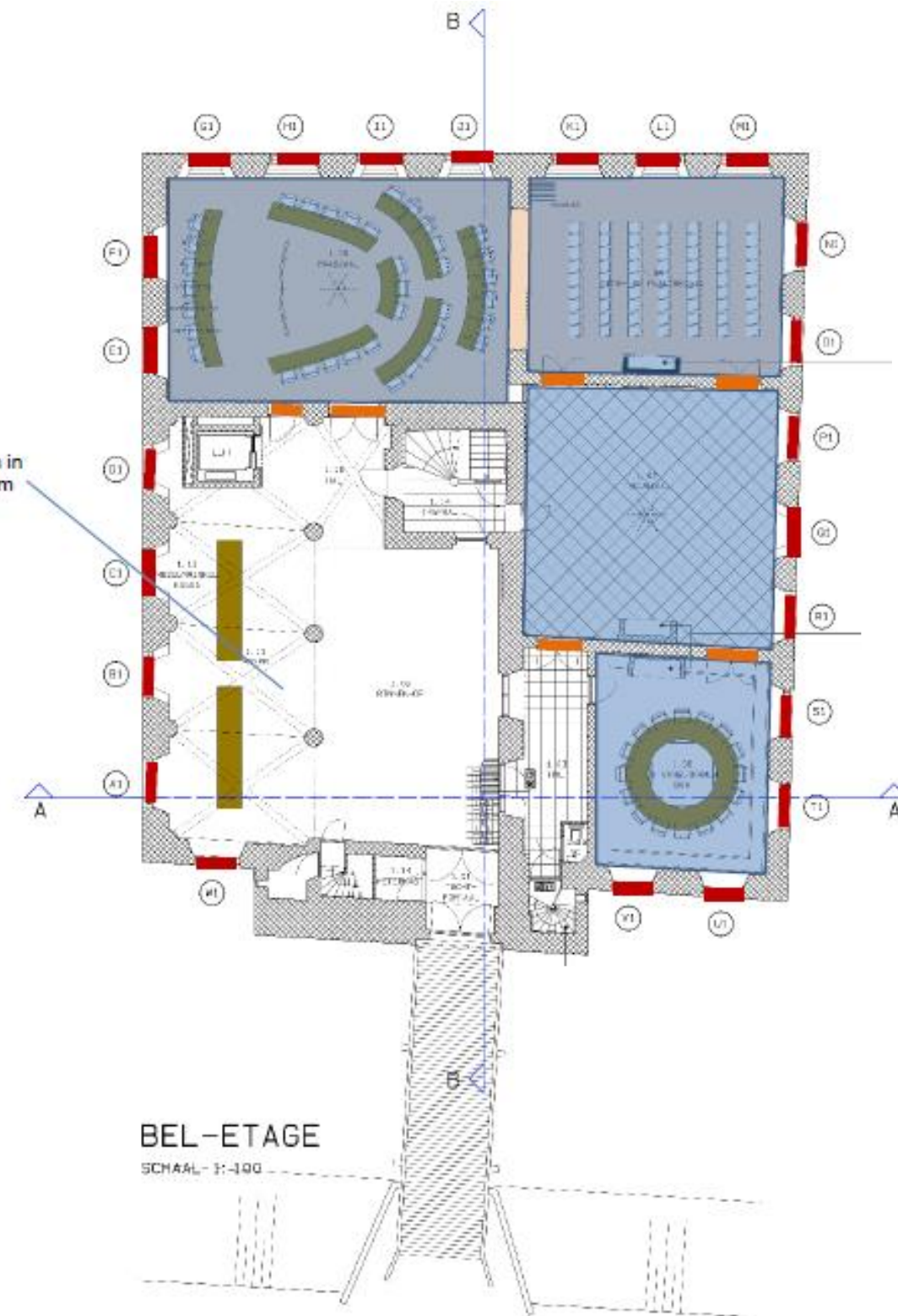
E2 - Zonnepanelen plaatsen.

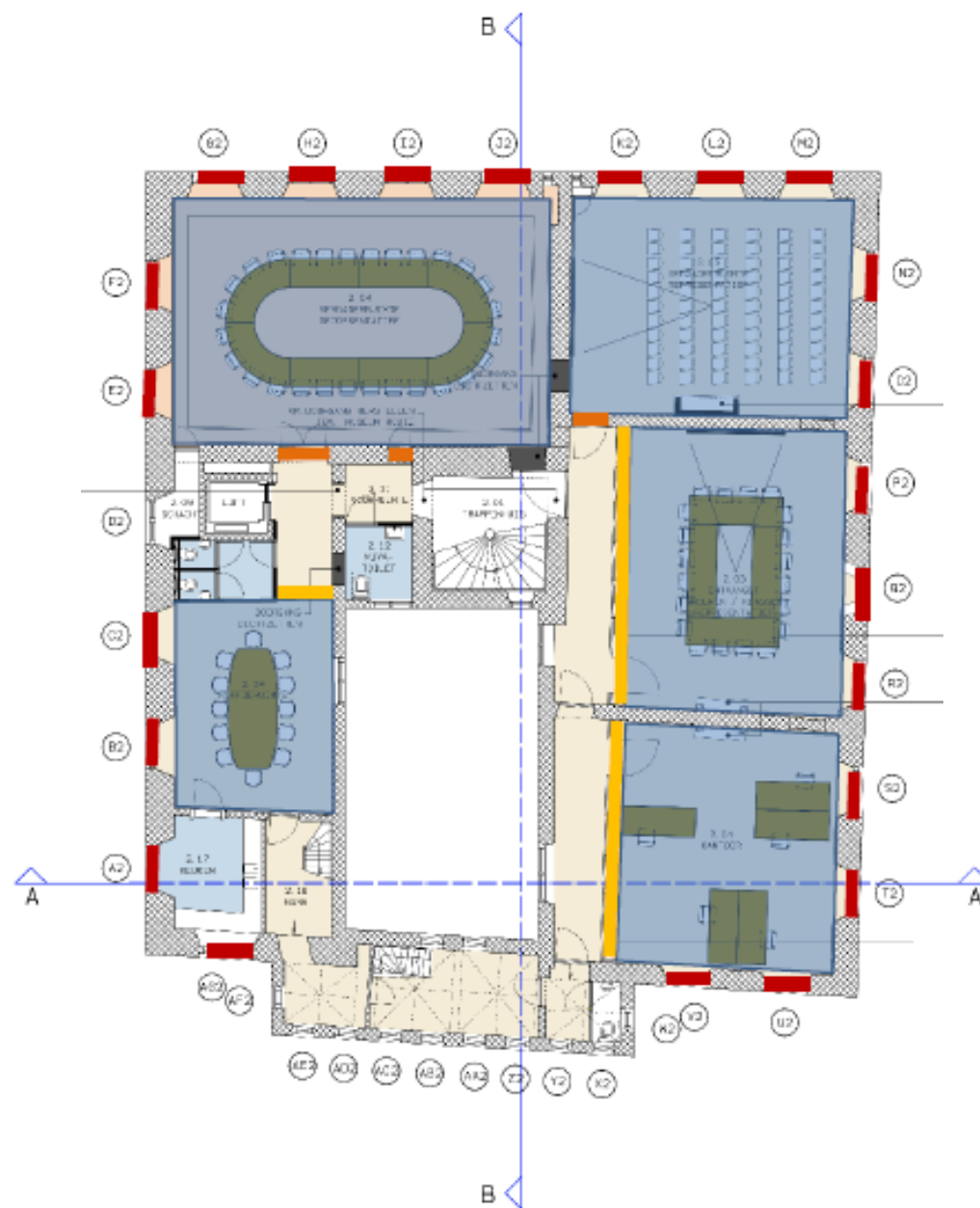
E3 - Warmtepomp aanbrengen.



- Vervangen enkel glas door HR monumenten glas
- Akoestische voorzieningen opnemen in plafond en plaatselijk op wanden ter voorkoming van flutterecho's
- Geluidwering bestaande scheidingsconstructie verbeteren
- Nieuwe scheidingsconstructie met optimale geluidwering

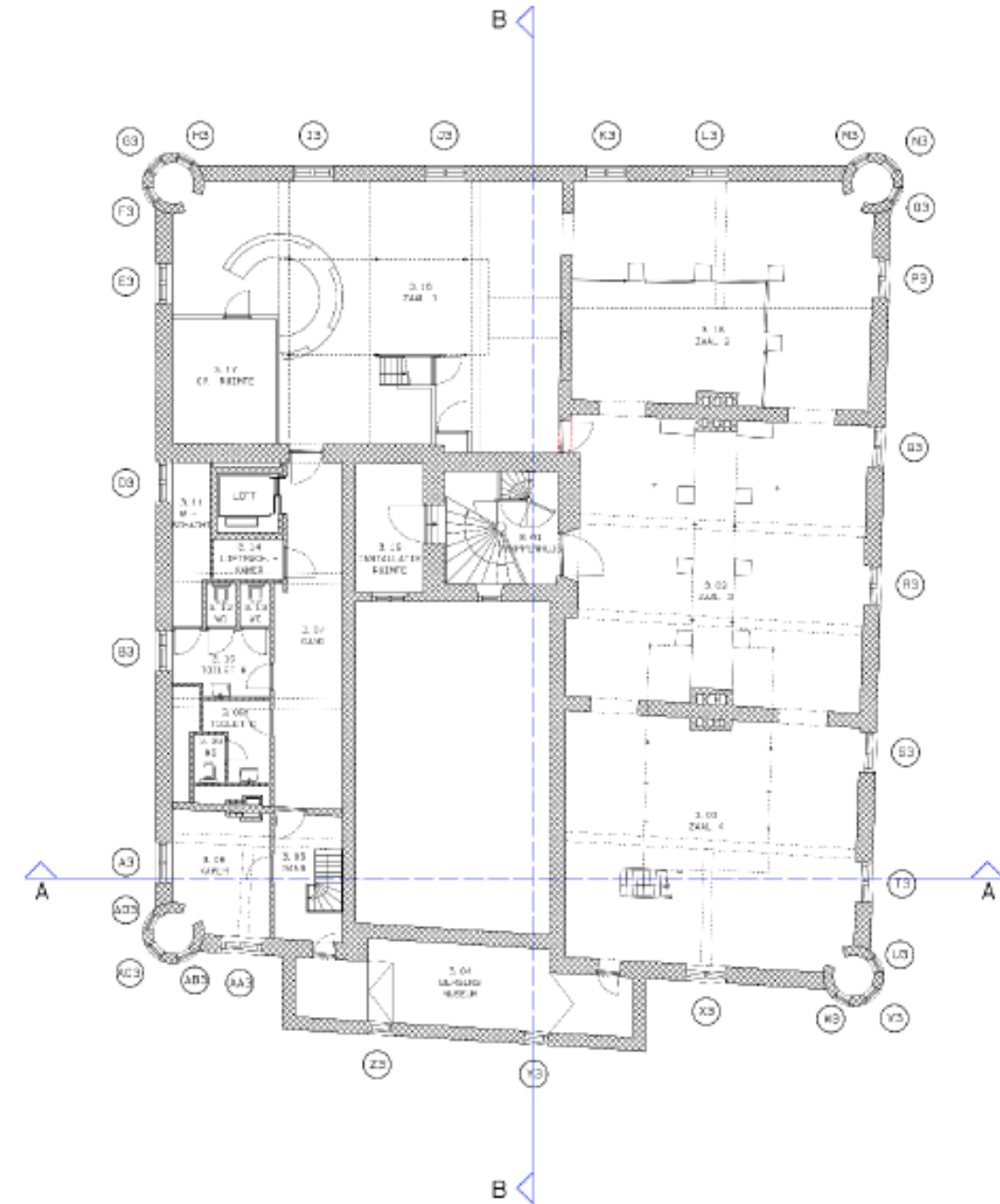
Akoestische voorzieningen opnemen in inrichting of op wanden in foyer/atrium waar mogelijk





VERDIEPING

SCHAAL 1: 100



ZOLDER

SCHAAL 1: 100

- Vervangen enkel glas door HR monumenten glas
- Akoestische voorzieningen opnemen in plafond en plaatselijk op wanden ter voorkoming van flutterecho's
- Geluidwering bestaande scheidingsconstructie verbeteren
- Nieuwe scheidingsconstructie met optimale geluidwering



VERLAAN & BOUWSTRA architecten

Badhuisstraat 2
4132 BR Vianen

Telefoon
0347 – 376 528

Mail
info@verlaanenbouwstra.nl

Cor Bouwstra
Harriën van Dijk
Dennie Perdok